

TRENDY ROZWOJOWE MAZOWSZA NR 1

ISSN 2084-5669

ZADANIA DO REALIZACJI PRZEZ SAMORZĄDY NA MAZOWSZU

**ZADANIA DO REALIZACJI PRZEZ
SAMORZĄDY NA MAZOWSZU**
Raport z wyników ankietyzacji
jednostek samorządu terytorialnego
województwa mazowieckiego

seria **TRENDY ROZWOJOWE MAZOWSZA** nr 1/2012

finansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałanie 8.1.4. przez projekt

Rada Naukowa projektu „Trendy rozwojowe Mazowsza”:

Przewodniczący: prof. dr hab. Janusz Witkowski

Członkowie:

prof. dr hab. Bożena Balcerzak-Paradowska, prof. dr hab. Wojciech Dominik, prof. dr hab. Kazimierz Kuciński, prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska,
prof. dr hab. Małgorzata Sulmicka, prof. dr hab. Tomasz Szapiro, prof. dr hab. Roman Szul, prof. dr hab. Barbara Szulcewska, prof. dr hab. Józef Zegar,

Sekretarz naukowy: dr Mirosław Grochowski

Redaktor naczelny:

prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki — Dyrektor Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie

Opracowanie nr 1:

Tomasz Salański

Komitet redakcyjny:

dr Kinga Stanek, Tomasz Zegar

Adres redakcji:

Redakcja „**TRENDY ROZWOJOWE MAZOWSZA**”
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
ul. Solec 22, 00-410 Warszawa
tel. 0-22 518 49 52, fax 0-22 518 49 49
e-mail: redakcja@trendyrozwojowemazowsza.pl
www.trendyrozwojowemazowsza.pl

Wydawca:

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
ul. Solec 22, 00-410 Warszawa
tel. 022 518 49 00, fax. 022 518 49 49
e-mail: biuro@mbpr.pl
www.mbpr.pl

Skład:

Zespół Wydawniczy Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie

Projekt okładki i układu graficznego serii:

dr Kinga Stanek

Druk:

Pracownia C&C Sp. z o.o.
www.pracowniacc.pl

Nakład:

500 egz.

ISSN 2084-5669

Warszawa, kwiecień 2012

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

nr

1

**ZADANIA DO REALIZACJI PRZEZ
SAMORZĄDY NA MAZOWSZU**

Raport z wyników ankietyzacji
jednostek samorządu terytorialnego
województwa mazowieckiego

opracowanie: Tomasz Sałański

Spis treści

1.	Wprowadzenie	7
2.	Potrzeby i oczekiwania rozwojowe samorządów na Mazowszu	11
2.1.	Zadania niezbędne do realizacji przez samorząd województwa w opinii gmin	11
2.2.	Zadania niezbędne do realizacji przez samorząd województwa w opinii powiatów	18
2.3.	Zadania niezbędne do realizacji przez powiaty w opinii gmin	22
2.4.	Zadania niezbędne do realizacji przez powiaty w ich własnej opinii	27
2.5.	Zadania niezbędne do realizacji przez gminy w ich własnej opinii	31
3.	Zadania najważniejsze i najpilniejsze wskazane do realizacji w układzie przestrzennym	40
3.1.	Drogi wojewódzkie	41
3.2.	Drogi powiatowe	43
3.3.	Drogi gminne	44
3.4.	Transport kolejowy	45
3.5.	Transport publiczny	47
3.6.	Transport lotniczy	48
3.7.	Gospodarka wodno-ściekowa	49
3.8.	Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zagrożeniom przyrodniczym	51
3.9.	Infrastruktura energetyczna	52
3.10.	Gospodarka odpadami	53
3.11.	Infrastruktura i technologie informacyjne	54
3.12.	Tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą	55
3.13.	Infrastruktura oświatowa	56
3.14.	Infrastruktura sportowa przy szkołach	57
3.15.	Infrastruktura sportowa	58
3.16.	Infrastruktura turystyczna	60
3.17.	Kultura	62
3.18.	Infrastruktura ochrony zdrowia	62
3.19.	Bezpieczeństwo publiczne	63
4.	Podsumowanie	64
5.	Załącznik: formularze ankiet dla powiatów i gmin województwa mazowieckiego	72

1. WPROWADZENIE

Raport przedstawia wyniki badania ankietowego (w formie ilościowej i jakościowej), przeprowadzonego w jednostkach samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego w okresie od 22 grudnia 2010 roku do 28 lutego 2011 roku. Ankietyzację przeprowadzono na wniosek Marszałka Województwa Mazowieckiego Adama Struzika, w ramach projektu systemowego *Trendy rozwojowe Mazowsza* (Działanie 8.1.4 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki), koordynowanego przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie.

Badanie ankietowe stanowi próbę uzupełnienia diagnoz społeczno-gospodarczych, bazujących na wskaźnikach statystycznych, o kompleksowe wyniki na temat potrzeb jednostek samorządu terytorialnego (jst) na Mazowszu. Badanie przedstawione w raporcie jest diagnozą zamierzeń, potrzeb i oczekiwań, wskazanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie poprawy warunków i jakości życia mieszkańców województwa mazowieckiego.

Kompleksowość w przypadku tego badania oznacza uwzględnienie w jednym badaniu opinii na temat wszystkich aspektów działalności samorządów, zarówno infrastrukturalnych (dostępności), ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. Charakterystyki ujęte w raporcie są oparte na opiniach osób wypełniających ankietę, które reprezentują władze gmin i zarządy powiatów. Diagnoza zawarta w badaniu skupia się nie na badaniu szybko konstruowanych na tę okazję opinii, lecz na ocenie podstawowych faktów. Większość charakterystyk wynika z doświadczenia i wiedzy samorządowców na temat rozwoju regionalnego i lokalnego.

Podstawowym celem badania było zgromadzenie informacji na temat potrzeb i zadań jednostek samorządu terytorialnego, najważniejszych i najpilniejszych w odczuciu samorządów gminnych i powiatowych województwa mazowieckiego. Potrzeby i zadania są punktem wyjścia podczas podejmowania decyzji budżetowych i inwestycyjnych w samorządach. Wyniki tego działania będą stanowić pewien zasób wiedzy, niezbędny podczas przygotowań do następnego okresu programowania Unii Europejskiej, przy aktualizacji dokumentów programowych woje-

wództwa mazowieckiego: *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*. Zostaną one wykorzystane w pracach nad nowym regionalnym programem operacyjnym Mazowsza na lata 2014-2020. Wiedza na temat deficytów inwestycyjnych będzie skutkować w przyszłości wdrażaniem zadań, które mogą rozwiązywać problemy społeczne i ekonomiczne na poziomie gminnym, powiatowym i regionalnym.

Szczegółowymi celami badania ankietowego określono:

- wyłonienie najważniejszych dziedzin postrzeganych przez gminy jako rozwojowe, w których powinny zostać przeprowadzone inwestycje, z ich lokalizacją przestrzenną,
- identyfikację szczegółowego zapotrzebowania na inwestycje w zdiagnozowanych dziedzinach,
- zdefiniowanie hierarchii priorytetów inwestycyjnych na różnych poziomach administracji samorządowej,
- identyfikację problemów ekonomicznych i społecznych, dotyczących samorządów lokalnych, które są słabo rozpoznane i wymagają pogłębionych analiz,
- identyfikację problemów i obszarów badawczych, w stosunku do których istnieje konieczność cyklicznego zdobywania informacji.

Wyniki badania mogą dostarczyć użytecznej wiedzy politykom oraz innym zainteresowanym osobom i instytucjom, które są odpowiedzialne za przygotowanie i wdrażanie projektów oraz reform zmieniających warunki życia ludności na Mazowszu. W raporcie zawarto rzetelną wiedzę, użyteczną dla decydentów, na temat najbardziej pilnych i istotnych potrzeb samorządów, choć pojedyncze opinie samorządowców, wyrażane w ankiecie, mogą być oparte na wybiórczych obserwacjach, stereotypach lub przekazywanych przez media tezach. Badanie powinno więc umożliwić trafną i kompleksową diagnozę tych zagadnień, które mogą stanowić przeszkodę w rozwoju regionalnym i lokalnym w województwie mazowieckim.

Kwestionariusz ankiety składał się z dwóch części. W przypadku ankiet skierowanych do gmin, w pierwszej części proszono samorządy

o podanie trzech najważniejszych zadań wskazanych do realizacji w gminie, powiecie i województwie mazowieckim. W części drugiej – o podanie trzech najpilniejszych zadań kierowanych pod adresem tych samych poziomów samorządu. W ankiecie skierowanej do powiatów zachowano układ dwóch części ankiety i trzech najważniejszych oraz najpilniejszych zadań. Otwarty charakter ankiety pozwolił na wymienianie przez przedstawicieli gmin i powiatów konkretnych zadań inwestycyjnych, których brak stanowi największą barierę i przeszkodę w dalszym rozwoju gminy, powiatu lub województwa.

Kwestionariusz ankiety został rozesłany listownie i drogą mailową do wszystkich lokalnych jednostek samorządu terytorialnego (powiatów, miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich).

Na pytania ankiety, spośród 351 jednostek samorządu terytorialnego odpowiedzi udzieliło 200, w tym 23 powiaty, 4 miasta na prawach powiatu i 173 gminy. Odsetek przesłanych odpowiedzi na ankietę, w stosunku do wszystkich 314 gmin, wyniósł 56% (Tabela 1.1). Dostyż wysoki odsetek odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie charakteryzuje miasta na prawach powiatu (80%) oraz gminy miejskie (69%) na Mazowszu. Najniższy odsetek odpowiedzi odnosi się zaś do gmin wiejskich (53%). Fakt ten budzi szczególną uwagę, gdyż największe braki inwestycyjne dotyczą obszarów wiejskich.

Odpowiedzi na ankietę adresowaną do powiatów udzieliły głównie jednostki położone na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza (Mapa 1.1). Natomiast rozkład przestrzenny gmin, które

udzieliły odpowiedzi jest równomierny w całym regionie, chociaż nieznaczna przewaga tych jednostek skupia się na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza (Mapa 1.2).

Na podstawie wyników badania określono szczegółową charakterystykę i bazę danych, zawierającą zestandaryzowane odpowiedzi. Część analityczną badania podzielono na „zadania priorytetowe” oraz „zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie”, kierowane przez ankietowane powiaty i gminy pod adresem samorządu województwa lub samorządów powiatowych bądź też gminnych. Część badania pn. „zadania priorytetowe” stanowią priorytety inwestycyjne – zadania najważniejsze i najpilniejsze, najczęściej wskazywane przez gminy lub powiaty, które odpowiedziały na pytania. Zgodnie z pytaniami zawartymi w formularzu ankiety, zadania są ukierunkowane na rozwój województwa lub powiatu albo też gminy. W analizie przedstawionej w raporcie zawarto hierarchię priorytetów, od najczęściej wskazywanych zadań najważniejszych i najpilniejszych do zadań najrzadziej wymienianych. Część analiz z raportu pn. „zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie” stanowi również zestawienie priorytetów, ale w oparciu o zadania wskazywane przez gminy lub powiaty na pierwszej pozycji wśród zadań najważniejszych. Podobnie jak w przypadku poprzedniej analizy, badanie przeprowadzono w odniesieniu do zadań ukierunkowanych na rozwój gminy lub powiatu albo też województwa. Zestawienie priorytetów wymienianych na pierwszym miejscu w ankiecie zostało uporządkowane od priorytetów najczęściej wskazywanych przez

Tabela 1.1. Typy jednostek samorządu terytorialnego w badaniu ankietowym

Typ jednostek samorządowych	Liczba jednostek biorąca udział w badaniu	Odsetek jednostek samorządowych województwa mazowieckiego, które odpowiedziały na ankietę
powiaty	23	62%
miasta na prawach powiatów	4	80%
gminy miejskie	24	69%
gminy miejsko-wiejskie	28	56%
gminy wiejskie	121	53%
RAZEM	200	56%

Mapa 1.1. Powiaty województwa mazowieckiego, które wzięły udział w ankiecie

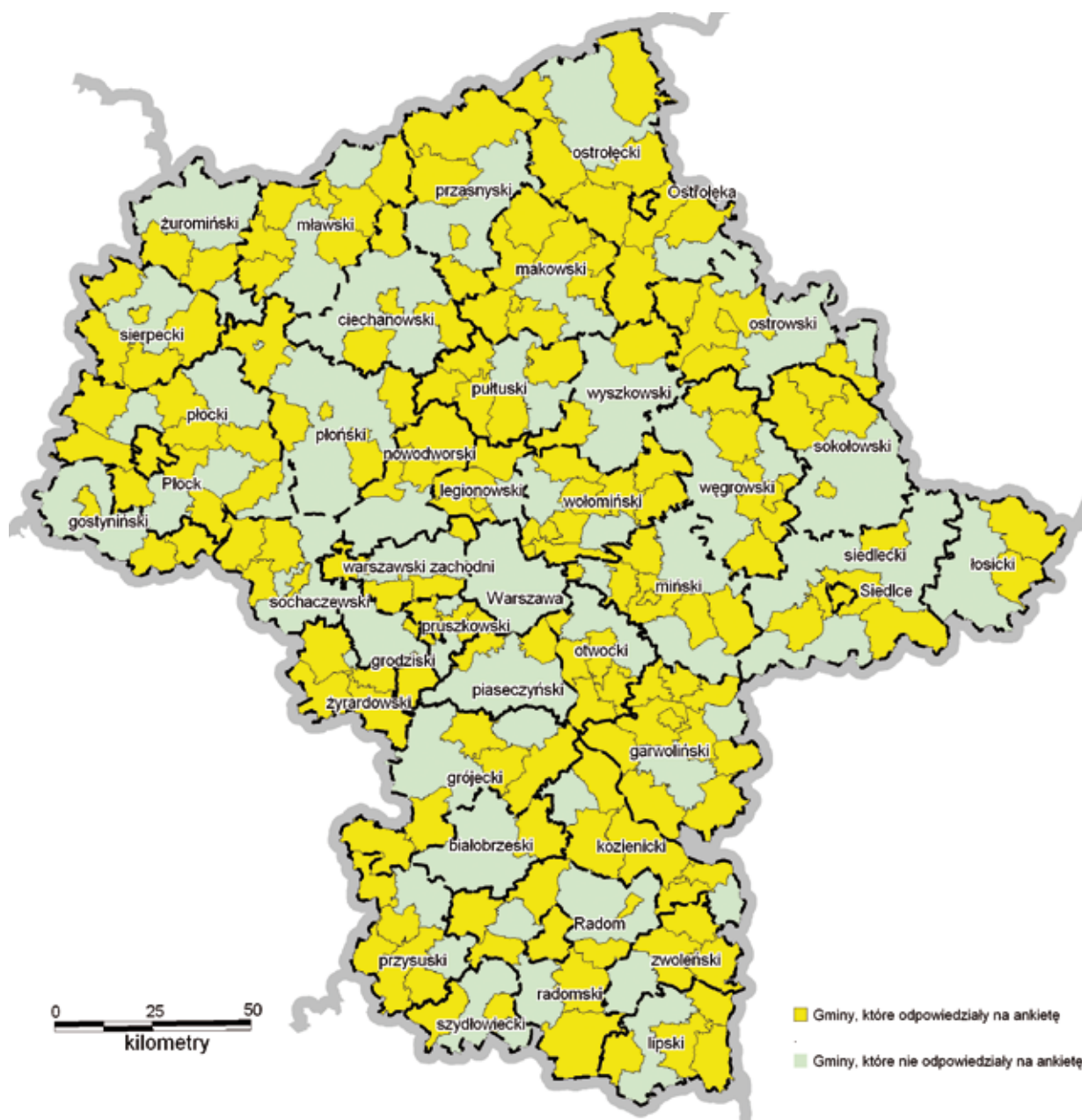
badane gminy lub powiaty do podawanych najrzadziej.

Część analityczna została uzupełniona częścią opisową, zawierającą szczegółową charakterystykę zadań wskazywanych przez gminy i powiaty. Zgodnie z formularzem ankiety, służą one rozwojowi województwa albo powiatu lub też gminy. Druga część raportu, która zawiera rozkład przestrzenny zadań najważniejszych i najpilniejszych,

składa się również z części opisowej, charakteryzującej priorytety inwestycyjne w układzie przestrzennym Mazowsza.

Po wnikliwej analizie powstało niniejsze opracowanie studialne, wzbogacone ilustracjami graficznymi, które obrazują zestandaryzowane odpowiedzi z ankiet. Ilustracje przedstawiają opinie gmin i powiatów, również w układzie przestrzennym, na temat najpilniejszych i najważniejszych

Mapa 1.2. Gminy województwa mazowieckiego, które wzięły udział w ankiecie

zadań dla rozwoju gminy, powiatu, województwa oraz na temat zadań wymienianych na pierwszym miejscu w ankiecie. Wszystkie te informacje mogą stanowić uzupełnienie innych opracowań studialnych województwa mazowieckiego.

Należy zauważyć, że powiaty i gminy, definiując w ankiecie własne potrzeby inwestycyjne, liczą na wsparcie ze strony władz Samorządu Województwa Mazowieckiego. Zagadnienia

i obszary zadań, będące w zakresie odpowiedzialności poszczególnych poziomów samorządu, zależą od ich kompetencji wskazanych w ustawach. Jednakże powiaty i gminy, określając zadania pod adresem samorządu gminy lub powiatu, często wskazywały na zadania niebędące w kompetencji danej jst, ale mające istotne znaczenie dla rozwoju konkretnej jednostki samorządowej.

W celach porównawczych uzyskane wyniki badania, przedstawione w raporcie, podzielono na dwie części.

Pierwsza część zawiera charakterystykę potrzeb i oczekiwań. Podzielono ją na zadania niezbędne do realizacji przez 3 poziomy administracji samorządowej (województwo, powiat, gminę). Odnosząc się do pierwszych dwóch poziomów samorządu, oddzielono zadania wskazywane przez gminy od zadań wymienianych przez powiaty, co w efekcie pozwoliło uzyskać 5 wariantów badania. W stosunku do zadań gmin, zgodnie z formularzami ankiety, analizowano zadania wymieniane tylko przez gminy, bowiem formularz ankiety skierowanej do powiatów nie zawierał zadań ukierunkowanych na rozwój gmin. W ramach pięciu wariantów badania przeprowa-

dzono analizy nazwane: „zadania priorytetowe” oraz „zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie”, zgodnie z wcześniej opisaną charakterystyką. Dodatkowo w części tej, w ramach pięciu wariantów badania, zawarto szczegółowy opis zadań. Został on podzielony na 5 następujących bloków tematycznych:

- transport,
- ochrona środowiska i energetyka,
- kapitał ludzki,
- turystyka i kultura,
- promocja gospodarcza i inne zadania.

Druga część raportu stanowi omówienie zadań najważniejszych i najpilniejszych do realizacji w układzie przestrzennym Mazowsza. Zawiera ona charakterystykę zadań w podziale na priorytety wymieniane przez powiaty oraz gminy.

2. POTRZEBY I OCZEKIWANIA ROZWOJOWE SAMORZĄDÓW NA MAZOWSZU

2.1. ZADANIA NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA W OPINII GMIN

a) Zadania priorytetowe

Zadania ukierunkowane na rozwój województwa, wskazane w ankiecie przez samorządy lokalne, stanowią zarówno odpowiedź na wyzwania, jak i służą bieżącemu zaspokojeniu potrzeb mieszkańców. Najczęściej wymieniane zadania pod adresem władz województwa dotyczą rozwoju infrastruktury drogowej. W samorządach gminnych około 3/4 ankietowanych jednostek uznało za priorytet rozwój sieci dróg wojewódzkich i infrastruktury towarzyszącej (*Wykres 2.1*). Mimo stopniowej poprawy stanu infrastruktury drogowej, skala potrzeb z tym związana jest ogromna. Za modernizacją tej sieci opowiedziało się około 80% gmin wiejskich oraz około 70% gmin miejsko-wiejskich i miejskich.

Na drugim miejscu, po infrastrukturze drogowej, wśród zadań najczęściej wymienianych w ankiecie, uplasowały się inwestycje chroniące środowisko i przeciwdziałające zagrożeniom z tym związanym. Takie priorytety wskazała prawie 1/4 ankietowanych gmin.

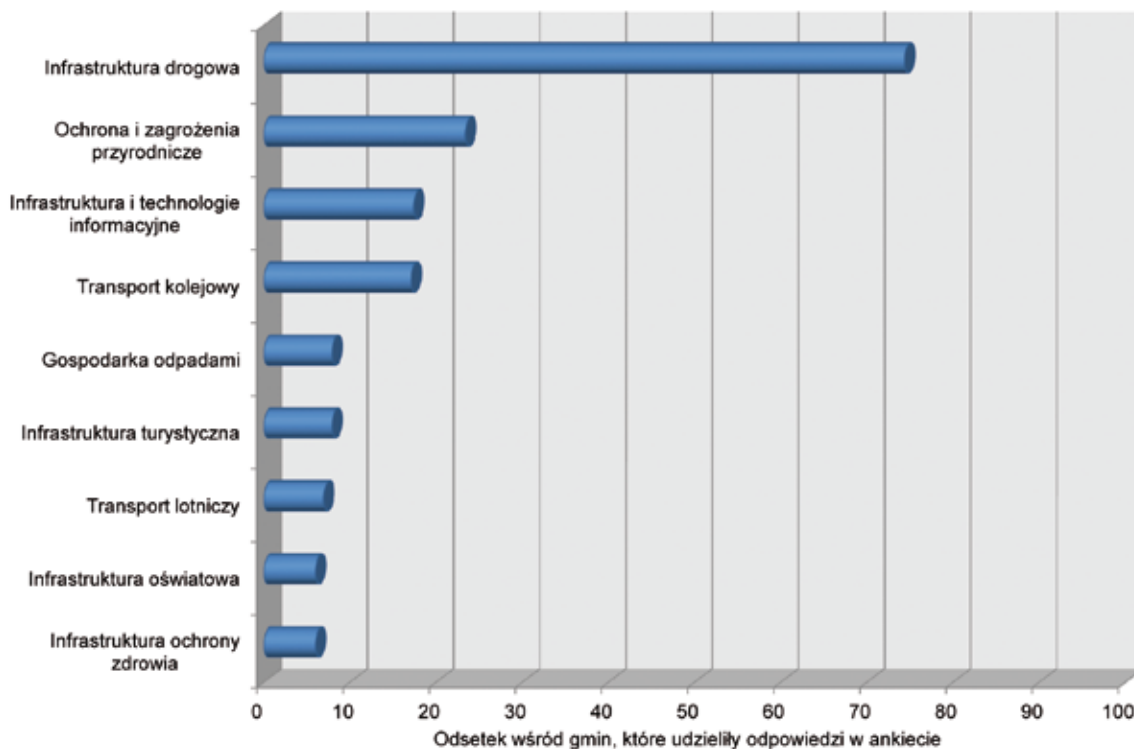
Na trzecim miejscu znalazły się przedsięwzięcia poprawiające dostępność do infrastruktury i technologii informacyjnych (17%), których celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu i rozwój społeczeństwa informacyjnego. Niski od-

setek gmin opowiadających się za rozwojem technologii informatycznych jest zjawiskiem niepokojącym, gdyż znaczna część województwa stanowi obszar wykluczenia cyfrowego¹, a technologie informatyczne mają olbrzymi wpływ na poprawę efektywności ekonomicznej i zmianę wzorców konsumpcji we współczesnym świecie.

Czwarte miejsce wśród zadań najczęściej wymienianych w ankiecie zajmuje transport kolejowy w regionie. Na zadania z tym związane zwrócił uwagę podobny odsetek gmin (17%), jak w przypadku infrastruktury i technologii informacyjnych.

Za stworzeniem systemu gospodarki odpadami w województwie opowiada się 8% gmin, za poprawą jakości infrastruktury turystycznej również 8%, za rozwojem transportu lotniczego – 7%, zaś 6% gmin wskazało na priorytet infrastruktury oświatowej w województwie i podobnie – 6% – na priorytet infrastruktury ochrony zdrowia.

¹ Zgodnie ze *Strategią e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego*, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2005, s. 54.

Wykres 2.1. Zadania najważniejsze i najpilniejsze dotyczące województwa w opinii samorządów gminnych¹

¹ Wykres przedstawia priorytety wskazywane przez więcej niż 6% gmin, które odpowiedziały na pytania zawarte w ankiecie. 5% gmin wskazało na zadania dotyczące bezpieczeństwa publicznego, 5% – transportu publicznego w regionie, 4% – rozwoju przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego, 4% – infrastruktury sportowej oraz 4% na budowę ścieżek rowerowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

b) Zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie

Tak samo, jak w przypadku analizy priorytetów wskazywanych dla województwa, również wymienianym najczęściej na pierwszym miejscu w ankiecie zadaniem województwa jest rozwój infrastruktury drogowej (Mapa 2.1). Tak zaznaczyło 68% gmin udzielających odpowiedzi. W ich rozkładzie przestrzennym nie można zauważyć decydującej prawidłowości. Na potrzebę rozwoju dróg wojewódzkich wskazują gminy, które są położone w różnych częściach regionu, chociaż większe skupiska tych gmin znajdują się w północno-zachodniej i południowo-wschodniej części Mazowsza. Biorąc pod uwagę wielkość i charakter gminy, nie dostrzega się żadnej prawidłowości, bowiem rozwój wojewódzkiej sieci drogowej na pierwszym miejscu akcentowały zarówno gminy duże, jak i małe; miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie w podobnym stopniu. Pozostałe kategorie zadań, wymieniane również na pierwszym

miejscu w ankiecie, wskazało mniej niż 10% ankietowanych gmin.

Inwestycje dotyczące ochrony środowiska i przeciwdziałania zagrożeniom przyrodniczym zostały zaznaczone w ankiecie na pierwszym miejscu przez 11 gmin województwa (7% ankietowanych). 7 gmin² opowiedziało się za rozbudową lub modernizacją wałów przeciwpowodziowych, 2 gminy³ za budową zbiorników retencyjnych i również 2⁴ za rozbudową sieci melioracji wodnych. Większość z tych gmin znajduje się w sąsiedztwie dużych rzek w regionie.

Zagadnienia dotyczące poprawy jakości transportu kolejowego w regionie wskazało na pierwszym miejscu w ankiecie 11 gmin⁵. Ich lokalizacja w układzie przestrzennym Mazowsza, w większości przypadków, jest powiązana z eksploatowanymi liniami kolejowymi.

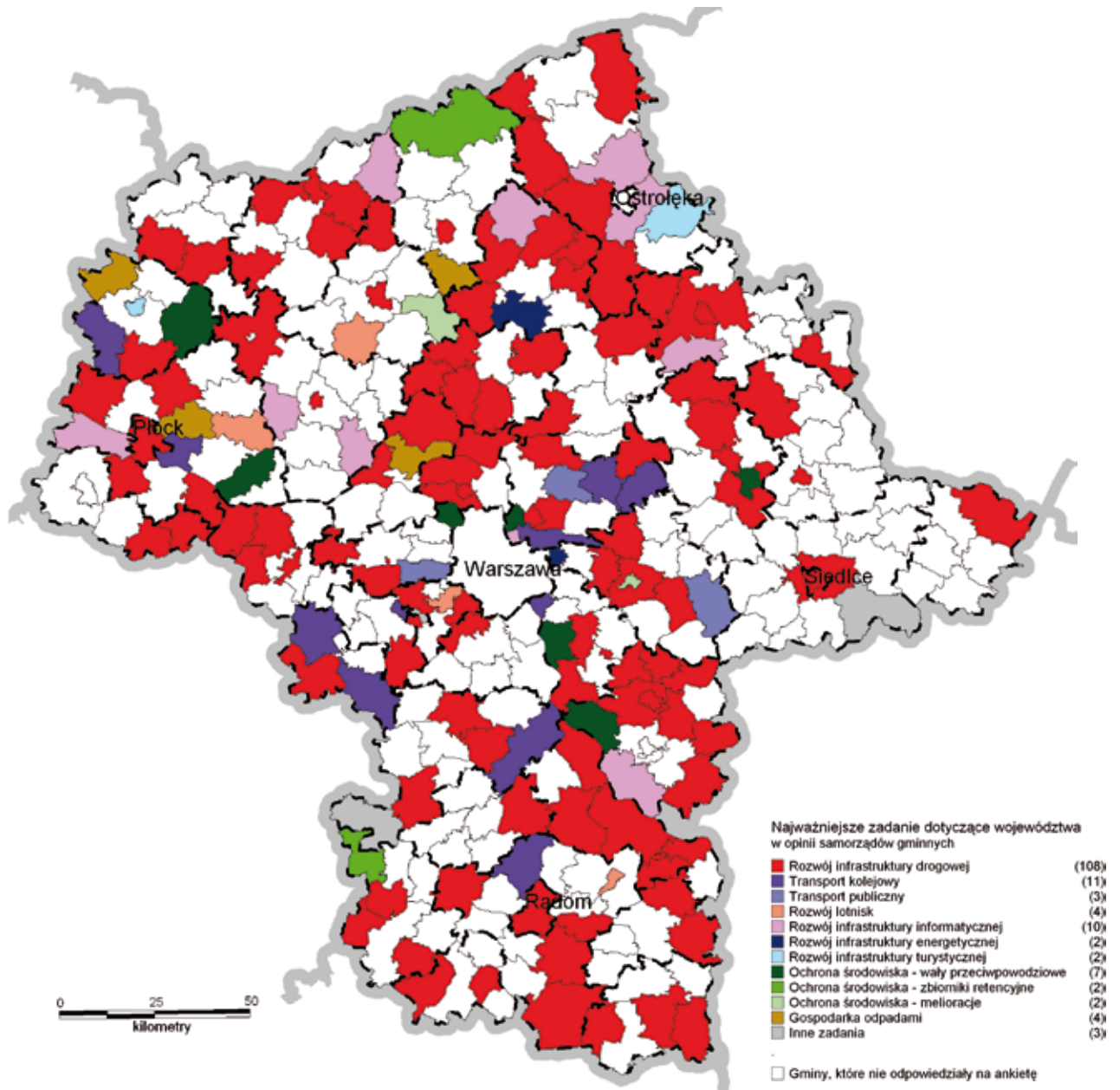
² Gminy: Karczew, Łomianki, Mała Wieś, Marki, Węgrów, Wilga, Zawidz.

³ Gminy: Chorzele, Odrzywół.

⁴ Gminy: Golymin-Ośrodek, Mińsk Mazowiecki – gmina miejska.

⁵ Gminy: Jedlińsk, Józefów, Milanówek, Mochowo, Mszczonów, Słupno, Strachówka, Tłuszcz, Warka, Wiskitki, Zielonka.

Mapa 2.1. Najważniejsze zadania dotyczące województwa w opinii samorządów gminnych (wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

10 gmin⁶ w pierwszej kolejności zaznaczyło w ankiecie priorytet rozwoju infrastruktury i technologii informatycznych. Gminy, które udzieliły takich odpowiedzi są usytuowane na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza – głównie w części północnej regionu.

⁶ Gminy: Brok, Dzierżążnia, Dzierzgowo, Krasnosielc, Maciejowice, Lelis, Nowy Duninów, Rzekuń, Załuski, Ząbki.

Marginalny odsetek samorządów gminnych (4 gminy) wskazał na pierwszym miejscu w ankiecie rozwój transportu lotniczego w województwie, mimo że projekt lotniska w Modlinie jest obecnie kluczową inwestycją wśród wdrażanych projektów. W żadnej z gmin, które wskazały w ankiecie transport lotniczy jako pierwszą pozycję nie znajduje się oraz nie jest planowany port lotniczy.

4 gminy zwróciły uwagę na problem gospodarki odpadami, przypisując mu pierwsze miejsce w ankiecie. Gminy te leżą w północnej części Mazowsza.

Poza wskazanymi priorytetami, na pierwszym miejscu gminy zaznaczały również zagadnienia transportu publicznego w regionie (3 gminy), infrastruktury turystycznej (2 gminy) i infrastruktury energetycznej (2 gminy).

c) Szczegółowa charakterystyka zadań na rzecz rozwoju województwa

Transport

Jak dowodzą wcześniejsze analizy opinii gmin, zadaniem kierowanym pod adresem władz województwa, najczęściej wskazywanym w ankiecie, jest infrastruktura drogowa, tj.: poprawa parametrów technicznych i standardów sieci dróg wojewódzkich oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Właściwa infrastruktura transportowa stanowi warunek konieczny do wyrównywania szans rozwojowych gmin na Mazowszu. Dotychczasowa poprawa stanu dróg wojewódzkich nie zaspokaja skali potrzeb z tym związanej. Efekty realizacji takich projektów infrastrukturalnych w województwie, ze względu na długi proces inwestycyjny, mogą być zauważane dopiero po kilku latach od momentu podjęcia pierwszych działań. Obecnie samorządy lokalne jeszcze nie widzą efektów ostatnio podejmowanych przedsięwzięć. Priorytet drogowy, tak często podkreślany przez gminy, oznacza – ich zdaniem – konieczność poprawy dostępności transportowej różnych części Mazowsza, tak w układzie regionalnym, jak i krajowym. Realizując politykę rozwoju, należy położyć nacisk na wprowadzenie połączeń transportowych pomiędzy samymi ośrodkami subregionalnymi oraz pomiędzy tymi ośrodkami a miastami powiatowymi w regionie. Działania z tym związane, w opinii samorządów gmin, powinny przyczynić się do lepszej dostępności i atrakcyjności terenów inwestycyjnych, a także do stworzenia systemów bezpieczeństwa na drogach. Skutkiem systematycznej przebudowy i modernizacji sieci drogowej w województwie mazowieckim będzie spójny system połączeń komunikacyjnych.

Gminy zwracają uwagę na konieczność poprawy układu komunikacyjnego w największych

miastach, a niezbędnym przedsięwzięciem powinna być budowa tras obwodowych Warszawy i Radomia. W celu usprawnienia ruchu wokół tych miast, gminy opowiadają się za stworzeniem stałych przepraw mostowych, tj. mostu Północnego w Warszawie oraz mostu w Solcu nad Wisłą wraz z budową nowego śladu drogi wojewódzkiej nr 747, od Iłży do Solca nad Wisłą. W części północno-wschodniej Mazowsza jedną z najważniejszych inwestycji, postulowaną przez gminy w ankiecie, jest budowa drogi wojewódzkiej relacji Wyszaków – Ostrołęka.

Nie mniejszą wagę gminy przywiązują do modernizacji dróg wojewódzkich i tworzenia obwodnic miast, zwłaszcza wokół:

- miast powiatowych: Ciechanowa, Przasnysza, Mławy, Pułtuska, Węgrowa, Żyrardowa i Lipska,
- innych ośrodków miejskich: Marek, Błonia, Zakroczymia i Różana.

Enumeratywne zestawienie dróg wojewódzkich wymagających przebudowy lub rozbudowy, zgodnie ze wskazaniami w ankiecie, zawiera *Tabela 2.1*.

W opinii samorządów gmin istotnym zadaniem samorządu województwa w zakresie infrastruktury transportowej jest również stworzenie regionalnego systemu transportu kolejowego. Działania z tym związane powinny przyczynić się do poprawy konkurencyjności transportu publicznego, wzrostu jakości i dostępności usług świadczonych przez transport kolejowy o charakterze regionalnym. Przedstawiciele gmin zauważają, że ożywienie regionalnej komunikacji kolejowej nastąpi na skutek szeregu inwestycji, m.in. w wyniku dostosowania infrastruktury do rozwoju wewnątrzregionalnych przewozów pasażerskich, usprawnienia powiązań kolejowych pomiędzy dużymi miastami w regionie i liniami przebiegającymi promieniście do i z Warszawy. Wskazywane były również inwestycje w nowoczesny tabor dla spółki Koleje Mazowieckie.

Gminy opowiadają się za modernizacją magistrali kolejowych: Warszawa – Gdańsk, Warszawa – Radom – Kielce oraz linii Warszawa – Dęblin, uzupełnionej o budowę drugiego toru linii kolejowej na odcinku Otwock – Pilawa. Poza tym gminy wskazują na konieczność budowy nowych przebiegów linii kolejowych: odcinka linii szybkiej kolei Warszawa – Łódź oraz bezpośredniego połączenia kolejowego Warszawy i Płocka.

Tabela 2.1. Drogi wojewódzkie wskazywane do przebudowy lub rozbudowy¹

Nazwa subregionu	Nazwa powiatu	Numery dróg wojewódzkich wskazywanych do przebudowy lub rozbudowy
ciechanowsko-płocki	ciechanowski	615, 616, 617, 618
	mławski	544
	płocki	540, 555, 559, 573, 575
	sierpecki	510, 539, 541, 560
	żuromiński	541, 563
ostrołęcko-siedlecki	ostrołęcki	544, 694
	przasnyski	544, 614, 616, 625, 644
	pułtowski	618, 620
	siedlecki	698, 803
	sokołowski	627
	węgrowski	637
radomski	kozienicki	691, 730, 737, 738
	lipski	747
	przysuski	727, 749
	radomski	733, 740, 747
	szydłowiecki	727
warszawski wschodni	garwoliński	801
	miński	637, 802
	otwocki	739, 801, 805
	wołomiński	629, 631, 634, 635, 636
warszawski zachodni	grodziski	719,
	grójecki	728, 730
	pruskowski	719, 721
	sochaczewski	575, 577
	warszawski zachodni	701, 718, 720, 898
	żyrardowski	719

¹ W jednostkach samorządu terytorialnego, które nie znalazły się w zestawieniu, ankietowane gminy lub powiaty nie podały numerów dróg wojewódzkich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

W zakresie zarządzania kolejowym transportem pasażerskim samorządy wskazują na potrzebę: wydłużenia trasy Szybkiej Kolei Miejskiej i Warszawskiej Kolei Dojazdowej oraz rozszerzenia stref oferty „Wspólny bilet” dla Kolei Mazowieckich i Warszawskiej Kolei Dojazdowej. Ponadto, aby zapewnić bezpieczeństwo na skrzyżowaniach dróg i kolei, w punktach o dużym natężeniu ruchu drogowego i kolejowego na terenie aglomeracji warszawskiej, samorządy gmin wskazują na budowę bezpiecznych przepraw przez tory kolejowe, np. budowę wiaduktów. Gminy uważają, że sprawny i bezpieczny system transportowy poza układem linii kolejowych powinien być uzupełniony o inwestycje komunikacyjne w pobliżu miejsc przesiadkowych: parkingi typu „Parkuj i Jedź” oraz dogodne połączenia autobusowe.

Rozbudowa systemu komunikacyjnego w regionie, zdaniem niektórych gmin, powinna uwzględniać transport lotniczy w regionie, co poprawi konkurencyjność województwa w układzie krajowym i międzynarodowym. Gminy opowiadają się za budową nowego lotniska w Modlinie, z połączeniem kolejowym do Płocka. Inne wskazania samorządów gminnych, związane z komunikacją lotniczą, dotyczą stworzenia portów w Sochaczewie i Mszczonowie.

Ochrona środowiska i energetyka

Gminy uważają, że udoskonalenia wymaga system zarządzania i monitoringu środowiska, zapobiegania zagrożeniom lub ich likwidacji. Zniszczenia wywołane skutkami powodzi w 2010 roku zwróciły uwagę gmin na konieczność przeciwdziałania zagrożeniom środowiskowym. Ich zdaniem, wszystkie działania w zakresie hydrologii powinny bazować na mechanizmie wspomagającym rozwiązywanie problemów związanych z regulacją stosunków wodnych. W opinii samorządów gmin, aby usprawnić działalność w tym kierunku, należy wesprzeć finansowo instytucje działające na rzecz gospodarki wodnej w regionie. Działalność dotycząca inwestowania w infrastrukturę przeciwpowodziową na Mazowszu powinna być skoncentrowana na naprawach koniecznych i rozwoju infrastruktury, w kierunku zwiększenia retencji przeciwpowodziowej, zbiornikowej, z wykorzystaniem działań systemowych oraz w powiązaniu z systemem obwałowań.

Samorządy gmin opowiadają się za naprawą wałów przeciwpowodziowych w otoczeniu:

- Wisły (na terenie powiatów: garwolińskiego i otwockiego oraz na terenie gmin: Przylęk i Łomianki),
- Bugu (na terenie powiatu wołomińskiego), wzdłuż Pilicy i Radomki.

Gminy zaznaczają, że zarządzanie zasobami wodnymi powinno odbywać się w oparciu o system melioracji i konserwacji urządzeń wodnych. Zarządzanie zasobami wody uzupełniają zalesienia gruntów, które zapewniają naturalne rezerwuary wody, a poza nimi – budowa zbiorników małej retencji. Samorządy gmin wskazują, aby powstały takie przedsięwzięcia, jak: zbiornik wodny na rzece Orz, zbiornik na Radomce w powiecie przysuskim. Do tych przedsięwzięć można zaliczyć rekultywację jezior Pojezierza Gostynińskiego. Poziom skuteczności poszczególnych obiektów powinien być przedmiotem dyskusji, oceniany w odniesieniu do założeń projektowych w całym regionie oraz pod względem spełniania zadań w trakcie eksploatacji. Efektywne zarządzanie zasobami jest powiązane z usprawnieniem systemu sieci rzecznej, który wymaga regulacji koryt rzek. W opinii gmin regulacji wymaga: koryta Wisły w powiecie sochaczewskim, koryta Bugu, Liwca, Czerwonki i Sony. Z kolei samorządy gmin położonych wzdłuż rzeki Świder zaznaczają potrzebę modernizacji budowli wodnych i regulacyjnych oraz oczyszczania rzeki.

W celu likwidacji zagrożeń środowiskowych, zdaniem gmin, należy również prowadzić racjonalne zarządzanie odpadami gospodarczymi i produkcyjnymi, na wszystkich szczeblach administracji samorządowej. Gminy uważają, że gospodarka odpadami, kierowana przez samorząd województwa, powinna wpływać na zmniejszenie ilości składowanych odpadów, ograniczenie ich szkodliwego wpływu na środowisko oraz rekultywację terenów zdegradowanych. Gminy uważają, że taka gospodarka powinna funkcjonować w oparciu o system zintegrowany, działający w całym województwie. Na system ten powinny też składać się planowane inwestycje, jak np.: zakład utylizacji odpadów w Mszczonowie, składowisko odpadów w powiecie garwolińskim. Elementami usprawniającymi system są również: recykling odpadów, działania związane

z usuwaniem azbestu z budynków oraz związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie, w celu skutecznej sanitacji terenów.

Wśród priorytetów działań wskazywanych przez samorządy gmin, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego w regionie, znajdują się: energetyka odnawialna i szerokie wykorzystanie zasobów gazowych – z wydobycia gazu łupkowego oraz uruchomienie elektrowni gazowo-wiatrowej z wykorzystaniem gazociągu jamalskiego. Niektóre gminy z aglomeracji warszawskiej i powiatu zwoleńskiego wskazują też na budowę nowych sieci przesyłowych gazu.

Kapitał ludzki

Zgodnie z opinią gmin, podstawowe znaczenie w zakresie rozbudowy infrastruktury informatycznej regionu ma realizacja projektu „Internet dla Mazowsza”, który zapewni szerokopasmowy dostęp do Internetu z każdego miejsca w województwie. Przyczyni się on w dużym stopniu do tworzenia na Mazowszu społeczeństwa opartego na wiedzy. Poza tym, w celu poprawy jakości działań instytucji publicznych i zagwarantowania mieszkańcom województwa powszechnego dostępu do usług on-line w całym regionie, gminy uważają, że konieczne są działania w zakresie informatyzacji administracji, m.in.: zapewnienia elektronicznego obiegu dokumentów, zmniejszenia biurokracji oraz informatyzacji szkolnictwa na szczeblu gmin i powiatów. Zauważają również potrzebę budowy zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu.

Zdaniem gmin, rozwój szkolnictwa przyczyni się do wyrównania szans edukacyjnych w województwie, w tym w oparciu o zadania poprawiające jakość kształcenia i dostępność regionalnej infrastruktury edukacyjnej. Samorządy gmin opowiadają się za wdrożeniem programu wspierającego rozwój szkolnictwa zawodowego na Mazowszu, dzięki któremu powstanie sieć placówek szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego. Jedną ze szczegółowo określonych potrzeb w zakresie rozwoju szkolnictwa to uruchomienie publicznej wyższej szkoły zawodowej w powiecie ostrołęckim.

Gminy uważają, że w celu zapewnienia dostępności służby zdrowia i poprawy jakości opieki zdrowotnej w regionie należy przede wszystkim

kim doposażyć szpitale, ale też poprawić jakość usług zdrowotnych.

Turystyka i kultura

Opinie gmin wyrażane w ankiecie w odniesieniu do turystyki dotyczą poprawy atrakcyjności turystycznej regionu. Ich zdaniem, konkretne działania muszą stanowić realizację strategii rozwoju turystyki i rekreacji. Samorządy wskazują na potrzebę rozbudowy zaplecza turystycznego na Mazowszu, w tym na budowę miejsc noclegowych i campingów. Zaplecze turystyczne (np. boiska wielofunkcyjne i hale sportowe po niezbędnych przebudowach) wpływa na poprawę warunków prowadzenia aktywności ruchowej, uprawiania sportu i turystyki. Jeden z postulatów, wskazany w przeprowadzonej ankiecie, dotyczy zabezpieczenia bazy infrastruktury sportowej w związku z mistrzostwami EURO 2012. Poza wymienianymi zadaniami, gminy często zaznaczały w ankiecie potrzebę rozbudowy ścieżek rowerowych na Mazowszu. Pojedyncze opinie skupiają się na poprawie zagospodarowania turystycznego w regionie, m.in.: modernizacji obiektów turystycznych, zagospodarowaniu doliny Bugu, uruchomieniu szlaków turystycznych w dolinie Liwca, remoncie zamku w Liwie. Lepszy potencjał samorządów, związany z rozwojem turystyki na zachodnim Mazowszu, będzie efektem wdrożenia jednego z projektów kluczowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 – budowy Term Gostynińskich wykorzystujących źródła geotermalne, które zwiększą równocześnie zasób energii odnawialnej.

Mając na uwadze zapewnienie lepszej jakości i dostępności oferty kulturalnej, przedstawiciele gmin, udzielając odpowiedzi w ankiecie, skoncentrowali się na następujących przedsięwzięciach:

- utworzeniu muzeum kolejnictwa w Chorzełach,
- adaptacji bazy turystycznej dla produktu turystycznego „Mazowsze Chopina”,
- kultywowaniu tradycji i kultury na Mazowszu, w oparciu o wydzielone obszary o znaczeniu kulturowym, historycznym i przyrodniczym.

Promocja gospodarcza i inne zadania

W opinii samorządów gminnych, na skutek realizacji działań, które rozwijają przedsiębiorczość, promują gospodarkę Mazowsza lub mają

na celu pozyskanie nowych inwestorów, powinny powstać nowe miejsca pracy, w ślad za poprawą jakości zasobów pracy. Samorządy postulują, aby rozwój przemysłu na Mazowszu przebiegał w oparciu o inwestycje wykorzystujące badania naukowe lub prace badawczo-rozwojowe, a także działalność parków technologicznych na Mazowszu. Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyja rozwój instytucji otoczenia biznesu i budowanie spójnej koncepcji zagospodarowania terenów nieaktywnych, która uwzględniać będzie m.in. specjalne strefy ekonomiczne⁷ lub strefy aktywności gospodarczej.

Spójna polityka przestrzenna, zdaniem gmin, powinna zwracać uwagę na walory przyrodnicze i kulturowe Mazowsza, na walory miejsc przeznaczonych do życia oraz na miejsca przewidziane do lokowania innowacyjnych technologii. Działania podejmowane zgodnie z wytycznymi zaktualizowanego *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* powinny powstrzymać dewastację ekologiczną i urbanistyczną, przeciwdziałać niskiemu zalesieniu, rozproszeniu obszarów inwestycyjnych, przenikaniu się w przestrzeni stref komunikacyjnych i przemysłowych z mieszkaniowymi oraz przyczynić się do rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Według gmin zmiany w polityce przestrzennej i regionalnej powinny doprowadzić do usprawnienia zarządzania rozwojem regionalnym, które wymaga wsparcia poszczególnych procesów. Zgodnie z opinią samorządów lokalnych, praktyką, do której należy powrócić jest realizacja Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza, mającego przełożenie na wzrost liczby inwestycji dotyczących dróg, ochrony zdrowia, edukacji, budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej, jak również doposażenia podmiotów działających na rzecz bezpieczeństwa i ratownictwa w regionie. Prowadzenie polityki prozwojowej powinno współdziałać ze sprawnym funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych, odpowiedzialnych za jej zarządzanie.

⁷ Na przykład specjalną strefę ekonomiczną w Ostrowi Mazowieckiej.

2.2. ZADANIA NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA W OPINII POWIATÓW

a) Zadania priorytetowe

Podobnie jak w opinii samorządów gminnych, również według samorządów powiatowych najważniejszym i najpilniejszym zadaniem, kierowanym pod adresem Samorządu Województwa Mazowieckiego, jest rozwój infrastruktury drogowej. Tak uważa ponad 80% ankietowanych powiatów (Wykres 2.2).

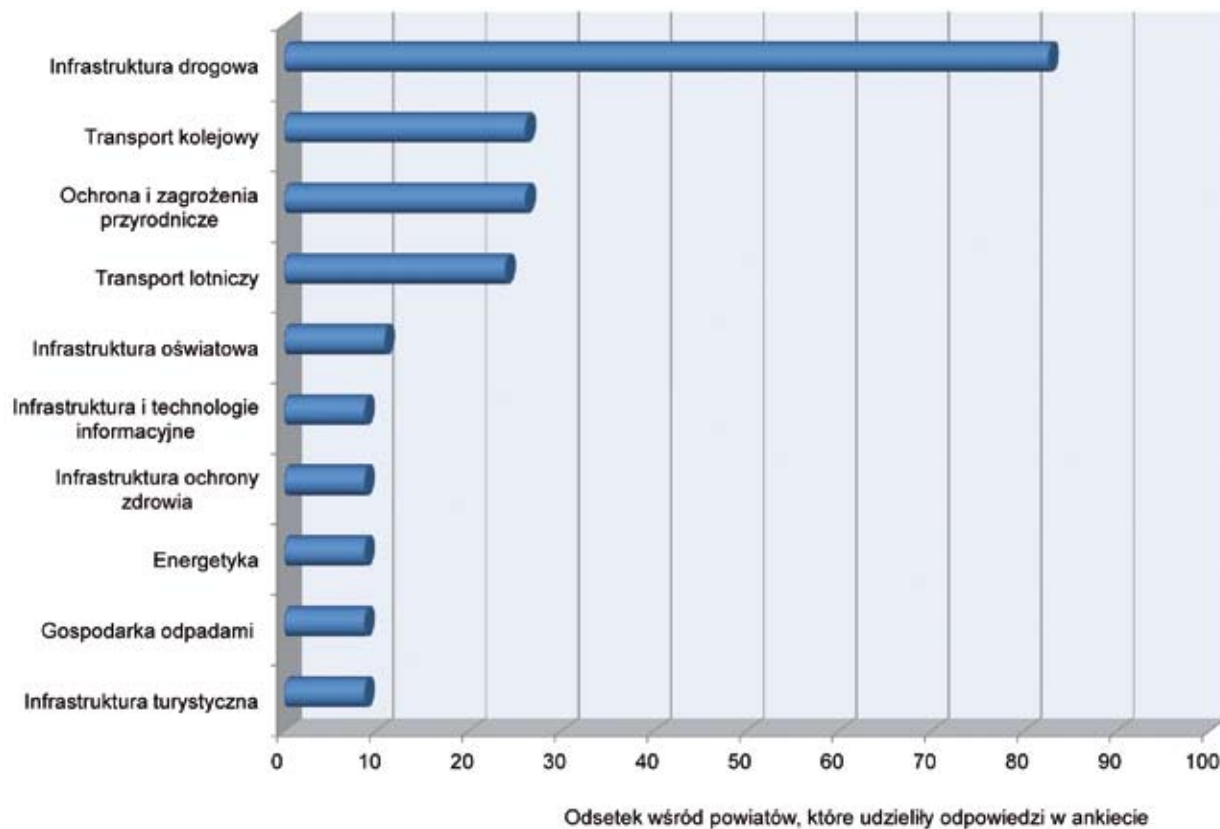
Drugie miejsce wśród zadań najczęściej wymienianych przez powiaty zajmują te dotyczące transportu kolejowego w województwie. Tak uważa prawie 30% ankietowanych powiatów. Odsetek powiatów zaznaczających jako priorytet transport kolejowy w województwie jest o 3 pkt. proc. wyższy od odsetka gmin wskazujących na ten priorytet w regionie.

Również przeszło 20% powiatów zwróciło uwagę na kwestie ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom przyrodniczym. W przypadku tego priorytetu odsetek powiatów jest o 3 pkt. proc. niższy od odsetka gmin, które zaznaczyły priorytet ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom przyrodniczym w regionie.

Na czwartym miejscu wśród zadań najczęściej wymienianych przez ankietowane powiaty uplasował się rozwój transportu lotniczego w województwie. Odpowiedziało tak 24% ankietowanych powiatów.

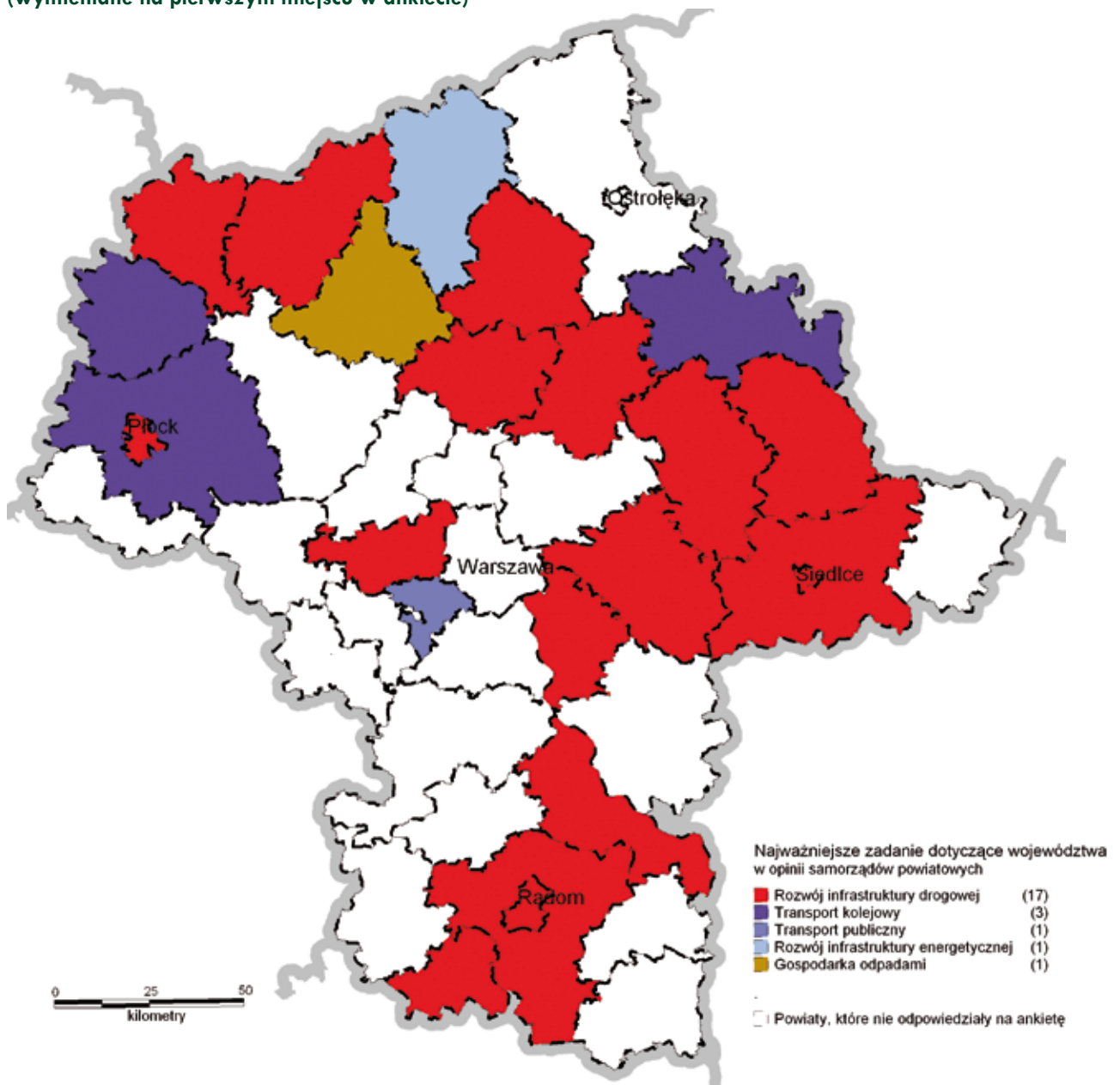
Pośród charakteryzowanych zadań priorytetowych piąte miejsce zajmują inwestycje w infrastrukturę oświatową – zaznaczyło tak 10% ankietowanych powiatów.

Wykres 2.2. Zadania najważniejsze i najpilniejsze dotyczące województwa w opinii samorządów powiatowych¹

¹ Wykres przedstawia zadania wymieniane przez więcej niż 8% powiatów, które odpowiedziały na pytania zawarte w ankiecie. 7% powiatów wskazuje na zadania dotyczące transportu publicznego w regionie, 7% – rozwoju przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego, 7% – infrastruktury sportowej, 4% – bezpieczeństwa publicznego.

Mapa 2.2. Najważniejsze zadania dotyczące województwa w opinii samorządów powiatowych (wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

9% ankietowanych powiatów opowiada się za rozwojem:

- infrastruktury i technologii informacyjnych w regionie,
- infrastruktury ochrony zdrowia,
- energetyki,
- gospodarki odpadami,
- infrastruktury turystycznej.

b) Zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie

Rozwój infrastruktury dróg wojewódzkich jest również zadaniem najczęściej wymienianym na pierwszym miejscu w ankiecie przez powiaty. Takich odpowiedzi udzieliło 17 powiatów na Mazowszu. W grupie powiatów, które wskazały to zadanie znajdują się przede wszystkim jednostki zlokalizowane we wschodniej i południowej części regionu (Mapa 2.2).

Zadania związane z transportem kolejowym na pierwszym miejscu w ankiecie wskazały tylko 3 powiaty na Mazowszu, tj. płocki, sierpecki i ostrowski.

Pod adresem samorządu województwa, poza wskazanymi wyżej zadaniami, na pierwszym miejscu w ankiecie kierowane są też problemy gospodarki odpadami (zdaniem powiatu ciechanowskiego), rozwoju infrastruktury energetycznej (zdaniem powiatu przasnyskiego) i transportu publicznego (zdaniem powiatu pruszkowskiego).

c) Szczegółowy opis zadań województwa w oparciu o opinie powiatów

Transport

Bardzo istotnym zadaniem dla rozwoju województwa, wskazywanym przez powiaty i miasta na prawach powiatu, jest modernizacja i przebudowa dróg wojewódzkich. Inwestycje te, poza poprawą nawierzchni, powinny uwzględniać budowę obiektów inżynierskich oraz urządzeń zwiększających bezpieczeństwo użytkowników dróg. Ważnym zadaniem, kierowanym pod adresem samorządu województwa, pozostaje usprawnienie połączeń drogowych Warszawy z regionem, w tym budowa obwodnic miejskich oraz poprawa miejskiego układu komunikacyjnego w miastach na prawach powiatu.

Jednym z często wymienianych przez powiaty zadań, najważniejszych i najpilniejszych, na rzecz rozwoju województwa jest doinwestowanie transportu kolejowego. Powiaty opowiadają się za rozwojem regionalnej komunikacji kolejowej. Zwracają uwagę na inwestycje takie jak utworzenie połączenia kolejowego Płocka z Warszawą (powiat płocki), modernizację odcinka linii kolejowej Warszawa – Radom (powiaty: radomski i szydłowiecki) oraz budowę połączenia kolejowego Warszawa – Żelazowa Wola – Sochaczew (powiat warszawski zachodni).

W zakresie rozwoju transportu lotniczego, przedsięwzięciem najczęściej wymienianym przez powiaty, podobnie jak przez gminy, jest budowa lotniska w Modlinie. Powiat płocki wskazuje dodatkowo na uruchomienie części cargo na tym lotnisku. Inne opinie na temat transportu lotniczego dotyczyły utworzenia cywilnego portu lotniczego Radom-Sadków (miasto Radom) i budowy lotniska regionalnego na bazie lotniska wojskowego w Mińsku Mazowieckim (powiat miński).

Ochrona środowiska i energetyka

Wprowadzenie rozwiązań systemowych do działu gospodarki wodnej jest jednym z najczęściej wymienianych zagadnień dotyczących ochrony środowiska i przeciwdziałania zagrożeniom przyrodniczym. Instytucje działające na rzecz gospodarki wodnej w regionie powinny otrzymać wsparcie finansowe, stosowne do powierzonych zadań. Całościowy system zabezpieczeń przeciwpowodziowych wymaga budowy wałów przeciwpowodziowych albo naprawy już istniejących. Tak twierdzą powiaty: otwocki, pułtuski, warszawski zachodni i wyszkowski. Z kolei powiaty: ciechanowski, przasnyski, pułtuski i wyszkowski podkreślają konieczność powstania urządzeń przeciwpowodziowych, w szczególności zbiorników małej retencji i systemów melioracyjnych. Sprawny system zabezpieczeń zależy również od skali prowadzonych zalesień gruntów. W otoczeniu obiektów ochrony przeciwpowodziowej znajduje się określony obszar ich oddziaływania, powiązany z poziomem bezpieczeństwa i ochrony przeciwpowodziowej. Skuteczność tej ochrony zależy przede wszystkim od parametrów obiektów, jak również od ich stanu technicznego.

Temat zagospodarowania odpadów został wskazany przez powiaty: ciechanowski, otwocki oraz przez miasto Radom. Powiaty opowiadają się za stworzeniem zintegrowanego systemu gospodarki odpadami, który zawierałby plan m.in. budowy zakładów termicznej utylizacji odpadów komunalnych.

Zagadnienia rozwoju energetyki w regionie zaznaczyły w ankiecie powiaty: siedlecki i przasnyski. Działania dotyczące energetyki powinny zapewnić bezpieczeństwo energetyczne w regionie oraz zapobiec zagrożeniom energetycznym. Przykładowo, powiat przasnyski opowiada się za utworzeniem elektrowni gazowo-wiatrowej, z wykorzystaniem gazociągu jamalskiego.

Kapitał ludzki

Zagadnienia rozwoju oświaty i edukacji w województwie podkreślają powiaty: siedlecki, sokołowski, żuromiński oraz miasto Radom. Waga tych zadań, w ich ocenie, jest skutkiem wcześniejszych doświadczeń, które wskazują na nadrzędną rolę kapitału intelektualnego w zapewnieniu trwałego rozwoju miast i powiatów. Powiaty wskazują na potrzebę zagwarantowania środków na realizację

w województwie programu wspierającego rozwój szkolnictwa zawodowego, w tym szkolnictwa technicznego na poziomie ponadgimnazjalnym. W ciągu najbliższych lat niezwykle ważną będzie rola uczelni wyższych dla rozwoju kapitału intelektualnego. Władze Radomia uważają, że priorytetem na skalę regionalną powinno być stworzenie uniwersytetu na bazie istniejącej Politechniki Radomskiej.

Obok poprawy systemu oświaty, samorządy powiatowe, podobnie jak gminy, wskazują na potrzebę realizacji projektu „Internet dla Mazowsza” (IdM) oraz rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych. Projekt IdM stanowi najważniejsze zadanie województwa w opinii powiatów: żuromińskiego i makowskiego. Obecnie głównymi barierami w poprawie dostępności do Internetu szerokopasmowego są: koszt inwestycji, wysokie ceny usług i niski zasięg używanych technologii informacyjnych. Istniejący na Mazowszu podział cyfrowy odzwierciedla różnice przestrzenne w poziomie rozwoju regionu.

Płock i powiat mławski przyszłość informatyczną regionu wiążą z rozwojem e-usług, które mogą przyczynić się do poprawy kapitału społecznego oraz jakości zasobów pracy. Powiat sokołowski zaznacza konieczność zapewnienia środków na informatyzację szkolnictwa, na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

Za prowadzeniem działań poprawiających jakość systemu ochrony zdrowia opowiadają się powiaty: siedlecki, sokołowski oraz Radom, dla którego istotne znaczenie ma modernizacja Radomskiego Szpitala Specjalistycznego (budowa pawilonu rehabilitacyjnego, modernizacja zakładu radiologii oraz komputeryzacja szpitala). Powiat sokołowski zaznacza konieczność stworzenia w regionie systemu powiadamiania ratunkowego, w skład którego wchodziłyby punkty całodobowej opieki medycznej.

Turystyka i kultura

Zdaniem powiatów, w zakresie rozwoju turystyki w województwie istnieje potrzeba poprawy atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu. Siedlce opowiadają się za zagospodarowaniem doliny Bugu pod kątem rozwoju turystyki. Inne samorządy powiatowe podkreślają zaś, że inwestycje powinny dotyczyć modernizacji obiektów turystycznych i rozwoju infrastruktury spor-

towej, w tym również związanej z organizacją mistrzostw EURO 2012. Powiaty: makowski, ostrowski, pruszkowski i szydlowiecki uważają, że rozwój turystyki regionalnej i infrastruktury sportowej powinien być jednym z kluczowych kierunków działań w regionie.

Kwestie dziedzictwa kulturowego i kultury wysokiej w ankiecie poruszył Radom, a także powiat węgrowski. Radom zwraca uwagę na potrzebę budowy filharmonii w mieście. Powiat węgrowski zaś na konieczność zapewnienia środków finansowych na renowację zabytków lokalnych w regionie.

Promocja gospodarcza i inne zadania

Płock oraz powiaty: mławski, makowski i pułtuski podkreślają rolę działań poprawiających znaczenie kapitału społecznego w regionie, w tym dotyczących rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz poprawy jakości kapitału ludzkiego.

Powiaty wśród zadań samorządu województwa, ukierunkowanych na rozwój Mazowsza, wymieniały także inne obszary.

Płock i powiat ciechanowski wskazały, że w koncepcjach planowania przestrzennego i strategicznego należy uwzględnić wariant równomiernego rozwoju województwa oraz wzrostu znaczenia ośrodków subregionalnych.

Powiat pruszkowski zaznaczył, że istotnym zadaniem w kierunku rozwoju województwa jest poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Powiat otwocki opowiedział się za ponownym uruchomieniem komponentów Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza, przeznaczonych na rozbudowę dróg i szpitali.

Powiaty: węgrowski i sierpecki wskazały, że na poziomie wojewódzkim należy poprawić funkcjonowanie jednostek administracji publicznej.

2.3. ZADANIA NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PRZEZ POWIATY W OPINII GMIN

a) Zadania priorytetowe

Wymieniając zadania związane z poprawą konkurencyjności powiatów na Mazowszu, gminy bardzo często wskazują na rozwój infrastruktury drogowej, a więc podobnie jak w przypadku samorządu województwa. Priorytet rozbudowy dróg powiatowych jest uznawany przez nieco większy odsetek gmin niż w przypadku dróg wojewódzkich – bo przez 87% ankietowanych gmin (Wykres 2.3).

Na drugim miejscu wśród zadań najczęściej wymienianych przez ankietowane gminy, w odniesieniu do powiatów, znalazły się kwestie infrastruktury ochrony zdrowia (22% gmin). Priorytet ten w swoim zakresie koncentruje się głównie na doinwestowaniu szpitali powiatowych.

Priorytetem plasującym się na trzecim miejscu, pośród zadań wskazywanych przez gminy pod adresem powiatu, są kwestie ochrony i przeciwdziałania zagrożeniom przyrodniczym. Tak zaznaczyło mniej niż 1/5 ankietowanych gmin.

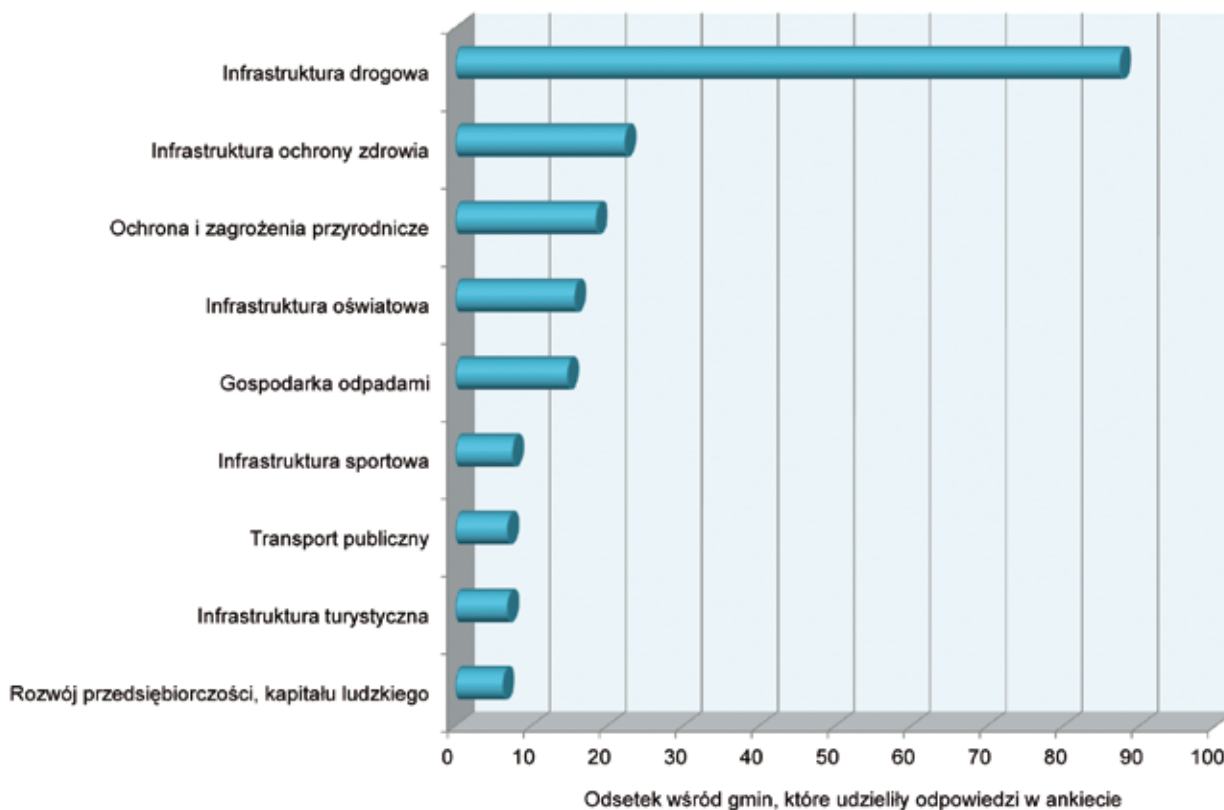
16% ankietowanych gmin uważa, że w powiatach należy prowadzić inwestycje w zakresie infrastruktury oświatowej.

15% gmin jest zdania, że powiaty powinny być jednostkami odpowiedzialnymi za sprawy gospodarki odpadami.

7% gmin w ankietach podjęło problem:

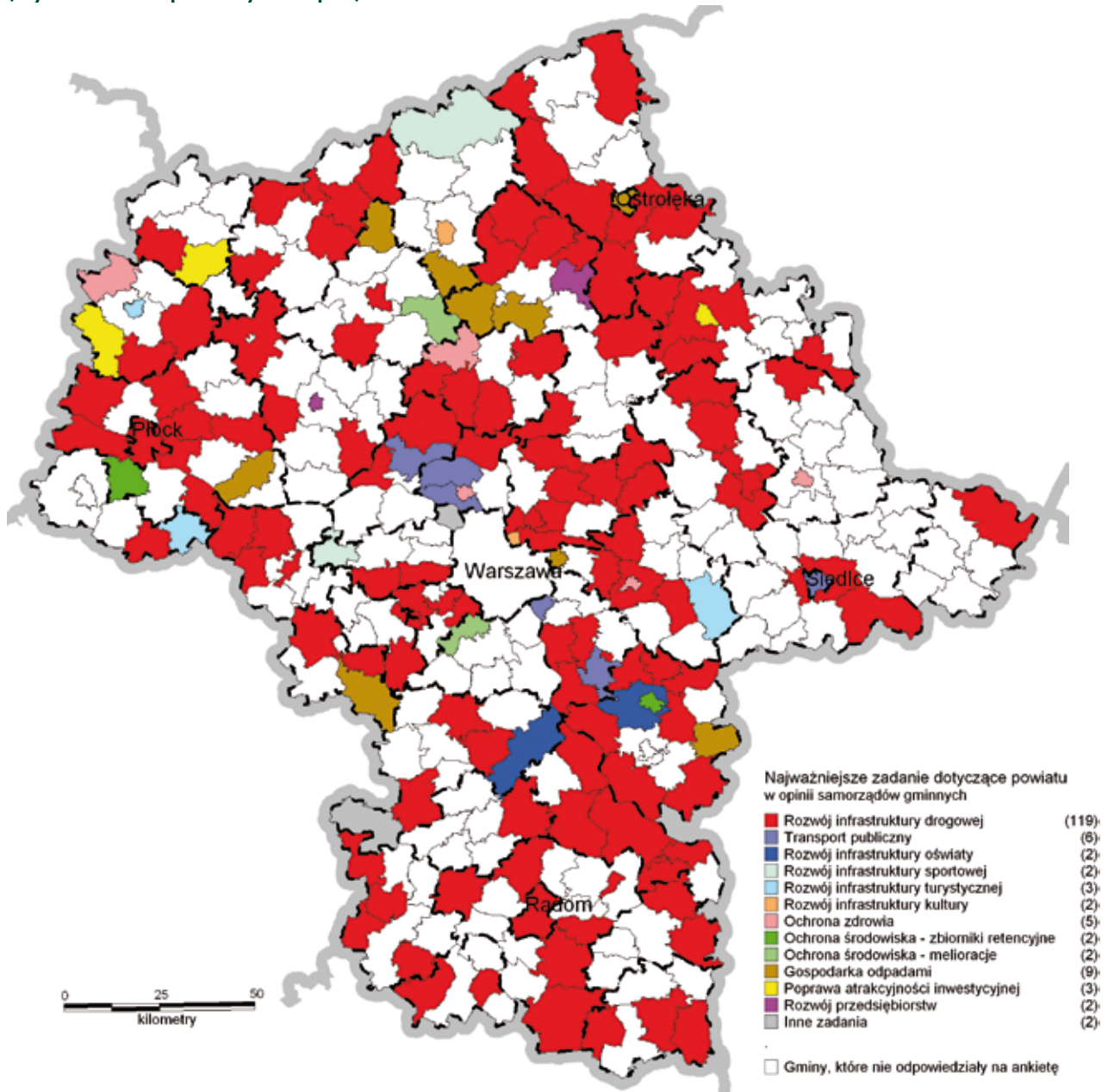
- infrastruktury sportowej,
- transportu publicznego,
- infrastruktury turystycznej,
- rozwoju przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego.

Wykres 2.3. Zadania najważniejsze i najpilniejsze dotyczące powiatów w opinii samorządów gminnych¹

¹ Wskazane przez więcej niż 6% gmin, które odpowiedziały na pytania zadane w ankiecie. Dokładnie 6% ankietowanych gmin zaznaczyło inwestycje na terenach pod działalność gospodarczą, 5% – zadania dotyczące bezpieczeństwa publicznego, 5% – infrastruktury i technologii informacyjnych, 5% – transportu kolejowego, 5% – rozbudowy ścieżek rowerowych, 4% – infrastruktury pomocy społecznej, 4% – kultury.

Mapa 2.3. Najważniejsze zadania dotyczące powiatów w opinii samorządów gminnych (wymieniane na pierwszym miejscu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

b) Zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie

Rozwój infrastruktury dróg powiatowych jest również zadaniem najczęściej wymienianym na pierwszym miejscu w ankietach (Mapa 2.3). Tak wskazują gminy reprezentujące niemalże wszystkie powiaty na Mazowszu⁸. Na mapie można zauważyć, że większe zagęszczenie takich gmin

⁸ Z wyjątkiem powiatów: piaseczyńskiego i przasnyskiego.

skupia się w części południowej i wschodniej regionu.

9 gmin⁹ (ok. 6% ankietowanych) zaznaczyło w ankiecie, w pierwszej kolejności, gospodarkę odpadami w powiatach. Pod względem liczby wskazań kwestie gospodarki odpadami uplasowały się na drugiej pozycji. W przestrzeni Mazowsza, wśród gmin, które wskazały gospodar-

⁹ Gminy: Grudusk, Karniewo, Krasne, Mała Wieś, Mszczonów, Ostrołęka, Sulejówek, Szelków, Żelechów.

kę odpadami na pierwszym miejscu, niewielkie skupisko tworzą gminy wiejskie zlokalizowane w okolicach Makowa Mazowieckiego.

6 gmin wymieniło na pierwszym miejscu kwestie dotyczące transportu publicznego w powiatach. W ankiecie zaznaczyły tak następujące gminy: Jabłonna, Wieliszew, Pomiechówek w północnej części Obszaru Metropolitalnego Warszawy, ale też Józefów i Osieck – w południowej jego części, jak również miasto Siedlce.

Zadania związane z infrastrukturą ochrony zdrowia na pierwszym miejscu w ankiecie wskazało tylko 5 gmin z Mazowsza. W grupie tej znalazły się miasta: Legionowo, Mińsk Mazowiecki i Sokołów Podlaski oraz gminy wiejskie: Gzy i Szczutowo.

W opinii gmin, poza wymienionymi zadaniami, na pierwszym miejscu w ankiecie został wskazany problem budowy zbiorników retencyjnych (2 gminy) oraz systemu melioracji wodnych w powiatach (2 gminy).

Wśród pozostałych priorytetów, które gminy podały na pierwszym miejscu w ankiecie, w odniesieniu do zadań związanych z rozwojem powiatów, znajdują się:

- rozwój infrastruktury turystycznej,
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej,
- rozwój infrastruktury oświatowej,
- rozwój infrastruktury sportowej,
- rozwój infrastruktury kultury,
- rozwój przedsiębiorstw.

c) Szczegółowy opis zadań na rzecz rozwoju powiatów

Transport

Najbardziej istotną kwestią dla gmin, w układzie przestrzennym powiatów, jest zachowanie dobrej dostępności komunikacyjnej. Gminy najczęściej opowiadają się za rozbudową infrastruktury dróg powiatowych. Podkreślają konieczność ich remontu oraz budowy infrastruktury towarzyszącej, w szczególności: oświetlenia ulicznego, chodników, odwodnień drogowych. Na wybranych terenach zabudowanych gminy opowiadają się za instalacją urządzeń poprawiających bezpieczeństwo na drogach, zwłaszcza zapewniających bezkolizyjne przejazdy przez tory kolejowe. Gminy, wskazując na potrzebę poprawy stanu nawierzchni dróg powiatowych, podają konkretne inwestycje, m.in. budowę mostu w powiecie

ostrołęckim na Narwi, mostu w Maciejowicach na Wiśle, dróg dojazdowych do planowanego mostu w Solcu nad Wisłą oraz stworzenie układów obwodnicowych w Płocku i Karczewie.

Zagadnienia rozwoju transportu publicznego są poruszane w ankiecie przede wszystkim przez gminy z Obszaru Metropolitalnego Warszawy, które chcą stworzyć aglomeracyjny, spójny system transportu publicznego, rozwijającego komunikację w strefie podmiejskiej. Gminy z powiatu warszawskiego zachodniego wskazują na potrzebę rozbudowy wspólnego systemu transportu zbiorowego. Gminy z powiatu piaseczyńskiego opowiadają się za budową linii autobusu szynowego, łączącego ich powiat z Warszawą. Z kolei w zakresie zbiorowej komunikacji autobusowej gminy z całego Mazowsza opowiadają się za usprawnieniem systemu. Takie zdanie wyraziły gminy w powiatach: garwolińskim, gostynińskim, legionowskim, lipskim, mławskim, otwockim i sochaczewskim. Potrzebę zwiększenia liczby połączeń autobusowych w obrębie powiatów oraz z Warszawą wskazują też gminy z powiatów: nowodworskiego, wołomińskiego i otwockiego. Ponadto gminy z powiatu garwolińskiego podkreślają konieczność poprawy jakości taboru autobusowego w powiatowym Przedsiębiorstwie Komunikacji Samochodowej.

Wskazując na transport publiczny, niektóre gminy podały, że na terenie ich powiatów należy rozwijać transport kolejowy. Gminy mówią o potrzebie uruchomienia komunikacji kolejowej pomiędzy Sokołowem Podlaskim i Siedlcami oraz pomiędzy Siedlcami i Warszawą. Inne gminy opowiadają się za wydłużeniem istniejącej linii Szybkiej Kolei Miejskiej na terenie aglomeracji warszawskiej.

Ochrona środowiska i energetyka

Zagadnienia gospodarki wodnej, w tym budowa systemu jej zarządzania, są zadaniami często wymienianymi przez gminy pod adresem powiatów. Gminy zwracają uwagę na potrzebę wprowadzenia systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych przy Wiśle, Bzurze i Węgiec. W powiatach: kozienickim, nowodworskim i wyszkowskim, gminy opowiadają się za modernizacją urządzeń ochrony przeciwpowodziowej. Na Jeziorze Włocławskim, zdaniem innych gmin, konieczna jest refulacja wraz

z zabezpieczeniami portów w Nowym Duniowie i Soczewce. Częstokroć przedmiotem uwagi jest również odtworzenie i przywrócenie funkcjonalności systemu urządzeń melioracyjnych, obejmującego regulację cieków wodnych, odwodnienia, odmulenia, oczyszczanie przepustów i rowów. Gminy zaznaczają, że w przypadku wystąpienia zagrożeń środowiskowych powinien działać system zarządzania kryzysowego. System ten musi być efektem współpracy pomiędzy gminami i powiatami. Współpraca ta jest niezbędna do wzmocnienia działań w zakresie ochrony środowiska oraz zapewnienia możliwości realizacji przedsięwzięć o charakterze synergicznym. Efektem współpracy powinny być programy proekologiczne w powiatach, jak np. „Regionalny Program Rozwoju Gmin i Powiatu Pruszkowskiego Zlewni Utrata – PROGRAM UTRATA” w zakresie tworzenia zbiorników retencyjnych. Kwestie budowy zbiorników retencyjnych w celu ochrony przed powodzią podejmowały w ankietach samorządy gminne z powiatów: garwolińskiego i żurmińskiego. W przypadku tego typu inwestycji ważnym zagadnieniem pozostają sprawy uregulowania stanu prawnego gruntów pod rzekami i kanałami melioracyjnymi. Podejmując temat gospodarki wodnej, znamienne zdanie wyraziły władze Podkowy Leśnej, które uważają, że jednym z zadań samorządu powiatowego powinna być również racjonalizacja gospodarki zasobami wód podziemnych, zwłaszcza w kontekście rozbudowy sąsiednich gmin i budowy nowego źródła zasilania wodą.

W sprawach związanych z gospodarką odpadami gminy zaznaczają konieczność stworzenia zintegrowanego systemu, który miałby przydzielone kompetencje: powiatów, gmin i województwa. Zdaniem niektórych gmin, uporządkowanie gospodarki odpadami w województwach powinno być jednym z podstawowych zadań budowanego systemu zagospodarowania odpadów. Dobrym przykładem w tym zakresie jest działalność Międzygminnego Związku Regionu Ciechanowskiego. System utylizacji odpadów powinien uwzględniać także osady z oczyszczalni ścieków. Przedsięwzięcia w zakresie gospodarki odpadami, wskazywane przez gminy dla powiatów, dotyczą w szczególności takich inwestycji, jak: budowa zakładów utylizacji odpadów, budowa

i modernizacja składowisk odpadów, segregacja, recykling i zagospodarowanie oraz budowa instalacji do unieszkodliwiania odpadów. Zadania te zostały zaznaczone przez gminy w dwunastu powiatach: garwolińskim, grodziskim, makowskim, mińskim, ostrołęckim, ostrowskim, płońskim, przasnyskim, pułtuskim, sierpeckim, warszawskim zachodnim i żyrardowskim.

Temat rozwoju alternatywnych źródeł energii w powiatach został również podjęty w ankietach. Gminy przede wszystkim opowiadają się za szerszym wykorzystaniem kolektorów słonecznych. Gminy w powiecie ciechanowskim wskazują na możliwość wykorzystania ciepła odpadowego z tłoczni gazu w Regiminie, zaś gminy w powiecie piaseczyńskim zwracają uwagę na możliwości energetyczne związane z planowaną biogazownią.

Kapitał ludzki

W kwestiach związanych z rozwojem technologii informacyjnych, gminy zwracają uwagę na informatyzację administracji, rozwój sieci szerokopasmowych oraz rozwój e-usług. Zasób e-usług w powiatach powinien np. zawierać interaktywną bazę informacji turystycznej i kulturowej. Dzięki e-usługom oraz nowym możliwościom technicznym poprawi się m.in. dostępność do zasobów geodezyjnych i kartograficznych oraz do systemu informacji geodezyjnej i z wydziału budownictwa.

Zadania ukierunkowane na rozwój oświaty w powiatach nie dotyczą wyłącznie modernizacji placówek oświatowych i poprawy jakości bazy edukacyjnej, chociaż jedną z zaznaczanych przez gminy inwestycji w powiecie przasnyskim jest przebudowa obiektów Centrum Kształcenia Praktycznego w Przasnyszu. Gminy w powiecie ostrowskim zwracają uwagę na podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwój infrastruktury sportowej. Inne gminy na Mazowszu, w sprawach dotyczących szkolnictwa zawodowego w powiatach, podkreślają potrzebę prowadzenia polityki w kierunku dostosowania profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy, co również wzbogaci ofertę kształcenia zawodowego dla absolwentów gimnazjum. Dobrym tego przykładem może być pomysł gminy Jasieniec (powiat grójecki), która opowiada się za stworzeniem ośrodka podnoszącego kwalifikacje

sadowników na bazie istniejącego Powiatowego Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego w Grójcu z siedzibą w Nowej Wsi. Opinie innych gmin dotyczące oświaty koncentrują się na zapewnieniu pomocy społecznej dla uczniów, której celem powinno być wzmocnienie funkcji profilaktycznych, skierowanych do dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności. W kwestiach związanych z pomocą społeczną gmina Stromiec (powiat białobrzeski) uważa, że jednym z najważniejszych i najpilniejszych zadań powinno być stworzenie szkoły specjalnej w powiecie.

Zgodnie z opinią gmin, jednym z istotnych zadań, ukierunkowanych na rozwój powiatów, jest poprawa jakości usług zdrowotnych, w tym działania w kierunku zwiększenia oferty medycznej i poprawy dostępności usług medycznych. Gminy uważają, że w powiatach powinny być realizowane programy prozdrowotne, które dzięki podejmowanym działaniom i zadaniom zwiększą poziom opieki medycznej i poprawią dostępność usług specjalistycznych. Na konieczność doinwestowania i doposażenia szpitali powiatowych zwracają uwagę gminy z trzynastu powiatów, tj.: garwolińskiego, grójeckiego, makowskiego, mińskiego, mławskiego, nowodworskiego, pułtuskiego, radomskiego (tu: szpital w Ilży), sierpeckiego, sokołowskiego, węgrowskiego, wyszkowskiego, żyrardowskiego. Gminy z powiatu legionowskiego chcą budowy szpitala powiatowego. W powiecie kozienickim zaznaczają konieczność oddłużenia i reorganizacji szpitala w Kozienicach oraz uruchomienia oddziałów specjalistycznych w jego obiektach. Temat oddłużenia jest podejmowany również przez gminy z powiatu sochaczewskiego. W odniesieniu do szpitali zlokalizowanych na terenie innych powiatów, gminy zwracają uwagę na problem przekształcenia szpitala powiatowego w Gostyninie oraz dokończenie rozbudowy szpitala w Płońsku.

Wśród zadań ukierunkowanych na rozwój powiatu gminy wskazują też na zagadnienie pomocy społecznej. W szczególności opowiadają się za tworzeniem domów pomocy społecznej i spokojnej starości, wdrażaniem programów wsparcia dla osób niepełnosprawnych, poprawiających ich sytuację w zakresie aktywności zawodowej, rehabilitacji i integracji społecznej. Na zastosowanie takich rozwiązań wskazują gminy w powiatach:

mińskim, mławskim, płońskim, wołomińskim i zwoleniskim.

Turystyka i kultura

Priorytet dotyczący rozwoju turystyki i rekreacji przeważnie odnosi się do innego typu zadań w każdym z powiatów. Gminy bardzo często zwracały uwagę w ankietach na potrzebę budowy ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych i basenów. Zaś przykładowo gminy w powiecie legionowskim istotne znaczenie przywiązują do opracowania wspólnej strategii promocji turystyki oraz utworzenia lokalnej organizacji turystycznej. Z kolei gminy w powiecie warszawskim zachodnim wskazują na potrzebę promocji walorów przyrodniczych oraz stworzenie nowego produktu turystycznego. Takim produktem mogłoby być „Mazowsze Chopina”, a centralnym jego ośrodkiem – Żelazowa Wola. Zdaniem gmin z powiatu gostyńskiego, budowa Term Gostyńskich jest kluczową inwestycją w powiecie, chociaż poza nią gminy zlokalizowane na Pojezierzu Gostyńskim opowiadają się za rozwojem usług turystycznych i rozbudową bazy noclegowej, tj.: campingów, pensjonatów i hoteli. Należy też zaznaczyć, że instalacja urządzeń geotermalnych wskazywana jest przez gminy w powiecie ostrowskim. Pośród innych działań wymienianych przez gminy i związanych z priorytetem turystycznym są: budowa centrum rekreacyjno-handlowego w powiecie otwockim, rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Warce (powiat grójecki). Gminy z innych powiatów odniosły się do problemu zagospodarowania turystycznego przestrzeni przy obiektach przyrodniczych. Za takimi działaniami opowiadają się gminy z otoczenia rzek: Orzyc, Liwiec, Skrwa. Niektóre z tych działań uzupełniają prace podjęte przez Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu.

Niektóre gminy są zdania, by w powiatach obok turystyki rozwijana była również infrastruktura sportowa. Uważa tak grupa gmin w powiecie ostrowskim. Pozostałe gminy, wymieniając inwestycje sportowe, wskazują na budowę toru wyścigowego w powiecie radomskim, stadionu w Sochaczewie, hali widowiskowo-sportowej w Mińsku Mazowieckim, hal sportowych i boisk w powiecie wołomińskim.

Problematyka kulturowa w powiatach koncentruje się na inwestycjach związanych z bu-

dową, przebudową, remontami i doposażeniem obiektów z funkcją społeczno-kulturową, w tym centrów kultury i sztuki. Poza tym gminy zwracają również uwagę na konieczność ochrony dóbr dziedzictwa kulturalnego w powiatach.

Promocja gospodarcza i inne zadania

Grupa samorządów gmin za priorytet uznała ograniczenie bezrobocia i rozwój lokalnego rynku pracy, który ma zapewnić warunki do tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w powiatach. Jednym z mechanizmów jest budowanie i rozwój stref ekonomicznych. Za ustanawianiem takich stref opowiadają się gminy w powiatach: ciechanowskim, garwolińskim, przasnyskim, przysuskim, sierpeckim i żuromińskim. Wśród innych, wymienianych przez gminy działań, które w ostateczności mają na celu poprawę efektywności gospodarowania i rozwój rynku pracy w powiecie, są:

- w powiecie mińskim – uzbrojenie i lepsza promocja wolnych terenów inwestycyjnych,
- w powiecie ostrowskim – stworzenie oferty inwestycyjnej dotyczącej wolnych terenów i obiektów inwestycyjnych,
- w powiecie warszawskim zachodnim – stworzenie inkubatora przedsiębiorczości i przygotowanie ofert inwestycyjnych, a oprócz tego lepsza współpraca gmin w powiecie, skutkująca wspólną realizacją projektów infrastrukturalnych i społecznych oraz stworzeniem forum wymiany dobrych praktyk,
- w powiecie ostrowskim – podjęcie działań poprawiających efektywność rolnictwa,
- w powiecie grójeckim – stworzenie fachowego doradztwa sadowniczego i powstawanie grup producenckich zakładanych przez sadowników,

- w powiatach makowskim i płońskim – zlokalizowanie zakładów przetwórstwa produktów rolnych.

Zdaniem niektórych gmin, podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego powiatu jest nawiązanie współpracy z instytucjami promocji gospodarczej, sąsiednimi powiatami oraz partnerami zagranicznymi, dzięki czemu będzie można uzyskać ściśle współdziałanie w realizacji wspólnych celów jednostek samorządowych. Taka współpraca zapewni możliwość realizacji zadań przekraczających pod względem rzeczowym i finansowym możliwości jednej gminy. W ramach tej współpracy muszą znaleźć się działania integracyjne, skutkujące większym zaangażowaniem społeczności lokalnej. W kontekście lokalnego wymiaru współpracy z mieszkańcami istotna uwaga gmin dotyczy prowadzenia działań w powiatach, mających na celu scalanie gruntów rolnych i uregulowanie stanu prawnego nieruchomości, które blokują powstanie inwestycji.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego gminy zauważają, że w sytuacji wystąpienia zagrożeń powinien istnieć w powiatach system alarmowania o wypadkach. W celu jego sprawnego funkcjonowania wymagane są inwestycje na rzecz służb bezpieczeństwa publicznego oraz wprowadzenia lub rozbudowy sieci monitoringu wizyjnego. Poza nimi, inne gminy wymieniają: budowę komendy Państwowej Straży Pożarnej w Węgrowie oraz budowę powiatowej komendy Policji w powiecie sochaczewskim.

Wśród pozostałych potrzeb gmin, skierowanych do administracji powiatowej, zalicza się: rozwiązanie problemu bezdomnych psów. Wskazały na niego gminy w powiatach: sierpeckim, sochaczewskim, szydlowieckim i zwoleńskim.

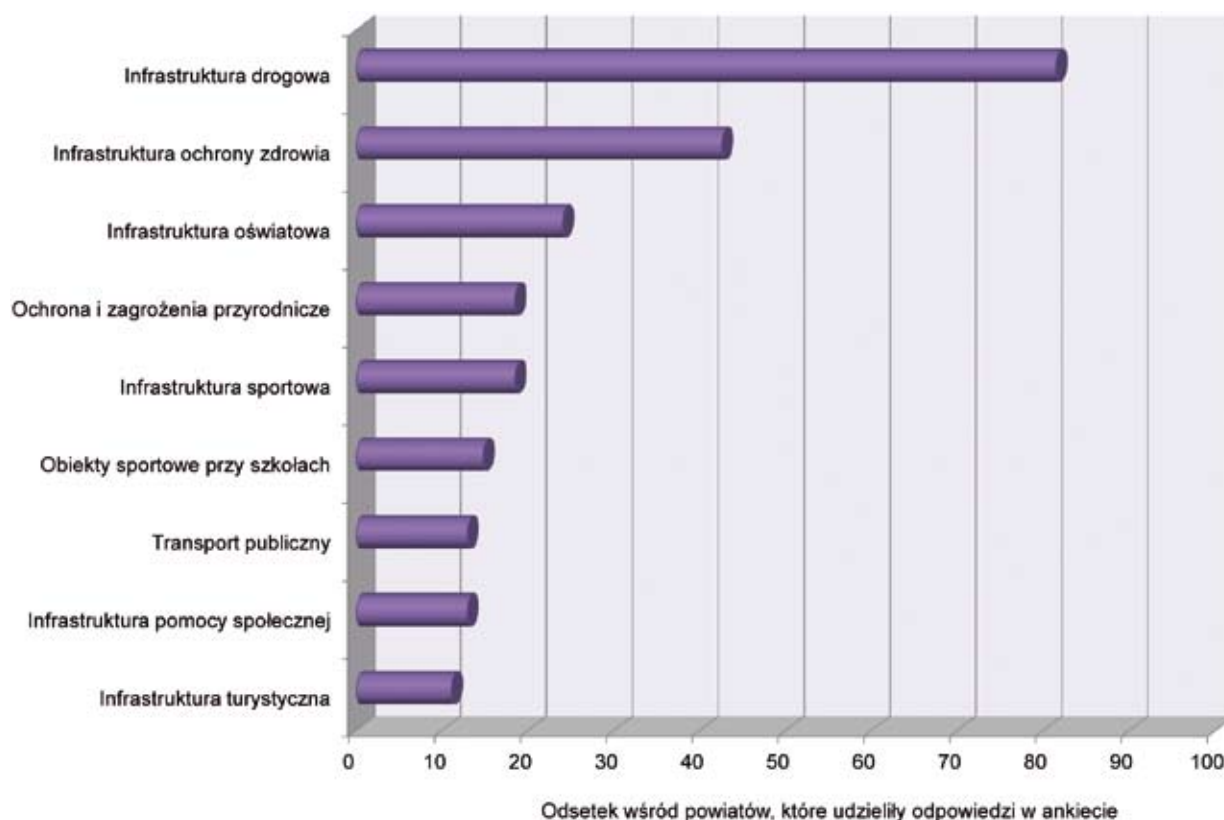
2.4. ZADANIA NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PRZEZ POWIATY W ICH WŁASNEJ OPINII

a) Zadania priorytetowe

Pośród zadań najczęściej wskazywanych przez samorządy powiatowe pod swoim adresem, czołowe miejsca zajmują te same priorytety, jak w przypadku opinii przedstawicieli gmin. 81% ankietowanych powiatów opowiada się za rozwojem powiatowej infrastruktury drogowej (Wykres 2.4).

Na drugim miejscu znalazły się zadania dotyczące infrastruktury ochrony zdrowia. Wskazało je 43% ankietowanych powiatów.

Na trzecim miejscu wśród zadań najczęściej wymienianych przez powiaty uplasowały się zadania związane z rozwojem infrastruktury oświatowej. Zadania takie podała około 1/4 ankietowanych powiatów.

Wykres 2.4. Zadania najważniejsze i najpilniejsze dotyczące powiatów w opinii samorządów powiatowych¹

¹ Wskazane przez więcej niż 10% powiatów, które odpowiedziały na pytania w ankiecie. Na inwestycje dotyczące transportu kolejowego zwróciło uwagę 9% ankietowanych powiatów, infrastruktury i technologii informacyjnych – 6%, gospodarki odpadami – 4%, energetyki – 4%, rozwoju przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego – 4%, kultury – 4%, budownictwa mieszkaniowego – 4% i ścieżek rowerowych – również 4%.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Priorytety, które uplasowały się w dalszej kolejności wśród najczęściej wymienianych zostały wskazane przez mniej niż 1/5 ankietowanych powiatów. W szczególności są to:

- ochrona środowiska i przeciwdziałanie zagrożeniom przyrodniczym, wskazane przez 19% ankietowanych powiatów,
- infrastruktura sportowa – również przez 19% powiatów,
- obiekty sportowe przy szkołach – 15% powiatów,
- transport publiczny – 13% powiatów,
- infrastruktura pomocy społecznej – 13% powiatów,
- infrastruktura turystyczna – 11% powiatów.

Warto też zaznaczyć, że w opinii co siódmej gminy najważniejsze zadania powiatów powinny dotyczyć potrzeb związanych z gospodarką odpadami. Zadanie to praktycznie nie zostało zauważone przez samorzady powiatowe.

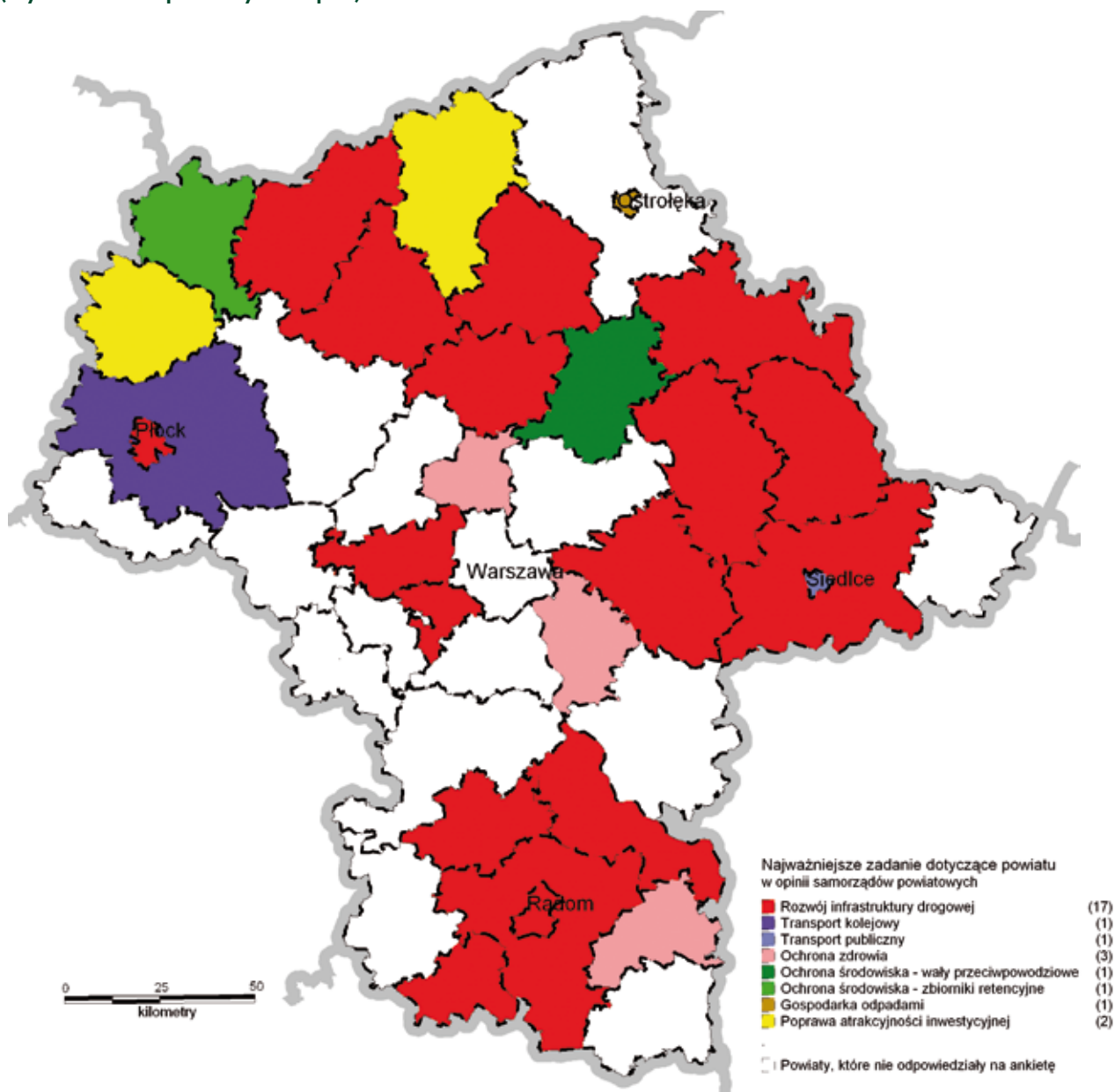
b) Zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie

Tak samo, jak w przypadku wcześniejszych analiz, zadaniem wymienianym na pierwszym miejscu przez samorzady powiatowe w stosunku do ich własnych zadań jest rozwój infrastruktury drogowej (Mapa 2.4). Taką opinię wyraziła większość – 17 ankietowanych powiatów (63%). Podobnie jak w przypadku badania gmin, większość tych powiatów jest zlokalizowana w południowej i wschodniej części Mazowsza.

Priorytet infrastruktury ochrony zdrowia na pierwszym miejscu w ankiecie zaznaczyły tylko 3 powiaty (legionowski, lipski i otwocki).

Zagadnienie poprawy atrakcyjności inwestycyjnej na swoim terenie zaznaczyły na pierwszym miejscu w ankiecie 2 powiaty (przasnyski i sierpecki).

Mapa 2.4. Najważniejsze zadania dotyczące powiatów w opinii samorządów powiatowych (wymieniane na pierwszym miejscu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Również 2 powiaty wskazały w pierwszej kolejności kwestie zapobiegania zagrożeniom przyrodniczym, tj. modernizację wałów przeciwpowodziowych – powiat wyszkowski, tworzenie zbiorników retencyjnych – powiat żuromiński.

Rozwój transportu kolejowego na pierwszym miejscu w ankiecie pod swoim adresem wskazał powiat płocki. Rozwój transportu publicznego – miasto Siedlce, a poprawę gospodarki odpadami – miasto Ostrołęka.

Porównując priorytety wymieniane na pierwszym miejscu w ankietach przez samorzady powiatowe z priorytetami wskazywanymi tak przez samorzady gminne, dostrzega się w powiatach:

- o wiele mniejszą różnorodność zadań,
- o wiele niższy odsetek jednostek stawiających na rozwój dróg powiatowych,
- większe znaczenie ochrony zdrowia, a mniejsze gospodarki odpadami i transportu publicznego.

c) Szczegółowy opis zadań na rzecz rozwoju powiatów

Transport

Starostwa powiatowe na Mazowszu najczęściej w ankietach wskazywały na potrzebę przebudowy i remontu dróg powiatowych, w tym również ulic, skrzyżowań oraz dróg wylotowych z miast. Ich zdaniem takie inwestycje usprawnią układy komunikacyjne przez włączenie do sieci węzłów oraz układów obwodnicowych dróg krajowych i wojewódzkich. Przedsięwzięciom drogowym muszą towarzyszyć inwestycje w infrastrukturę uzupełniającą (przeprawy mostowe, wiadukty nad torami kolejowymi, system parkingów miejskich, w tym przy stacjach kolejowych, oraz chodniki). Inne priorytety komunikacyjne zaznaczają samorządy miejskie w Radomiu, Płocku, Siedlcach i Ciechanowie, które zwracają uwagę na konieczność stworzenia pętli miejskich wokół centrów tych miast.

Ochrona środowiska i energetyka

Inwestycje wymieniane przez powiaty, dotyczące ochrony środowiska, są skoncentrowane przede wszystkim na zapewnieniu systemu odwodnieniowego. Zdaniem powiatów, gospodarka wodna gruntów powinna tworzyć system melioracji podstawowej i szczegółowej, również na terenach budowlanych. Na działania zapobiegające zagrożeniom środowiskowym składają się również: budowa zbiorników retencyjnych i wałów przeciwpowodziowych¹⁰, pogłębianie rzek oraz zalesianie gruntów w otoczeniu sieci rzecznej. Powiat legionowski wskazuje zaś na potrzebę monitorowania wód Jeziora Zegrzyńskiego oraz budowy opaski kanalizacyjnej wokół tego zbiornika.

Kapitał ludzki

Wśród inwestycji oświatowych i rekreacyjnych często powtarzającym się zadaniem jest budowa hali sportowej w powiecie lub stadionu przy zespole szkół. Niektóre z powiatów zaznaczają potrzebę budowy basenu. Poza projektami infrastrukturalnymi, powiaty opowiadają się za realizacją programów wspierających rozwój szkolnictwa zawodowego, jak np. stworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego w Przasnyszu. Wśród pozostałych zadań, dotyczących oświaty, powiaty

wymieniają: przystosowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Opactwie do standardów placówek oświatowo-wychowawczych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (powiat kozienicki) lub stworzenie obiektu edukacyjno-wychowawczego, wyrównującego szanse edukacyjne dzieci i młodzieży (powiat siedlecki).

Podobnie jak w przypadku opinii wyrażanych przez gminy, również powiaty uważają, że bardzo istotnym zadaniem jest poprawa stanu infrastruktury ochrony zdrowia. Powiaty w ankietach wskazują na potrzebę rozbudowy, modernizacji oraz doposażenia szpitali powiatowych. Pojedyncze opinie powiatów dotyczą takich inwestycji, jak: budowa przychodni lub lądowiska dla helikopterów czy też budowa zakładów opiekuńczo-leczniczych. W sprawach organizacyjno-finansowych służby zdrowia powiat otwocki proponuje przekształcenie szpitali powiatowych i wojewódzkich w spółkę powiatowo-wojewódzką, powiat sierpecki zwraca uwagę na oddłużenie szpitala powiatowego, powiat radomski zaś na wewnętrzną reorganizację szpitala.

W zakresie pomocy społecznej, wśród najważniejszych zadań na rzecz rozwoju powiatów, powiat radomski zaznacza potrzebę rewitalizacji Domu Pomocy Społecznej w Jedlance, zaś powiat kozienicki wskazuje na potrzebę budowy Domu Pomocy Społecznej w Kozienicach.

Turystyka i kultura

Rozwój działalności kulturowej jest jednym z zadań rzadko wskazywanych przez powiaty w ankiecie. Zadania z tym związane dotyczą: rozbudowy i modernizacji Teatru Powszechnego im. Jana Kochanowskiego w Radomiu i miejskiego ośrodka kultury w Radomiu, budowy muzeum miasta w Radomiu. Zaś powiat przasnyski opowiada się za utworzeniem oddziału muzeum kolejnictwa w Przasnyszu.

Powiaty wśród zadań najważniejszych i najpilniejszych zwracają uwagę na powiększenie bazy turystycznej, w tym rozbudowę sieci szlaków turystycznych, budowę ścieżek rowerowych oraz stref rekreacyjnych. W północnej części Mazowsza powiaty opowiadają się za zagospodarowaniem turystycznym rzek: Wkra i Mławka, a w części południowej – rzeki Mleczej.

¹⁰ Powiaty zaznaczają budowę wałów przeciwpowodziowych na rzekach Wkra i Łydynia.

Promocja gospodarcza

Rozwój gospodarczy powiatów, w ich opinii, jest powiązany z zapewnieniem warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i promocji gospodarczej, w tym przez kreowanie nowych miejsc pracy i aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Powiat warszawski zachodni zwraca uwagę na potrzebę budowy Powiatowego Urzędu Pracy w Ożarowie Mazowieckim. Powiat makowski

opowiada się za prowadzeniem działań ukierunkowanych na pozyskanie nowych inwestorów. Inne powiaty są za stworzeniem stref gospodarczych (powiaty: przasnyski, sierpecki, żuromiński). Powiat ciechanowski wskazuje na przedsięwzięcia, które zapobiegą degradacji obiektów po byłej jednostce wojskowej. Powiat sierpecki zaś na działania, które przyczynią się do rozwoju budownictwa spółdzielczego i indywidualnego.

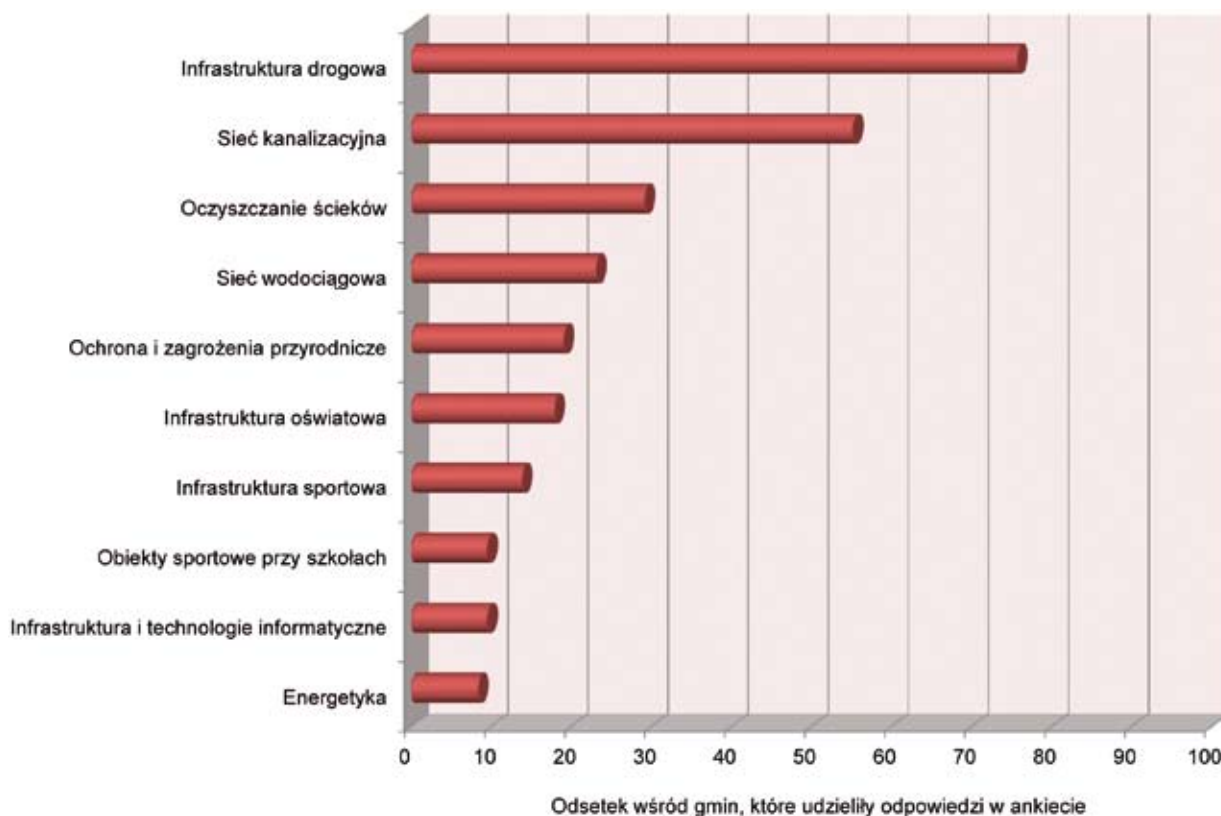
2.5. ZADANIA NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PRZEZ GMINY W ICH WŁASNEJ OPINII

a) Zadania priorytetowe

Zadaniem najważniejszym, najpilniejszym, najczęściej wskazywanym przez samorządy gminne w kontekście ich zadań własnych, podobnie jak w przypadku powiatów i województwa, jest rozwój infrastruktury dróg, w tym przypadku – gminnych. Taką opinię wskazało około 3/4 ankietowa-

nych gmin w województwie (Wykres 2.5), w tym 83% gmin wiejskich, 79% gmin miejsko-wiejskich i 63% gmin miejskich. Przewaga gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w ankietach opowiadających się za rozwojem dróg potwierdza tezę o dużych brakach w infrastrukturze drogowej na terenach wiejskich oraz ogromnych potrzebach z tym związanych.

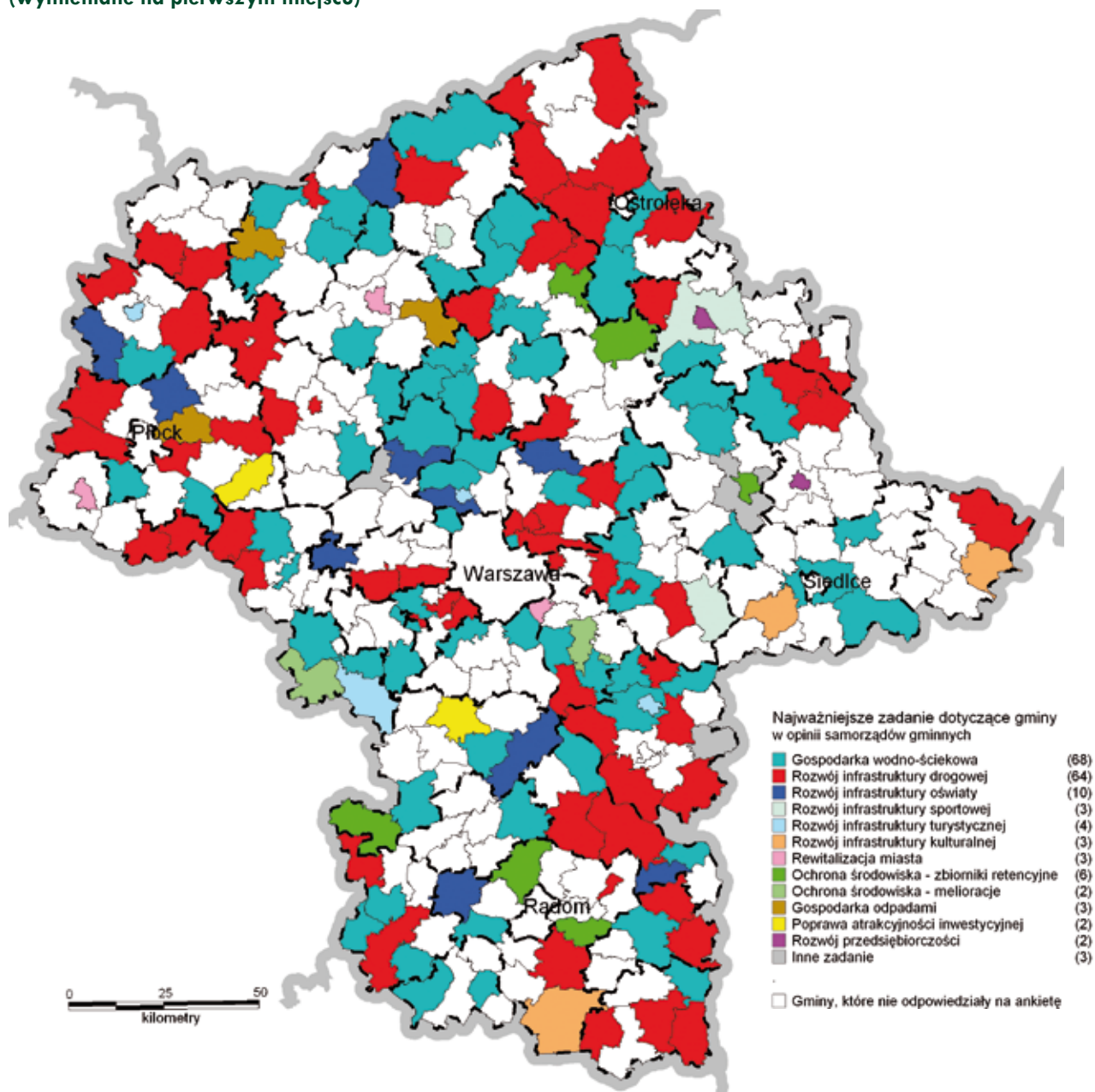
Wykres 2.5. Zadania najważniejsze i najpilniejsze dotyczące gmin w opinii samorządów gminnych¹

¹ W ankiecie zostały one wskazane przez więcej niż 8% gmin, które odpowiedziały na pytania. Na dalszych miejscach w rankingu znalazły się przedsięwzięcia dotyczące: działań studyjno-koncepcyjnych – wskazane przez 5% ankietowanych gmin, transportu publicznego – 3%, budownictwa mieszkaniowego – 3%, infrastruktury ochrony zdrowia – 2%, transportu kolejowego – 2%.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Mapa 2.5. Najważniejsze zadania dotyczące gmin w opinii samorządów gminnych (wymieniane na pierwszym miejscu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Na kolejnych miejscach, po infrastrukturze drogowej, wśród najczęściej wskazywanych zadań w ankiecie znalazły się zagadnienia gospodarki wodno-ściekowej. Za rozbudową sieci kanalizacyjnej opowiedziało się w ankiecie 55% gmin, za rozbudową oczyszczalni ścieków – 29% gmin, za rozwojem sieci wodociągowej – 23% gmin. Łącznie zagadnienia wodno-ściekowe wymieniane są w ankiecie przez gminy równie często jak infrastruktura drogowa.

Priorytetem, który uplasował się na następnym miejscu wśród najczęściej wymienianych zadań jest ochrona środowiska i przeciwdziałanie zagrożeniom przyrodniczym. Tak stwierdziła co piąta ankietowana gmina.

Mniejsze znaczenie, według opinii gmin, mają kwestie dotyczące:

- infrastruktury oświatowej – zaznaczone przez 18% gmin,
- infrastruktury sportowej – 14% gmin,

- obiektów sportowych przy szkołach – 10% gmin,
- infrastruktury i technologii informacyjnych – 10% gmin,
- energetyki – 8% gmin.

b) Zadania wymieniane na pierwszym miejscu w ankiecie

Wśród zadań wymienianych na pierwszym miejscu w ankiecie, ukierunkowanych na rozwój gmin, najwięcej – 68 gmin (40% ankietowanych) wskazało na priorytet gospodarki wodno-ściekowej.

Rozwój infrastruktury drogowej na pierwszym miejscu został wskazany przez 64 gminy (37% ankietowanych gmin), zajmując drugą lokatę wśród priorytetów najczęściej wskazywanych jako pierwsze (Mapa 2.5).

Poza gospodarką wodno-ściekową i infrastrukturą drogową, pozostałe priorytety zadań w gminach są wymieniane na pierwszym miejscu przez mniej niż 5% ankietowanych gmin. Tylko 8 gmin wymieniło w tym miejscu w ankiecie zagadnienia infrastruktury oświatowej. Tyle samo gmin wskazało w pierwszej kolejności na potrzebę prowadzenia inwestycji w zakresie ochrony środowiska (w szczególności: rozbudowa sieci melioracyjnej i tworzenie zbiorników retencyjnych). W dalszej kolejności znajdują się takie dziedziny, jak: sport, turystyka, kultura, rewitalizacja miast, gospodarka odpadami.

c) Szczegółowy opis zadań na rzecz rozwoju gmin

Transport

Bardzo często wymienianą przez gminy potrzebą jest poprawa stanu infrastruktury drogowej. Rozwój infrastruktury dróg gminnych dotyczy: budowy i modernizacji dróg, ulic, przebudowy układu drogowego w gminach, poprawy ich nawierzchni, budowy ciągów pieszych i ścieżek rowerowych. Gminy zwracają uwagę na rozbudowę infrastruktury towarzyszącej, tj.: budowę lub przebudowę oświetlenia ulicznego, odwodnienie dróg, przepraw mostowych, budowę parkingów. W zakresie tworzenia nowej organizacji ruchu na drogach w miastach, propozycje gmin dotyczą uwzględnienia elementów spowalniających ruch i budowę obwodnic. Jednym z pomysłów gmin, przyczyniających się do niskiego zużycia energii,

jest zasilanie oświetlenia ulicznego energią odnawialną.

Gminy, by ograniczyć chaos w zagospodarowaniu przestrzennym przy drogach, wskazują na konieczność rozbudowy placów w miastach oraz poszerzenie przestrzeni publicznej. Gminy opowiadają się za budową parkingów, które są elementem rozbudowy systemu „Parkuj i Jedź” przy stacjach kolejowych¹¹. Na skrzyżowaniach drogowo-kolejowych, w miejscach z największym natężeniem ruchu drogowego i kolejowego, zdaniem gmin, powinny powstać bezkolizyjne przeprawy drogowe przez tory kolejowe. Jednym z przykładów na właściwe skrzyżowanie dróg z koleją jest propozycja miasta Ząbki – budowa tunelu pod torami kolejowymi. Za reorganizacją wewnętrznego ruchu komunikacyjnego i przebudową ulic miejskich opowiadają się w ankiecie: Ostrów Mazowiecka oraz Chorzele. Gmina Obryte w powiecie pułuskim uważa, że problem połączeń drogowych w ich gminie rozwiąże uruchomienie całorocznej przeprawy promowej przez Narew w miejscowości Kalinowo. Inne gminy wskazują na budowę mostu na rzecz Świder (miasto Józefów), mostu na rzece Radomce (gmina Borkowice w powiecie przysuskim). W nawiązaniu do zadań związanych z poprawą bezpieczeństwa drogowego, Płońsk zwraca uwagę na zastosowanie systemu monitoringu wizyjnego ulic.

Zdaniem gmin, aby rozwiązać problemy komunikacyjne w gminie, poza zapewnieniem połączeń drogowych, należy stworzyć dobrą dostępność komunikacyjną każdej gminy w województwie, zapewnić połączenia autobusowe, m.in. przez rozbudowę miejskiej komunikacji linii autobusowych.

Ochrona środowiska i energetyka

Gminy w ankietach często wskazywały na prowadzenie działań, które mają na celu rozwój gospodarki wodno-ściekowej. Zwracają uwagę na potrzebę poprawy systemu zaopatrzenia w wodę, tj.: budowę stacji uzdatniania wody, hydroforni i nowych ujęć wody¹², oraz budowy sieci wodociągowych. Zdaniem gmin, aby prowadzić inwestycje w zakresie systemu odprowadzania ścieków, na początku winien zostać opracowany

¹¹ Takie rozwiązanie wskazują samorządy gminne w Legionowie i Pilawie.

¹² Na przykład w Łomiankach.

program sanitacji gminy lub program gospodarki ściekowej. Inwestycje następnie prowadzone powinny obejmować: rozbudowę sieci kanalizacyjnej, budowę lub modernizację gminnych oczyszczalni ścieków, oczyszczalni przydomowych albo też rozwijać biologiczne oczyszczalnie ścieków.

Przedsięwzięcia z zakresu ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz przeciwdziałające zagrożeniom przyrodniczym wskazwane przez gminy, podobnie jak w przypadku województwa i powiatu, dotyczą w szczególności: budowy zbiorników retencyjnych i poprawy jakości gospodarki wodno-melioracyjnej. Gminy zwracają uwagę na budowę zalewu na Pilicy w gminie Nowe Miasto nad Pilicą, utworzenie dodatkowego zbiornika retencyjnego na Radomce w gminie Jedlińsk oraz budowę zbiorników retencyjnych na rzekach: Różanicy, Raszyncie, Kosówka (w gminie Kosów Lacki). Poza nimi budowa zbiorników retencyjnych jest istotnym zadaniem w gminach: Garwolin (miasto), Klembów, Stoczek, Raciąż, Głowaczów, Solec nad Wisłą, Chlewiska. Miasto Pionki podkreśla z kolei konieczność zagospodarowania Stawu Górnego oraz budowy Stawu Dolnego.

W zakresie rozbudowy sieci melioracyjnej, gminy zwracają uwagę na potrzebę prowadzenia wielu innych przedsięwzięć. Gmina Brudzeń Duży uważa, że należy opracować i realizować program melioracji gminy. Za opracowaniem takiego programu opowiadają się też gminy w dorzeczu Wkry. Inne gminy, wymieniając zadania związane z systemem melioracyjnym, zwracają uwagę na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, rekonstrukcję urządzeń melioracyjnych, naprawę systemu melioracji i stworzenie systemu zagospodarowania wód opadowych. Opowiadają się za odtworzeniem istniejących rowów melioracyjnych, odwodnieniem terenów rolnych i terenów zabudowanych. Węgrów przewiduje wprowadzenie w mieście systemu zabezpieczeń przed skutkami powodzi i podtopień. Dla Sulejówka i Marek priorytetowym zadaniem jest sieć odwodnień w mieście. Poza strefami zabudowanymi gminy, w celu zapewnienia ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, zwracają uwagę na regulację stosunków wodnych i gospodarki wodnej, modernizację systemu cieków wodnych, remont przepustów i odwodnień.

W opinii gmin, w zakresie rozbudowy systemu gospodarki odpadami, potrzebne są następujące działania: wprowadzenie programu selektywnej zbiórki odpadów, zagospodarowanie odpadów komunalnych i ich utylizacja, rekultywacja składowisk odpadów, budowa zakładu utylizacji odpadów albo likwidacja dzikich wysypisk śmieci.

Zadania związane z rozwojem energetyki dotyczą: budowy lub przebudowy linii energetycznych¹³ oraz instalacji kolektorów solarnych. Instalacje takie, wykorzystujące energię słoneczną, mogłyby być stosowane tak w budynkach użyteczności publicznej, jak i w domach jednorodzinnych. Za zastosowaniem innych rodzajów odnawialnych źródeł energii opowiadają się gminy: Liw (budowa farmy wiatrowej i biogazowni rolniczej), Stoczek (budowa biogazowni). Inne gminy, w zakresie energetyki, zaznaczyły w ankiecie potrzebę gazyfikacji terenu gmin oraz modernizacji ciepłownictwa.

Kapitał ludzki

Kwestie związane z e-rozwojem w skali lokalnej są przedmiotem zainteresowania kilku gmin. Priorytetem gminy Paprotnia jest informatyzacja budynku urzędu. Inne gminy zwracają uwagę, że w wyniku realizacji inwestycji dotyczących rozbudowy sieci informatycznych i sieci światłowodowych zmniejszą się obszary wykluczenia informacyjnego, co będzie powodem do rozwoju nowoczesnych technologii.

Przedmiotem uwagi gmin na Mazowszu są również inwestycje ukierunkowane na poprawę infrastruktury oświatowej: rozbudowę bazy sportowo-oświatowej oraz modernizację budynków szkolnych. Wśród najczęściej wymienianych zadań z tym związanych są: poprawa stanu technicznego szkół i placówek oświatowych, wyposażenie obiektów oświatowych, budowa sal gimnastycznych, boisk sportowych, świetlic, aquaparków. Wszystkie te zadania powinny zapewnić szerokie i dostępne inwestycje w kapitał ludzki.

Aby poprawić jakości usług zdrowotnych, gminy wskazują na budowę przychodni lub ośrodka zdrowia¹⁴.

¹³ Według gmin: Lyse, Chorzele, Grudusk, Warka, Grabów nad Pilicą.

¹⁴ Zadanie takie zaznaczyły w ankiecie gminy: Jedlińsk, Dębe Wielkie, Winnica i Lutocin.

Turystyka i kultura

Zagadnienia budowy i rozwoju infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej, które wymieniały gminy w ankietach, najczęściej skupiały się na zagospodarowaniu terenów rekreacyjno-sportowych i rozwoju agroturystyki. Wiele spośród miast i gmin na Mazowszu przewiduje budowę lub rozbudowę ośrodków sportu i rekreacji. Takie inwestycje wskazywały, przykładowo, gminy: Iłża, Łąck, Warka, Słupno, Serock. Poza tym wybrane gminy opowiadają się za budową nowych obiektów sportowych, w tym stadionów i hal sportowych oraz basenów. Gmina Mszczonów uważa, że kluczową inwestycją jest rozbudowa „Term Mszczonów”. Inne gminy opowiadają się zaś za stworzeniem sieci turystycznej, poprawą estetyki przestrzeni publicznej, stworzeniem bazy dla wypoczynku weekendowego w celu rozwoju turystyki. Gminy zlokalizowane wokół Zalewu Zegrzyńskiego podkreślały w ankiecie wagę skutecznej promocji turystyki i rekreacji, m.in. przez utworzenie punktu informacji turystycznej czy zagospodarowanie plaży w Wieliszewie. Opowiadają się one za wykorzystaniem potencjału stowarzyszeń i grup społecznych działających na tym terenie, jak również za organizacją spotkań, koncertów i przedsięwzięć mających na celu integrację społeczności lokalnych oraz promocję gmin. Natomiast gminy zlokalizowane w okolicach Sochaczewa wskazują na potrzebę zagospodarowania terenów nad Bzurą. Gminy położone w okolicach Ciechanowa – na zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne doliny rzeki Łydynia.

W kwestiach dotyczących ochrony i zachowania obiektów dziedzictwa kulturowego gminy zaznaczają potrzebę prowadzenia działań przyczyniających się do poprawy stanu zabytków o znaczeniu europejskim, pośrednio do wzrostu roli kultury w kreowaniu miejsc pracy oraz poprawy atrakcyjności obiektów dla turystów, inwestorów i mieszkańców. Gminy w południowej części województwa mazowieckiego upatrują rozwój kultury w budowie Muzeum Regionalnego w Zwoleniu. Niektóre gminy opowiadają się za rozbudową i modernizacją infrastruktury kulturalnej: za budową lub adaptacją obiektów na cele publiczne w gminnych ośrodkach kultury albo miejskich domach kultury. Wśród obiektów przewidywanych do budowy znalazły się: sale widowiskowo-kinowe, sale koncertowe, kluby

wiejskie w celu organizowania w nich wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Wśród obiektów wymagających adaptacji gminy wymieniają: świetlice, przedszkola, w tym o profilu integracyjnym.

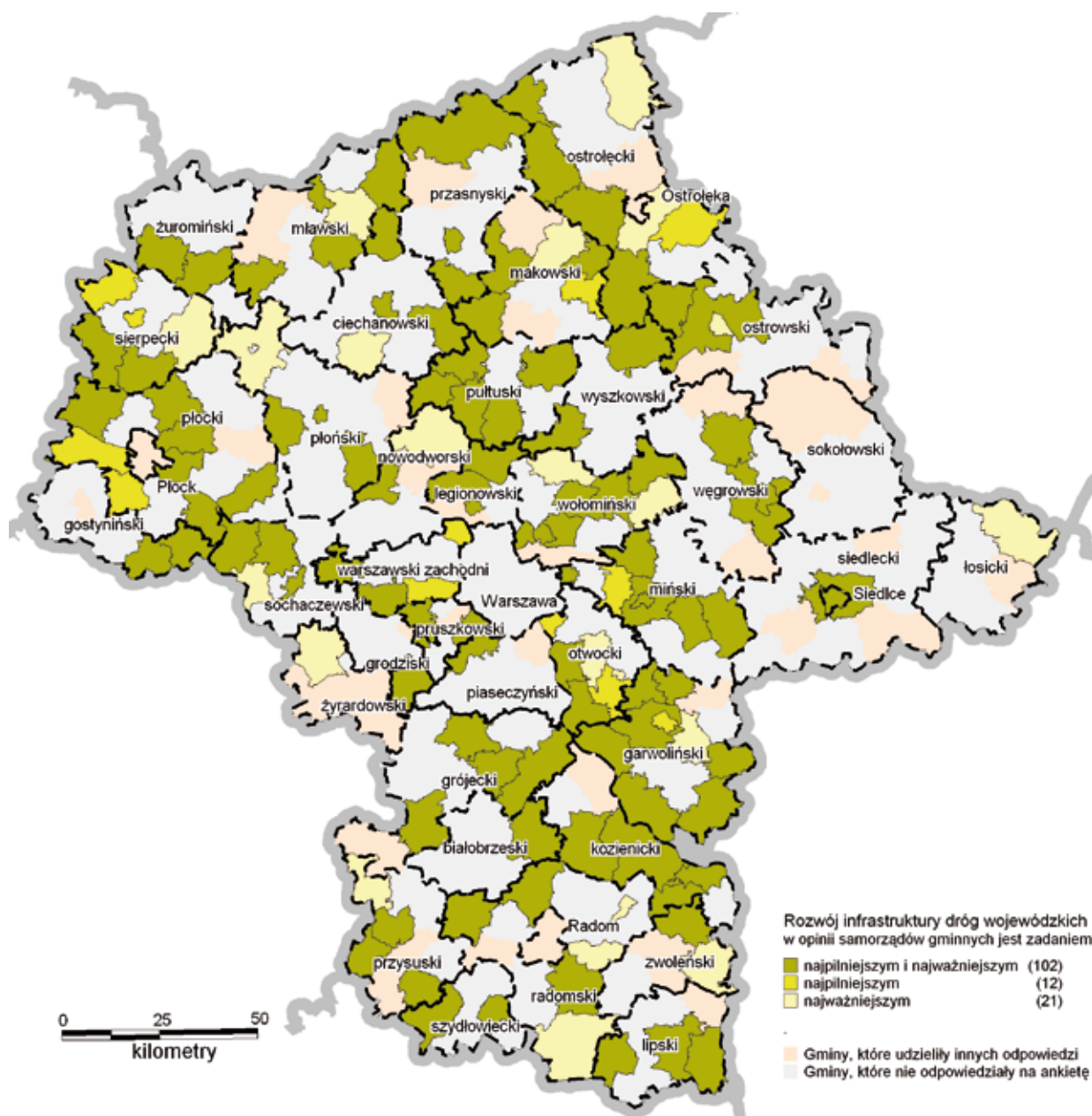
Promocja gospodarcza i inne zadania

Zdaniem kilku gmin biorących udział w ankiecie, poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie oznacza: poprawę stanu elewacji, termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie placów wokół tych obiektów. Nawiązując do kwestii przestrzeni publicznych, gminy Baranowo i Lutocin przewidują kształtowanie ich przez przebudowę i zagospodarowanie ośrodków gminnych. W innych gminach inwestycje szczegółowe wskazane w ankiecie dotyczą: budowy obiektu administracji gminy w Borkowicach, rozbudowy i przebudowy budynku Urzędu Miejskiego w Zwoleniu.

Zgodnie z informacjami zawartymi w odesłanych ankietach, rewitalizacja rynków w miastach, parków wraz ze zbiornikami wodnymi, pałaców, zamków lub całych miast jest przedmiotem uwagi samorządów z różnych części Mazowsza. W tym zakresie miasta i gminy wymieniały następujące zagadnienia:

- Ciechanów – rewitalizacja dzielnicy „Błoki”, podział i scalanie osiedla „Płocka”, budowa centrum handlowo-usługowego,
- Maków Mazowiecki – rewitalizacja miasta,
- Sierpc – rewitalizacja miasta,
- Biezuń – rewitalizacja miasta,
- Gostynin – rewitalizacja rynku, zagospodarowanie terenów turystycznych, budowa centrum handlowego,
- Przasnysz – rewitalizacja parku miejskiego i zbiornika wodnego,
- Węgrów – rewitalizacja Rynku Mariackiego wraz z przyległymi obiektami,
- Ostrów Mazowiecka – poprawa infrastruktury i zagospodarowanie ładu przestrzennego,
- Józefów – zagospodarowanie centrum i zorganizowanie lokalnych przestrzeni publicznych,
- Żąbki – rewitalizacja parku miejskiego,
- Mińsk Mazowiecki – rewitalizacja parku miejskiego wraz z regulacją rzeki Srebrnej,
- Żelechów – rewitalizacja rynku,
- Konstancin-Jeziorna – rewitalizacja parku zdrojowego,

Mapa 3.1. Rozwój infrastruktury dróg wojewódzkich – w opinii samorządów gminnych

- Podkowa Leśna – rewitalizacja parku miejskiego i dawnego Miejskiego Ośrodka Kultury,
- Grudusk – rekonstrukcja grodziska średnio-wiecznego.

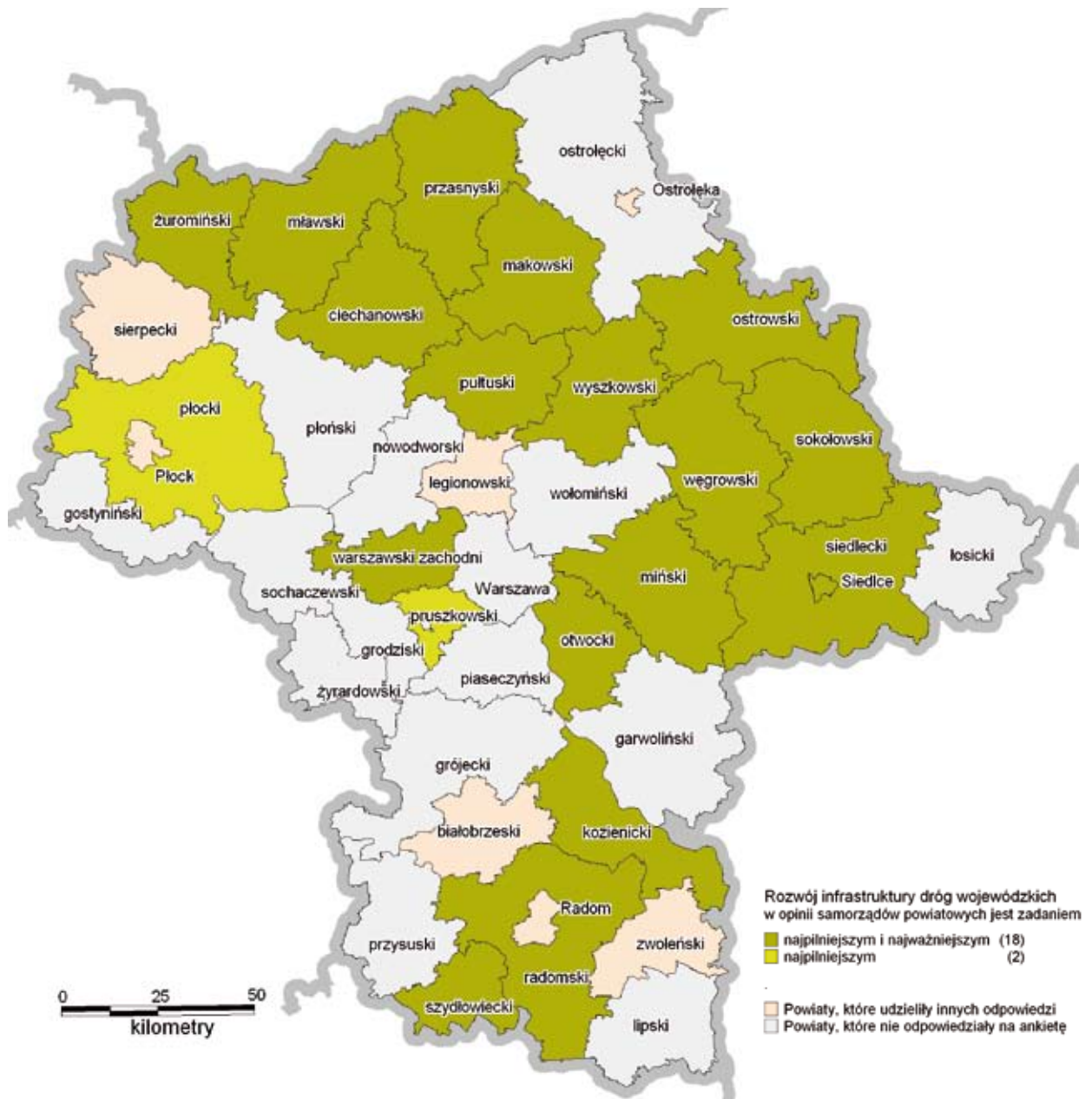
Wśród odpowiedzi przesłanych przez gminy są również te dotyczące zmiany systemu zarządzania miastem, tak aby uwzględniał on gospodarkę komunalną (nowe lokale socjalne, regulację stanu prawnego dróg), zarządzanie finansami samorządu (analizę wydatków w systemie wie-

oletnim, wprowadzenie systemu zadaniowego i racjonalizację wydatków w sferze społecznej).

Niektóre gminy opowiadają się za poprawą atrakcyjności inwestycyjnej. Mogłoby temu służyć zagospodarowanie i kompleksowe przygotowanie istniejących terenów inwestycyjnych, scalanie gruntów przeznaczonych pod inwestycje, uzbrojenie nowo powstałych terenów budowlanych¹⁵. W kierunku poprawy atrakcyjności inwe-

¹⁵ Jednym ze wskazywanych przykładów dotyczących po-

Mapa 3.2. Rozwój infrastruktury dróg wojewódzkich – w opinii samorządów powiatowych

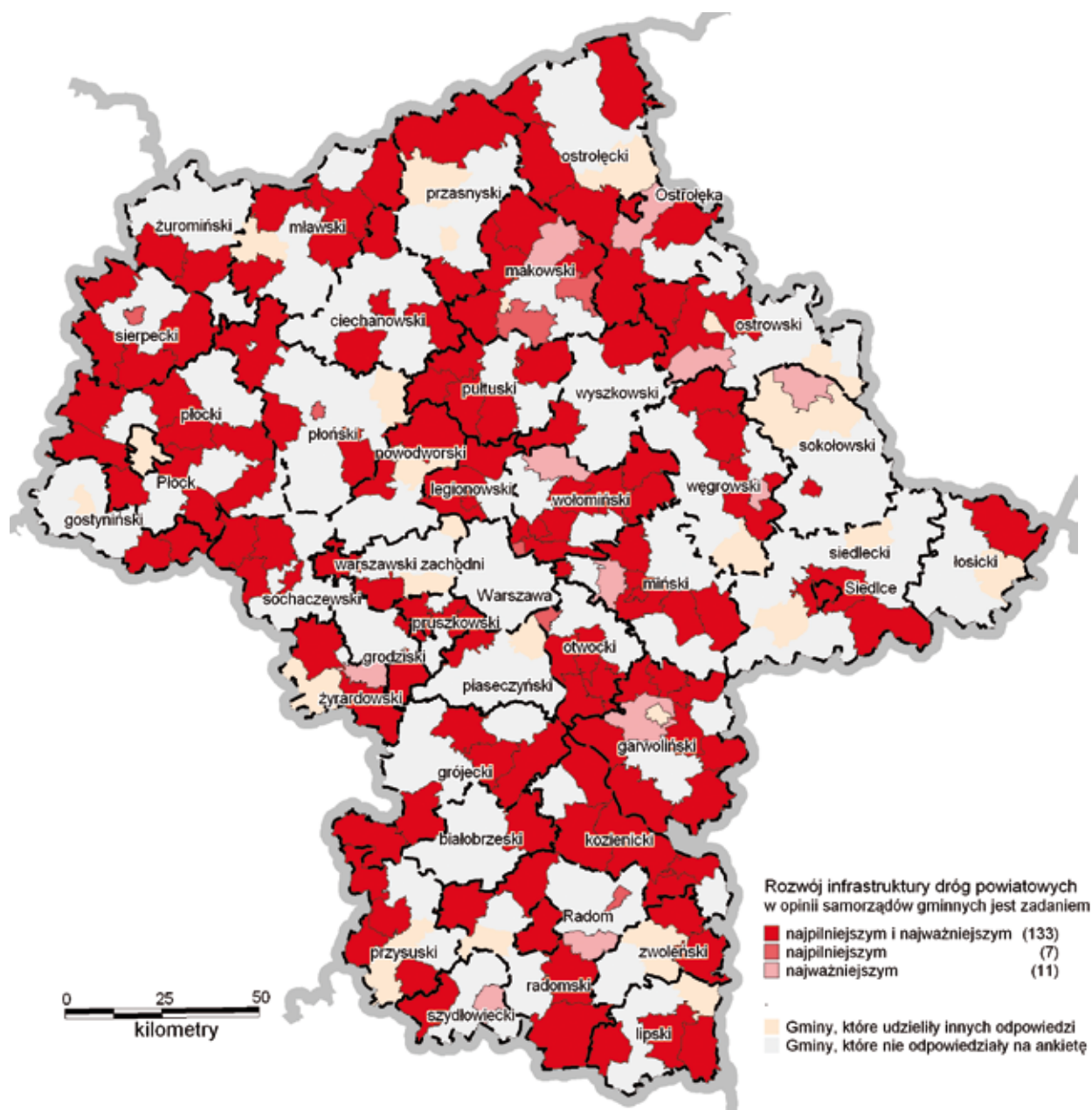
stycyjnej należy prowadzić współpracę z innymi jednostkami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i podmiotami gospodarczymi. Za uruchomieniem parku przemysłowego opowiada się Sokołów Podlaski, strefy ekonomicznej – gmina Przytyk, za uzbrojeniem terenów podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej i terenów mieszkaniowych – gmina Węgrów. Miasto Pionki z ko-

trzeby zagospodarowania gruntów mogą być tereny po byłej cukrowni w Małej Wsi.

lei przywiązuje dużą wagę do zagospodarowania terenów po byłych zakładach „Pronit”, na których planuje budowę bocznicy kolejowej i odlesienie terenów przemysłowych.

Aby zapewnić większą skuteczność w prowadzeniu inwestycji, gminy w ankietach opowiadają się za stosowaniem zachęt inwestycyjnych, uproszczeniem procedur postępowania administracyjnego, związanych z realizacją inwestycji, oraz procedur opracowania i uchwalania do-

Mapa 3.3. Rozwój infrastruktury dróg powiatowych – w opinii samorządów gminnych

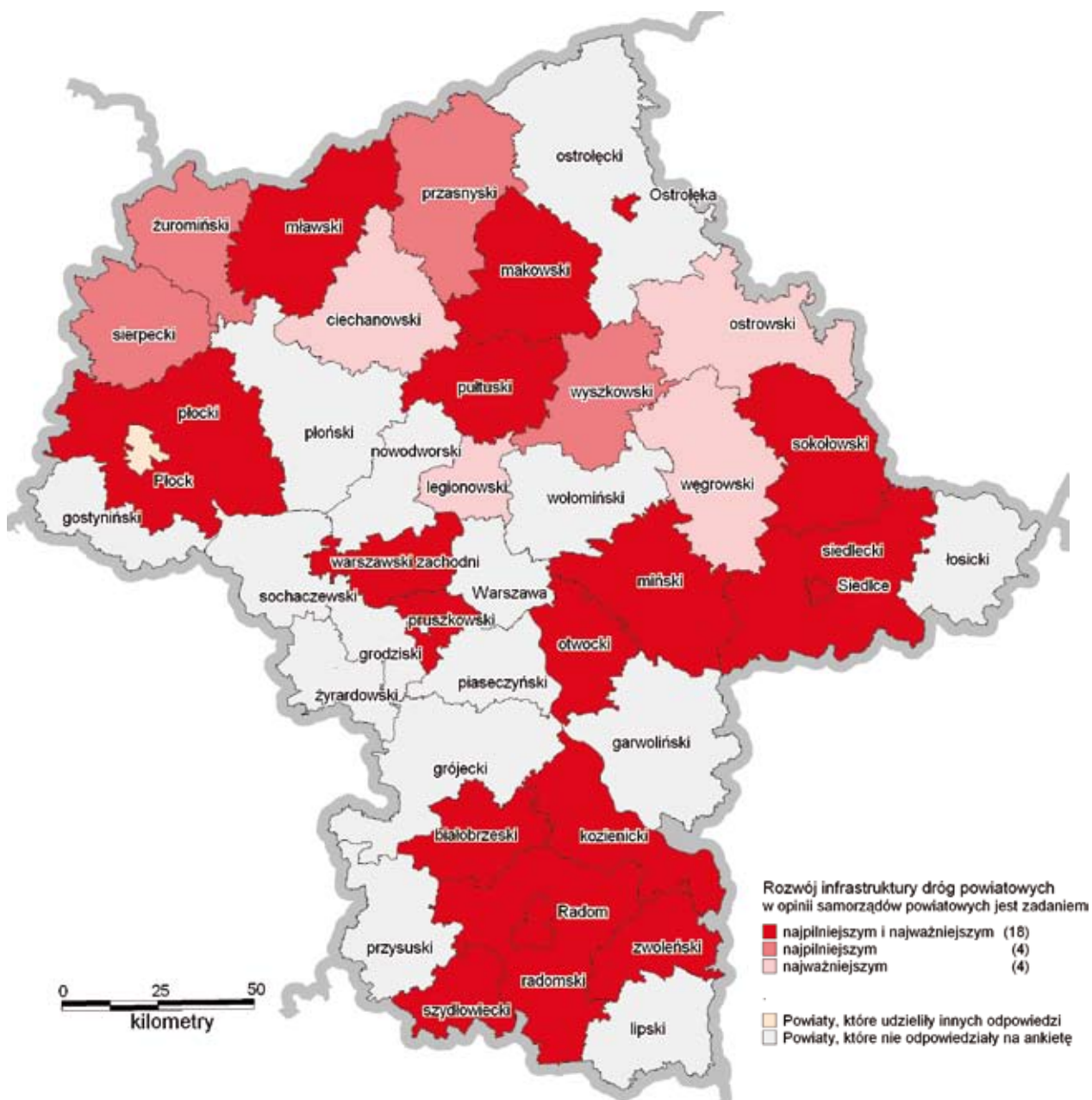

kumentów planistycznych. Gminy zaznaczyły w ankietach konieczność zmiany studiów i planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzenia planów miejscowych, w których wyznaczone zostaną tereny pod inwestycje biznesowe, usługi, przemysł, budownictwo mieszkaniowe oraz komunalne budownictwo mieszkaniowe. Wszystkie te działania muszą służyć aktywizacji działalności gospodarczej, która ma na celu podniesienie konkurencyjności regionu. Powinny one przyczynić

się do poprawy warunków, wzmocnienia i zróżnicowania lokalnej gospodarki oraz tworzenia lokalnych miejsc pracy, również z zakresu działalności pozarolniczej (usług związanych z obsługą rolnictwa, turystyką i agroturystyką).

Uzupełnieniem zgłaszanych przez gminy potrzeb jest zapewnienie możliwości łatwiejszego dostępu do środków finansowych na inwestycje. Wśród potencjalnych źródeł finansowania inwestycji gminy wskazywały środki

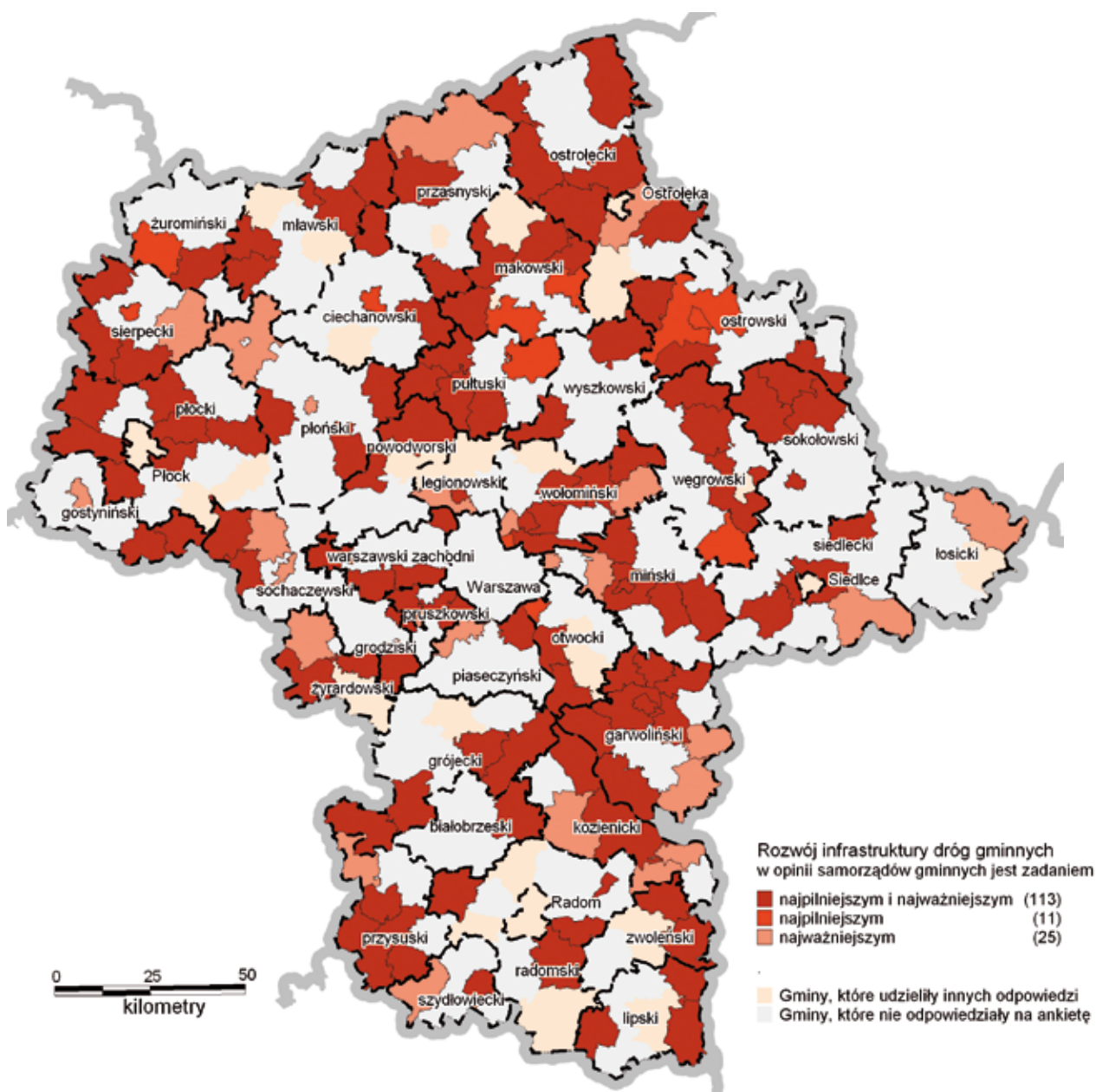
Mapa 3.4. Rozwój infrastruktury dróg powiatowych – w opinii samorządów powiatowych

z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza, w zakresie infrastruktury: drogowej, oświatowej, ochrony środowiska, jak również przeznaczonych na rozwój turystyki i rekreacji. Poza tym gminy opowiadają się za rozbudową instrumentów wsparcia, zapewnieniem osobom wykluczonym dostępu do usług spo-

łecznych, które pozwolą na powrót na rynek pracy, ograniczą ryzyko ubóstwa, zwłaszcza wśród dzieci, osób starszych i niepracujących.

Mapa 3.5. Rozwój infrastruktury dróg gminnych – w opinii samorządów gminnych

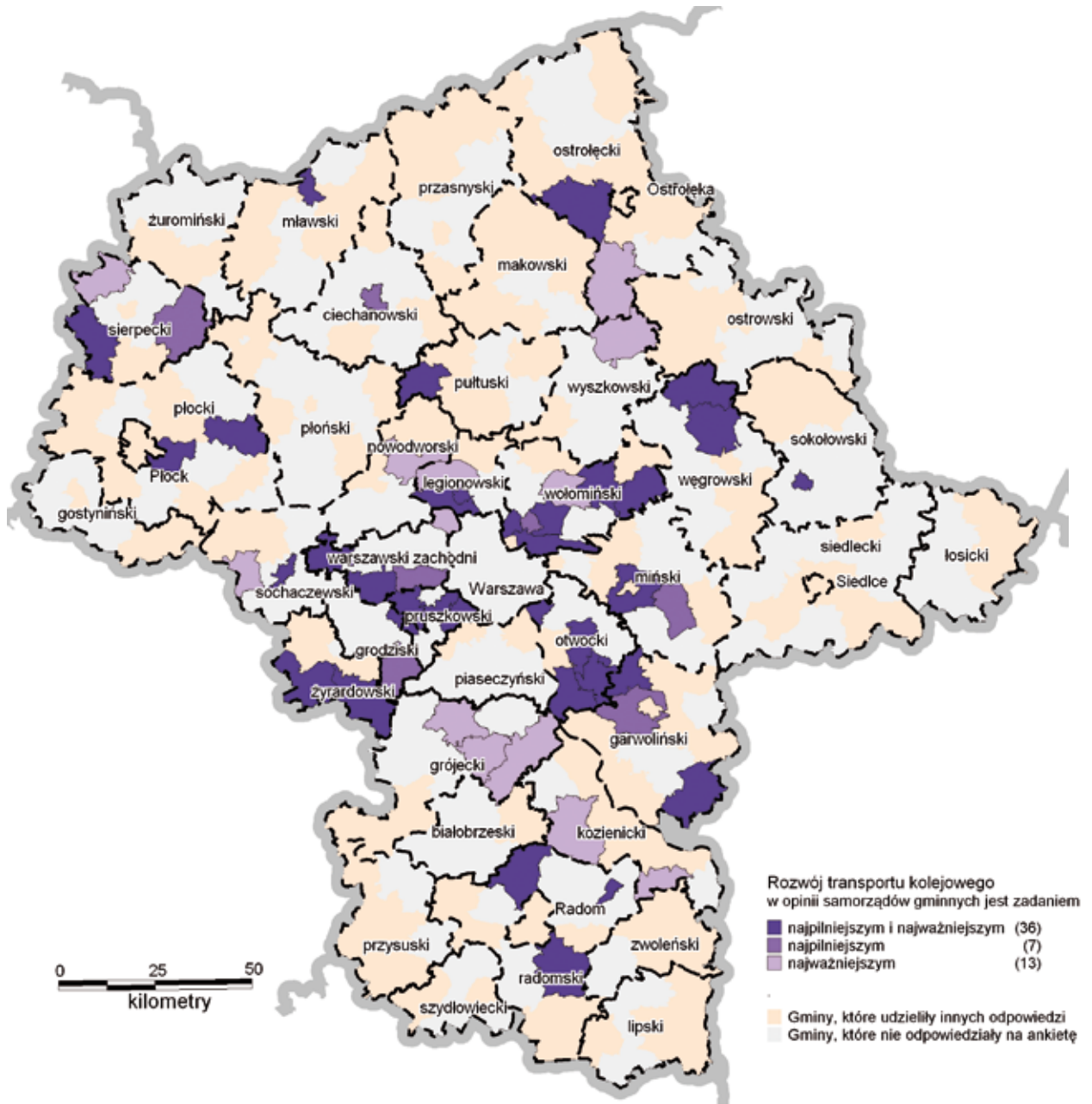
3. ZADANIA NAJWAŻNIEJSZE I NAJPILNIEJSZE WSKAZANE DO REALIZACJI W UKŁADZIE PRZESTRZENNYM

Poniższa część raportu zawiera charakterystykę priorytetów w układzie przestrzennym. Część ta uzupełnia poprzedni opis zadań. Dokonano w niej podziału na priorytety inwestycyjne, a następnie na zadania wymieniane przez gminy i powiaty. Każdy z opisów priorytetów uzupełniają mapy, na których zamieszczono gminy lub powiaty zgłaszające dany priorytet. Kategorie po-

szczególnych gmin i powiatów na mapach różnią się ze względu na istotność zadania wskazaną w ankiecie. Wyróżniono zatem gminy i powiaty, które w ankietach dany priorytet wskazały jako najważniejszy lub najpilniejszy bądź jednocześnie najważniejszy i najpilniejszy.

Zasadniczo w tej części raportu zaniechano wskazywania jednostek samorządu terytorial-

Mapa 3.6. Rozwój transportu kolejowego – w opinii samorządów gminnych

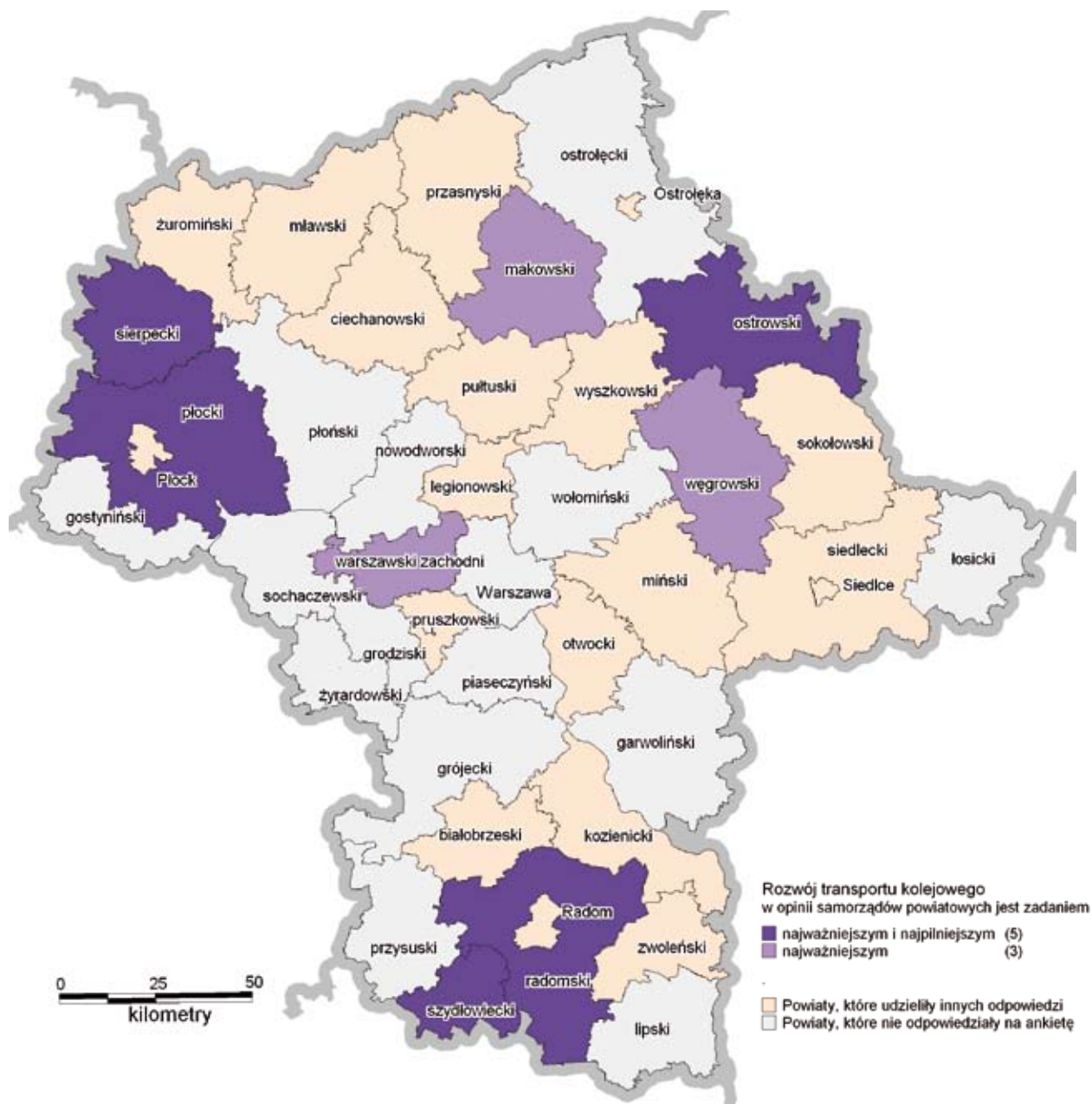

nego, do których adresowane są dane zadania, za wyjątkiem infrastruktury drogowej. Zadania z podziałem na ich adresatów zawiera bowiem wcześniejsza część raportu. W poniższej części podjęto natomiast próbę odpowiedzi na pytanie, w których obszarach Mazowsza istnieją największe potrzeby lub występują największe braki w danym priorytecie inwestycyjnym.

3.1. DRogi WOJEWÓDZKIE

W ankiecie za poprawą jakości dróg wojewódzkich opowiedziało się 135 gmin. Jednostki te są położone niemalże we wszystkich powiatach w regionie (z wyjątkiem sokołowskiego). Priorytet rozbudowy dróg wojewódzkich zaznaczyły wszystkie ankietowane gminy, położone m.in. w powiatach: mińskim, otwockim, pułtuskim, sierpeckim. Większe skupiska gmin, wskazujących na priorytet dróg wojewódzkich, znajdują się

Mapa 3.7. Rozwój transportu kolejowego – w opinii samorządów powiatowych

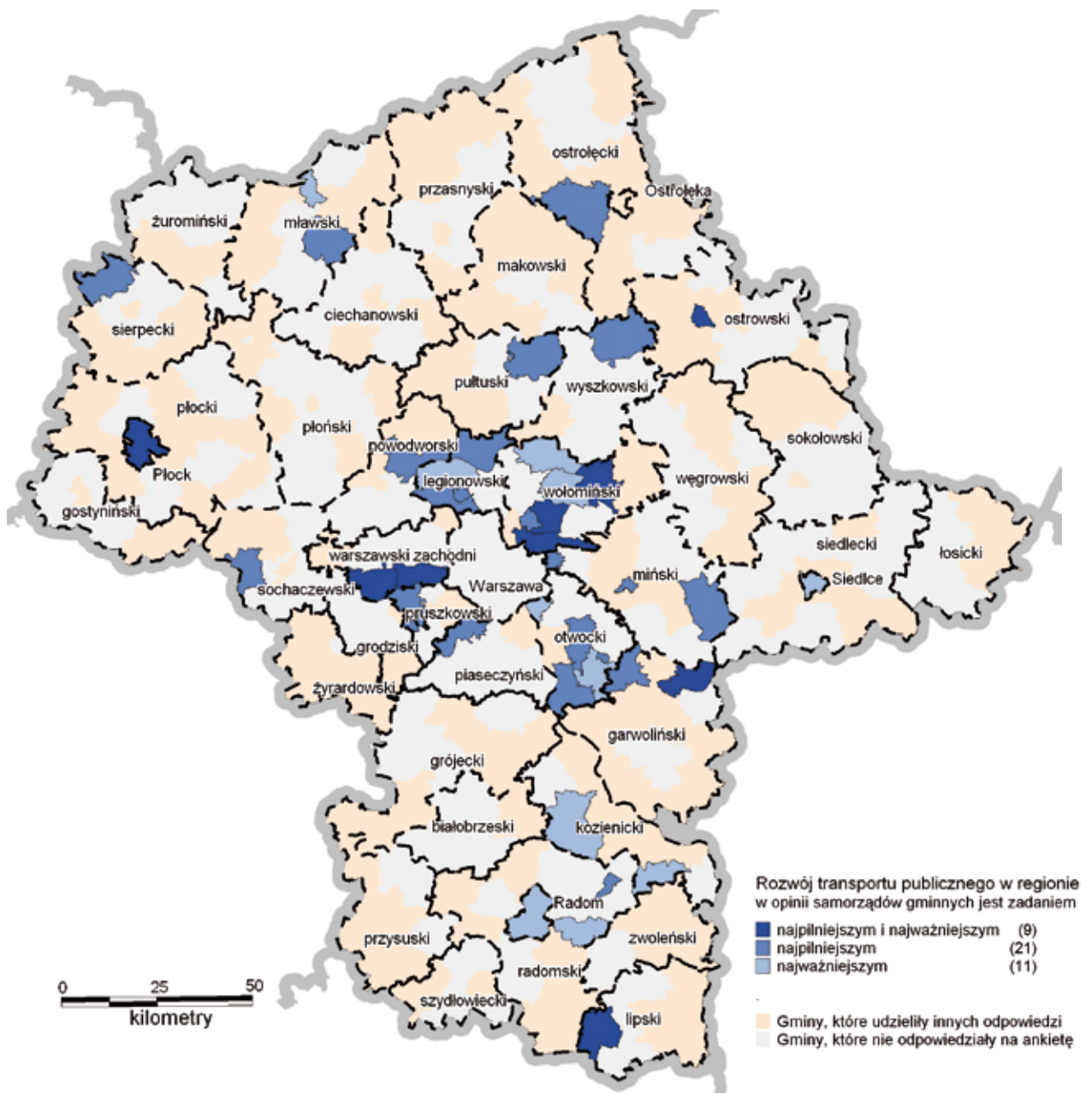

w północno-wschodniej, środkowo-wschodniej i południowo-wschodniej części Mazowsza (Mapa 3.1). Pośród 135 gmin aż 102 jednostki priorytet poprawy jakości dróg wojewódzkich zaznaczyły w ankiecie jako zadanie zarówno najważniejsze i najpilniejsze w regionie.

Pośród ankietowanych powiatów 20 zaznaczyło w ankiecie priorytet dróg wojewódzkich

(Mapa 3.2). Zatem tylko 7 powiatów nie wskazało na potrzebę rozbudowy dróg. Powiaty, które uznały za priorytet drogi wojewódzkie są położone w północnej, wschodniej i południowo-wschodniej części Mazowsza. Wśród nich 18 powiatów zaznaczyło ten priorytet w ankiecie jako zadanie najważniejsze i najpilniejsze dla województwa mazowieckiego.

Mapa 3.8. Rozwój transportu publicznego w regionie – w opinii samorządów gminnych

3.2. DRogi POWIATOWE

Wśród ankietowanych gmin, 151 jednostek wskazało potrzebę rozbudowy dróg powiatowych (Mapa 3.3). Gminy, które zgłaszają potrzebę rozbudowy dróg powiatowych znajdują się we wszystkich powiatach. Ze względu na duże zagęszczenie gmin zaznaczających w ankiecie priorytet dróg powiatowych, w przestrzeni Mazowsza nie można wskazać obszarów z niewielkimi potrzebami w tym zakresie.

Na terenie połowy powiatów Mazowsza priorytet rozbudowy dróg powiatowych wskazały wszystkie ankietowane gminy. Są to m.in. powiaty: garwoliński, grójecki, kozienicki, makowski, miński, otwocki, płocki, pułtuski, sierpecki, sochaczewski, wołomiński. Należy też dodać, że w ankiecie 133 gminy zaznaczyły drogi powiatowe jako zadanie zarówno najważniejsze, jak i najpilniejsze dla powiatu.

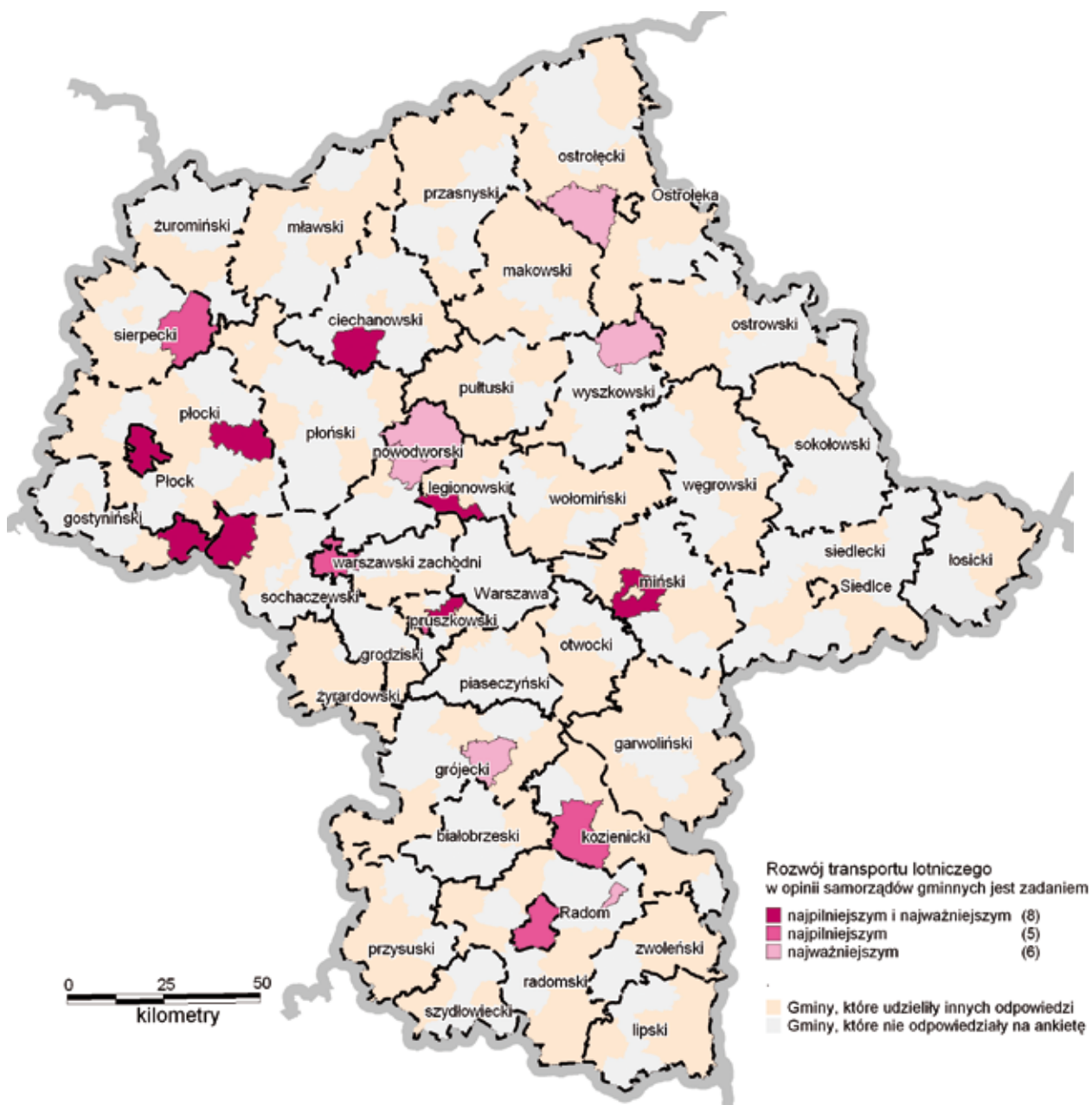
Mapa 3.9. Rozwój transportu publicznego w regionie – w opinii samorządów powiatowych

Potrzebę poprawy jakości dróg powiatowych wskazały w ankiecie wszystkie ankietowane powiaty Mazowsza oraz Radom, Siedlce i Ostrołęka. Dla większości tych powiatów (18 jednostek) drogi powiatowe stanowią zadanie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.4).

3.3. DROGI GMINNE

Infrastruktura drogowa w gminach jest zadaniem najważniejszym lub najpilniejszym dla 149 gmin (Mapa 3.5). W układzie przestrzennym gminy wskazujące na priorytet dróg gminnych znajdują się we wszystkich powiatach na Mazowszu. Podobnie jak w przypadku dróg wojewódzkich i powiatowych, gminy opowia-

Mapa 3.10. Rozwój transportu lotniczego – w opinii samorządów gminnych

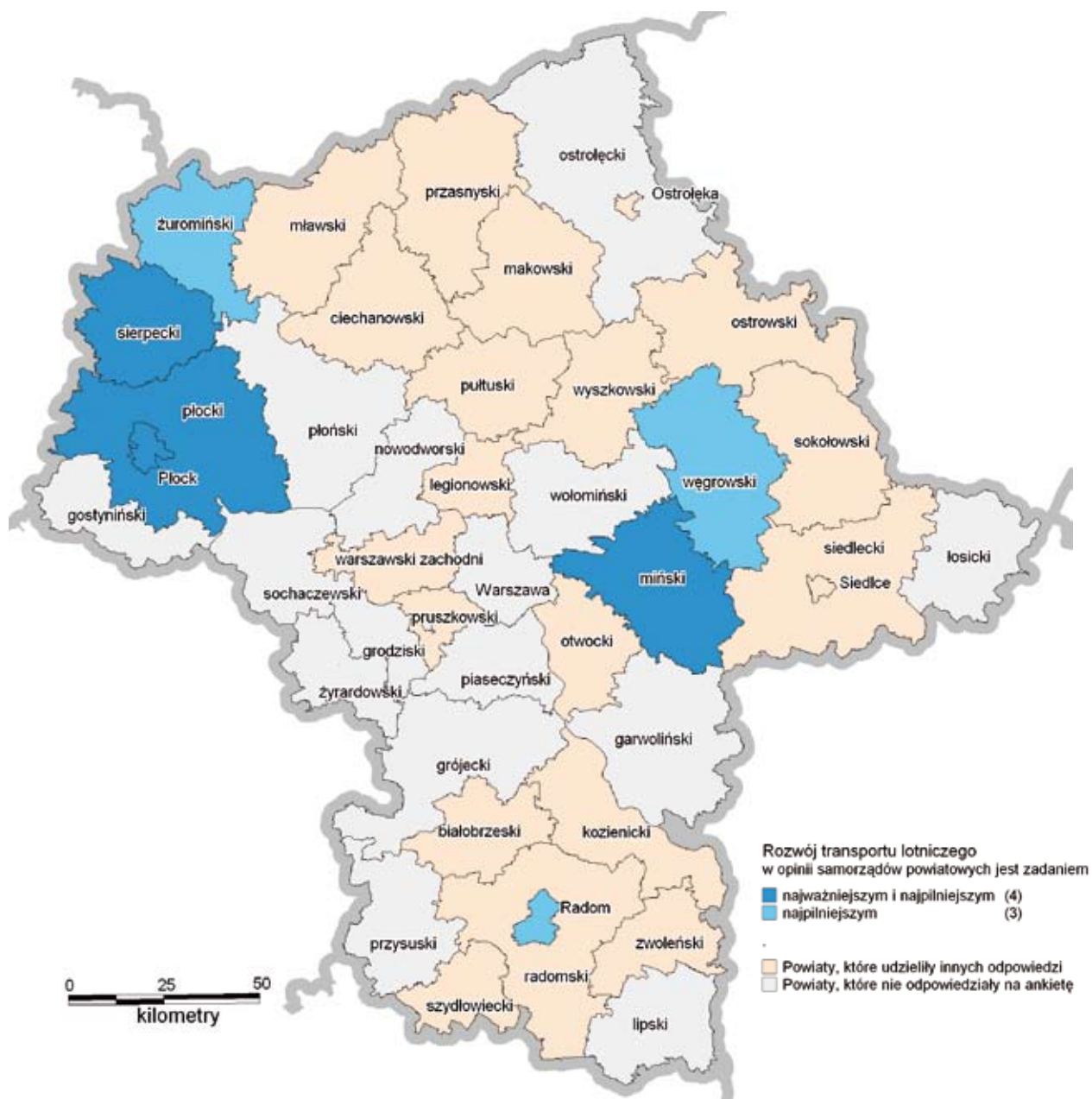

dające się za rozbudową dróg gminnych są zlokalizowane na całym Mazowszu. W wielu powiatach wszystkie ankietowane gminy wskazały na potrzebę rozbudowy dróg gminnych, np. w: garwolińskim, kozienickim, mińskim, plockim, przysuskim, pułtuskim, siedleckim, sierpeckim, sokołowskim. Pośród 149 gmin, które zaznaczyły priorytet dróg gminnych, 113 uważa to zadanie za najważniejsze i najpilniejsze.

3.4. TRANSPORT KOLEJOWY

Na zadania związane z problematyką transportu kolejowego zwróciło uwagę 56 mazowieckich gmin (Mapa 3.6). Wszystkie ankietowane gminy z powiatów: pruszkowskiego i warszawskiego zachodniego opowiadają się za rozwojem transportu kolejowego. Taki priorytet wskazały też prawie wszystkie ankietowane gminy w powiatach: grójeckim, otwockim, legionowskim

Mapa 3.11. Rozwój transportu lotniczego – w opinii samorządów powiatowych

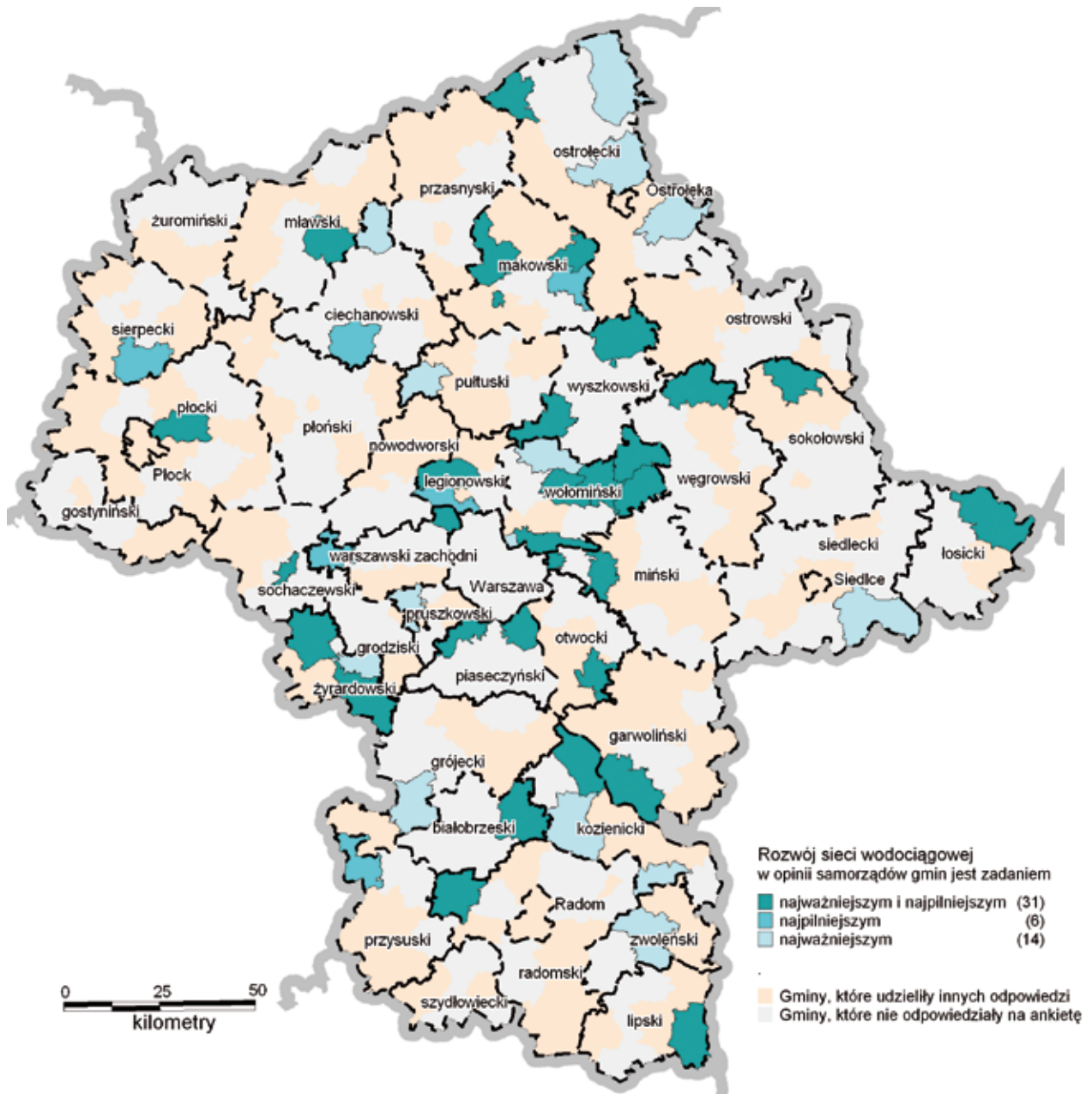

i wołomińskim. Wśród gmin opowiadających się za rozwojem transportu kolejowego 36 jest zdania, że zadanie to jest zarówno najważniejsze, jak i najpilniejsze.

Wśród ankietowanych powiatów za rozwojem transportu kolejowego opowiada się 8 powiatów (Mapa 3.7). Z opinii powiatów, podanych w badaniu ankietowym, wynika, że rozwój transportu kolejowego pełni kluczową rolę przeważnie na

terenie powiatów z obszarów pozametropolitalnych Mazowsza, w części zachodniej, wschodniej i południowej regionu. W Obszarze Metropolitalnym Warszawy priorytet transportu kolejowego wskazał w ankiecie powiat warszawski zachodni. Pośród ankietowanych powiatów 5 z nich uważa, że zadania związane z transportem kolejowym są jednocześnie zadaniem najważniejszym i najpilniejszym.

Mapa 3.12. Rozwój sieci wodociągowej – w opinii samorządów gminnych

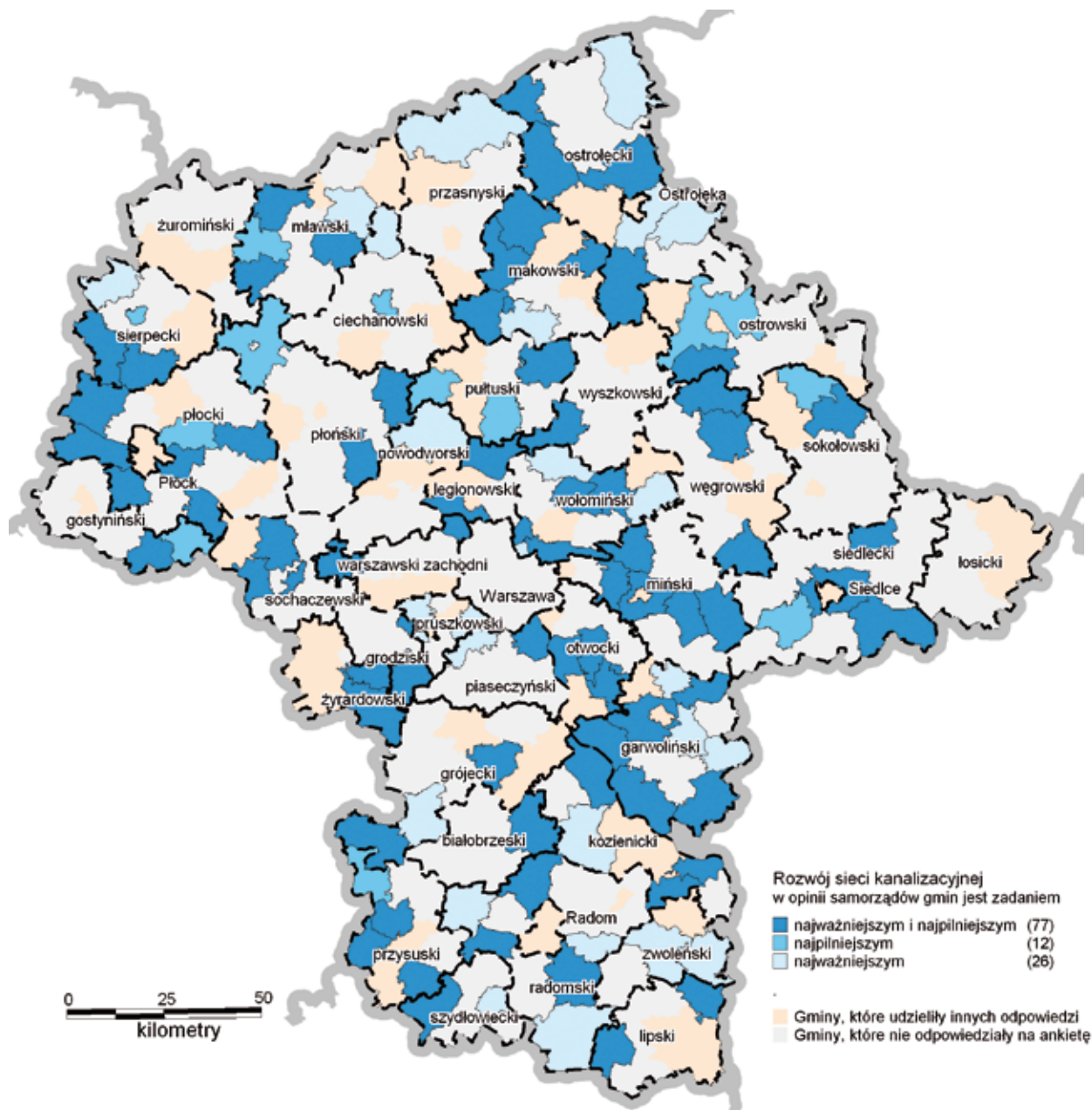

3.5. TRANSPORT PUBLICZNY

41 ankietowanych gmin zwróciło uwagę ogólnie na priorytet transportu publicznego w regionie lub w szczególności na poprawę jakości transportu autobusowego (Mapa 3.8). Gminy, które w ankiecie zaznaczyły priorytet transportu publicznego położone są przeważnie w Obszarze Metropolitalnym Warszawy, tj. w powiatach: legionowskim, otwockim i wołomińskim. Potrzebę rozwoju transportu publicznego wskazały w ankiecie

wybrane duże i średnie miasta Mazowsza (Radom, Płock, Siedlce, Mława, Ostrów Mazowiecka, Mińsk Mazowiecki), w których funkcjonują siedziby PKS. Priorytet transportu publicznego został zaznaczony w ankiecie jako zadanie jednocześnie najważniejsze i najpilniejsze tylko przez 9 gmin, ale 21 gmin uważa ten priorytet za zadanie najpilniejsze.

Mapa 3.13. Rozwój sieci kanalizacyjnej – w opinii samorządów gminnych

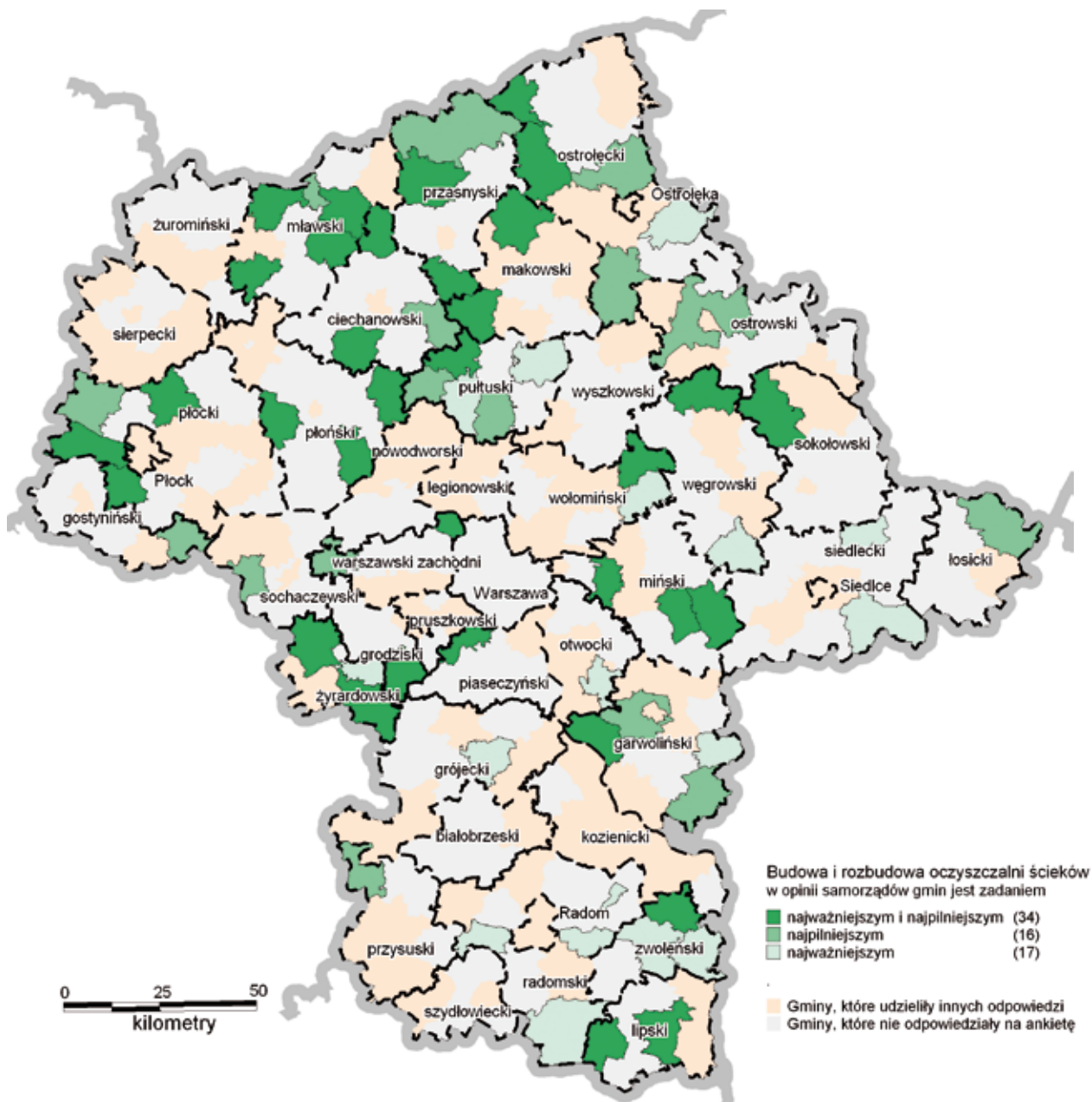

3 powiaty Mazowsza (pruszkowski, otwocki i wyszkowski) i wspomniane już 2 miasta na prawach powiatów (Płock i Siedlce) wskazały w ankiecie priorytet transportu publicznego (Mapa 3.9). Wśród nich jedynie Płock uważa to zadanie za najważniejsze i najpilniejsze.

3.6. TRANSPORT LOTNICZY

Potrzeba poprawy transportu i dostępności lotniczej została zaznaczona przez 19 gmin w regionie (Mapa 3.10). Transport lotniczy ma istotne znaczenie dla gmin położonych w różnych częściach Mazowsza. Tylko 8 z nich traktuje zadania związane z priorytetem lotniczym jako zadanie najważniejsze i najpilniejsze.

Mapa 3.14. Rozbudowa oczyszczalni ścieków – w opinii samorządów gminnych

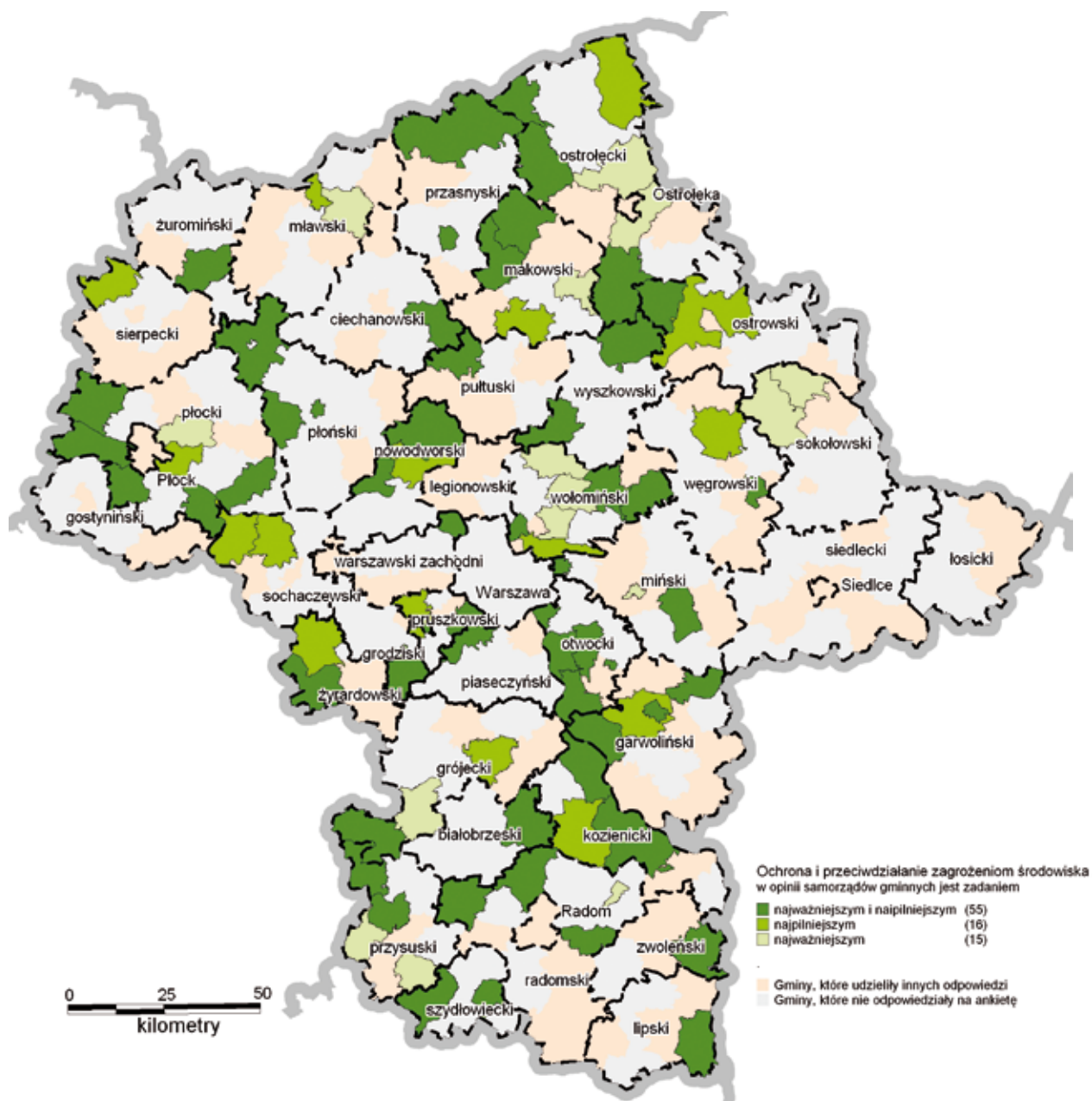

Za rozwojem transportu lotniczego opowiedziało się w ankiecie 7 powiatów (Mapa 3.11), w okolicach Płocka, Mińska Mazowieckiego oraz Radom. 4 z nich (powiaty: płocki, sierpecki, miński i Plock) uważają, że transport lotniczy jest zadaniem jednocześnie najważniejszym i najpilniejszym w regionie.

3.7. GOSPODARKA WODNO-KANALIZACYJNA

Priorytety inwestycyjne, wskazywane przez gminy w ankiecie, bardzo często dotyczyły potrzeb w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej. Za rozwojem sieci wodociągowej opowiada się 51 ankietowanych gmin, w tym dla większości (31 gmin) jest to zadanie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.12). Gminy zaznaczające ten priorytet tworzą skupiska na terenie powiatów: wołomińskiego i zyrardowskiego.

Mapa 3.15. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zagrożeniom przyrodniczym – w opinii samorządów gminnych

Na rozbudowę sieci kanalizacyjnej wskazało w ankiecie 115 gmin, przy czym dla zdecydowanej większości – 77 gmin – zadanie to jest najważniejsze i najpilniejsze zarazem (Mapa 3.13). Problem rozwoju sieci kanalizacyjnej zauważają głównie gminy w powiatach: garwolińskim, mińskim, radomskim, przysuskim, ostrołęckim, makowskim, sierpeckim, plockim i gostynińskim. Z kolei za

rozbudową oczyszczalni ścieków opowiada się 67 gmin, a połowa z nich uważa, że jest to zadanie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.14). Gminy wskazujące na rozbudowę oczyszczalni ścieków znajdują się głównie na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza, przeważnie w powiatach: pułtuskim, ciechanowskim, przasnyskim, mławskim, zwoleńskim i żyrardowskim.

Mapa 3.16. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zagrożeniom przyrodniczym – w opinii samorządów powiatowych

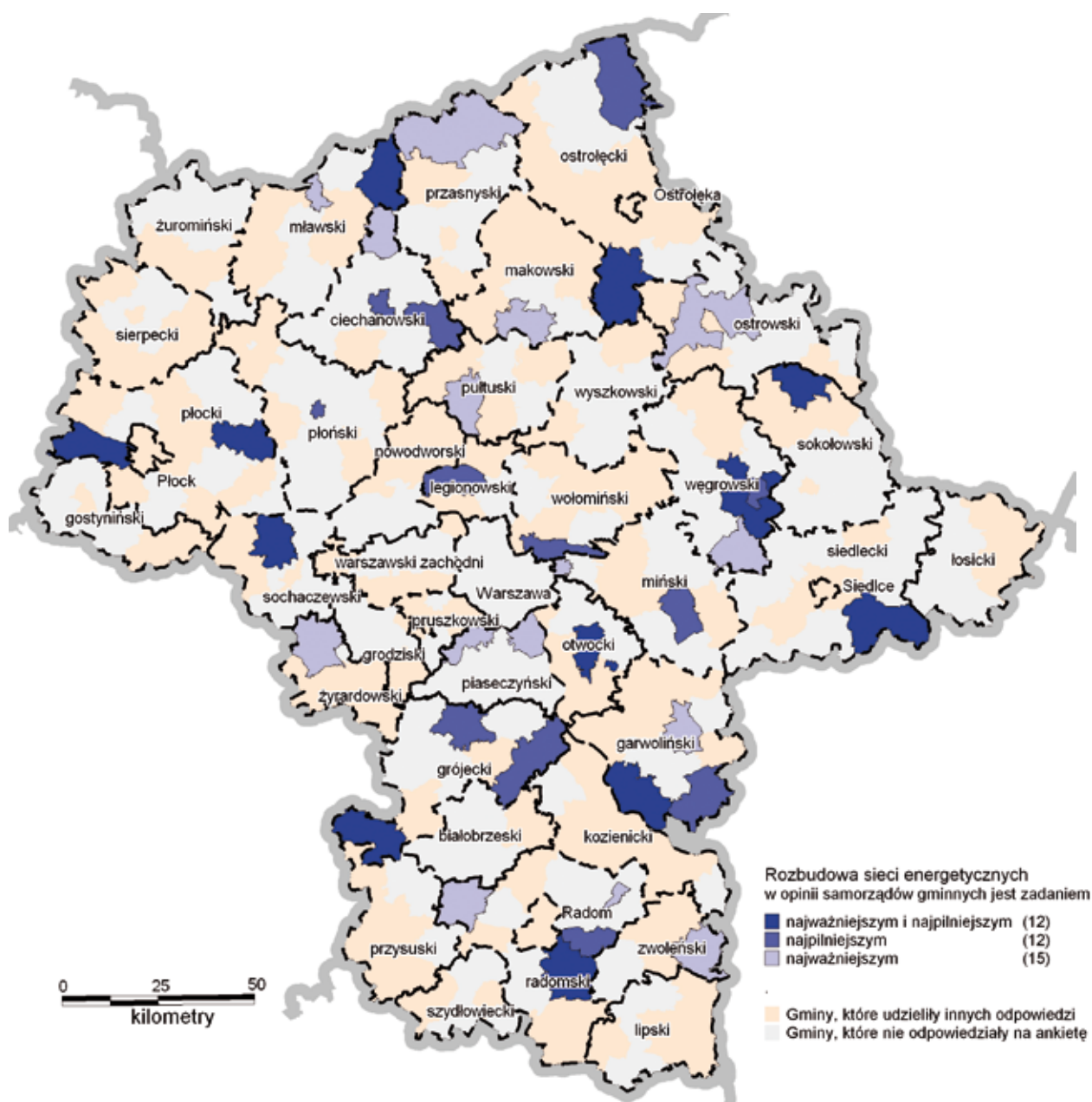
3.8. OCHRONA ŚRODOWISKA I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM PRZYRODNICZYM

W ankiecie na zadania związane z ochroną i przeciwdziałaniem zagrożeniom przyrodniczym zwróciło uwagę 86 gmin (Mapa 3.15). Jednostki te zlokalizowane są przeważnie w pobliżu Wisły, tj. w powiatach: kozienickim, garwolińskim, otwockim, plockim i sochaczewskim, ale również w wołomińskim, makowskim, grójeckim i przysuskim. Więcej niż połowa – 55 an-

kietowanych gmin, które opowiadają się za tym priorytetem, traktuje to zadanie jako zarówno najważniejsze i najpilniejsze.

Na zadania dotyczące ochrony środowiska i przeciwdziałania zagrożeniom przyrodniczym wskazało w ankiecie 9 powiatów Mazowsza (Mapa 3.16). Jednostki te położone są w północnej i centralnej części regionu. Wśród ankietowanych

Mapa 3.17. Rozwój sieci energetycznych – w opinii samorządów gminnych

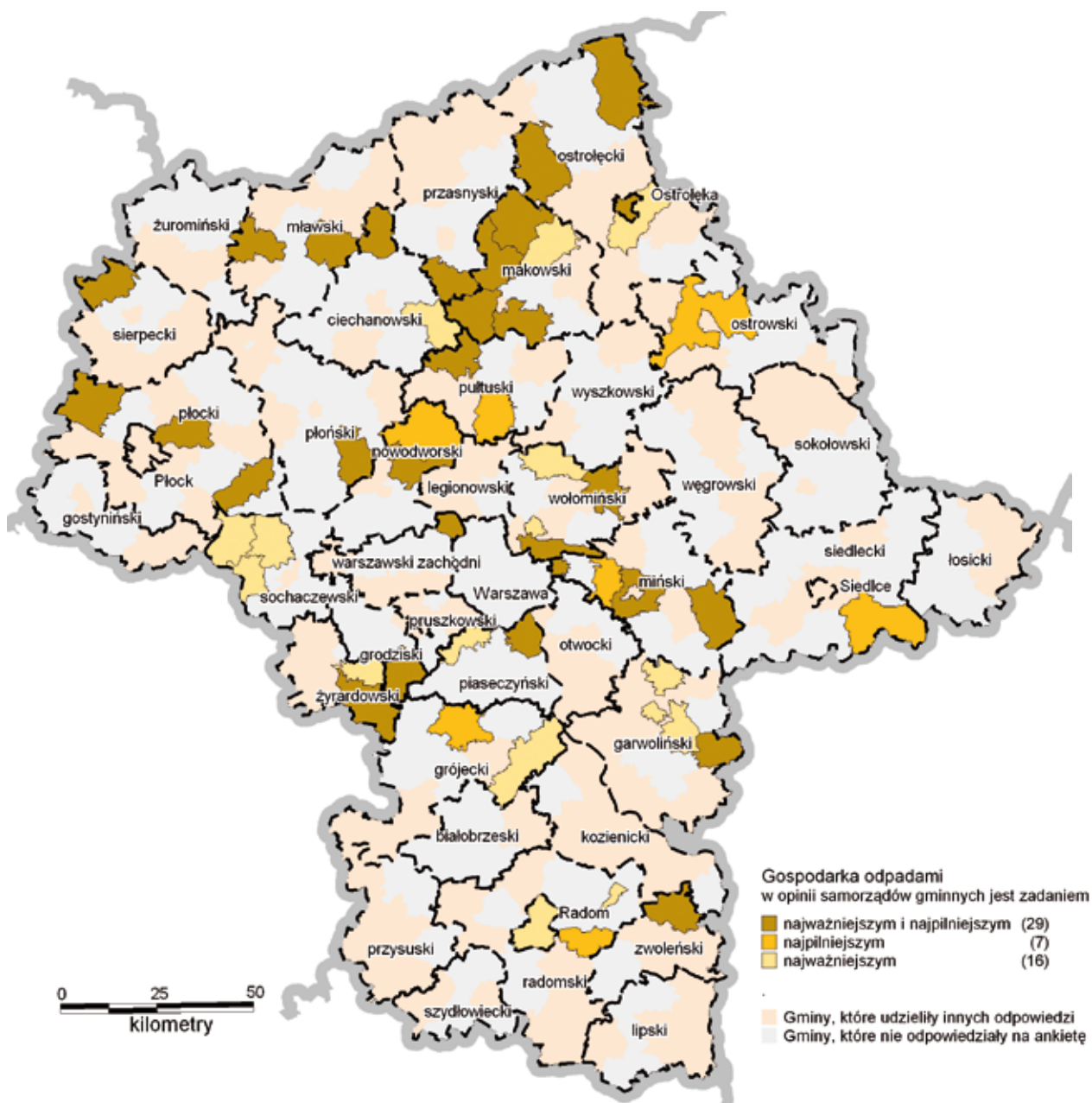

powiatów, które zaznaczyły ten priorytet w ankiecie większość – 7 jednostek – uważa, że kwestie ochrony środowiska i przeciwdziałania zagrożeniom przyrodniczym są zadaniem zarówno najważniejszym i najpilniejszym.

3.9. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Za rozwojem sieci i innej infrastruktury energetycznej opowiada się 39 gmin w regionie, a mniej niż połowa (12 jednostek) jest zdania, że rozwój infrastruktury energetycznej jest zadaniem najważniejszym i najpilniejszym zarazem (Mapa 3.17). Gminy, które wskazują na ten priorytet są rozproszone w przestrzeni Mazowsza. Znajdują się na terenie większości powiatów regionu.

Mapa 3.18. Gospodarka odpadami – w opinii samorządów gminnych

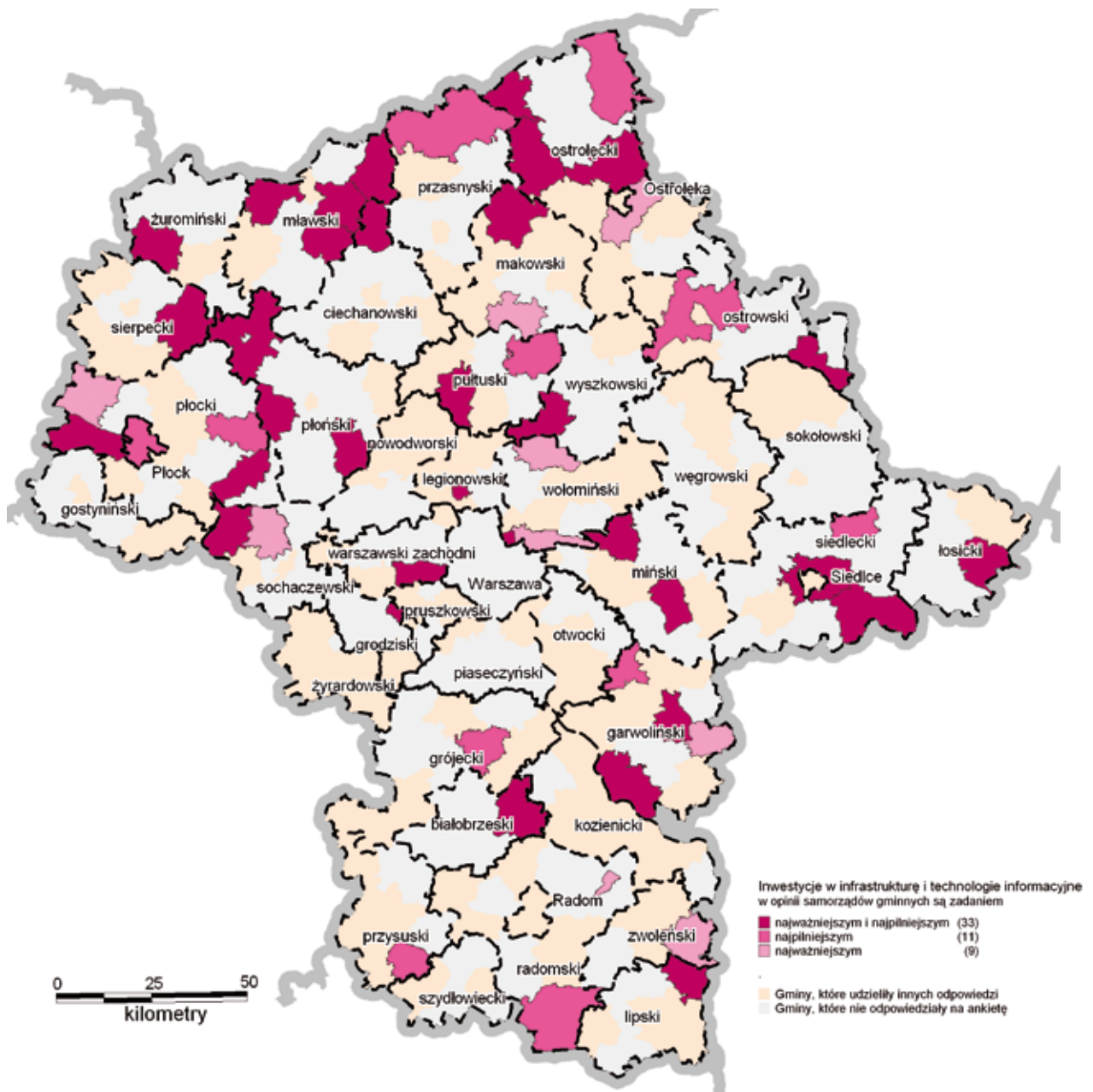

3.10. GOSPODARKA ODPADAMI

Według opinii 52 gmin problem gospodarki odpadami jest jednym z najważniejszych lub najpilniejszych zadań, a nieco więcej niż połowa (29 gmin) uważa, że jest to zadanie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.18). Kwestie gospodarki odpadami zaznaczyły w ankiecie przede wszystkim gminy położone w północnej i centralnej części Mazowsza, głównie w powiatach: makowskim, ostrołęckim, wołomińskim, mińskim i garwolińskim.

Za poprawą gospodarki odpadami opowiedziało się w ankiecie 5 powiatów. Z ich opinii wynika, że gospodarka odpadami rzadko jest określona jako zadanie najpilniejsze. Wśród pięciu powiatów jedynie Ostrołęka zalicza ten priorytet do zadań najważniejszych i najpilniejszych (Mapa 3.19). Radom i powiaty: ciechanowski, otwocki i siedlecki, zadanie to wskazały w ankiecie jako najważniejsze.

Mapa 3.20. Inwestycje w infrastrukturę i technologie informacyjne – w opinii samorządów gminnych

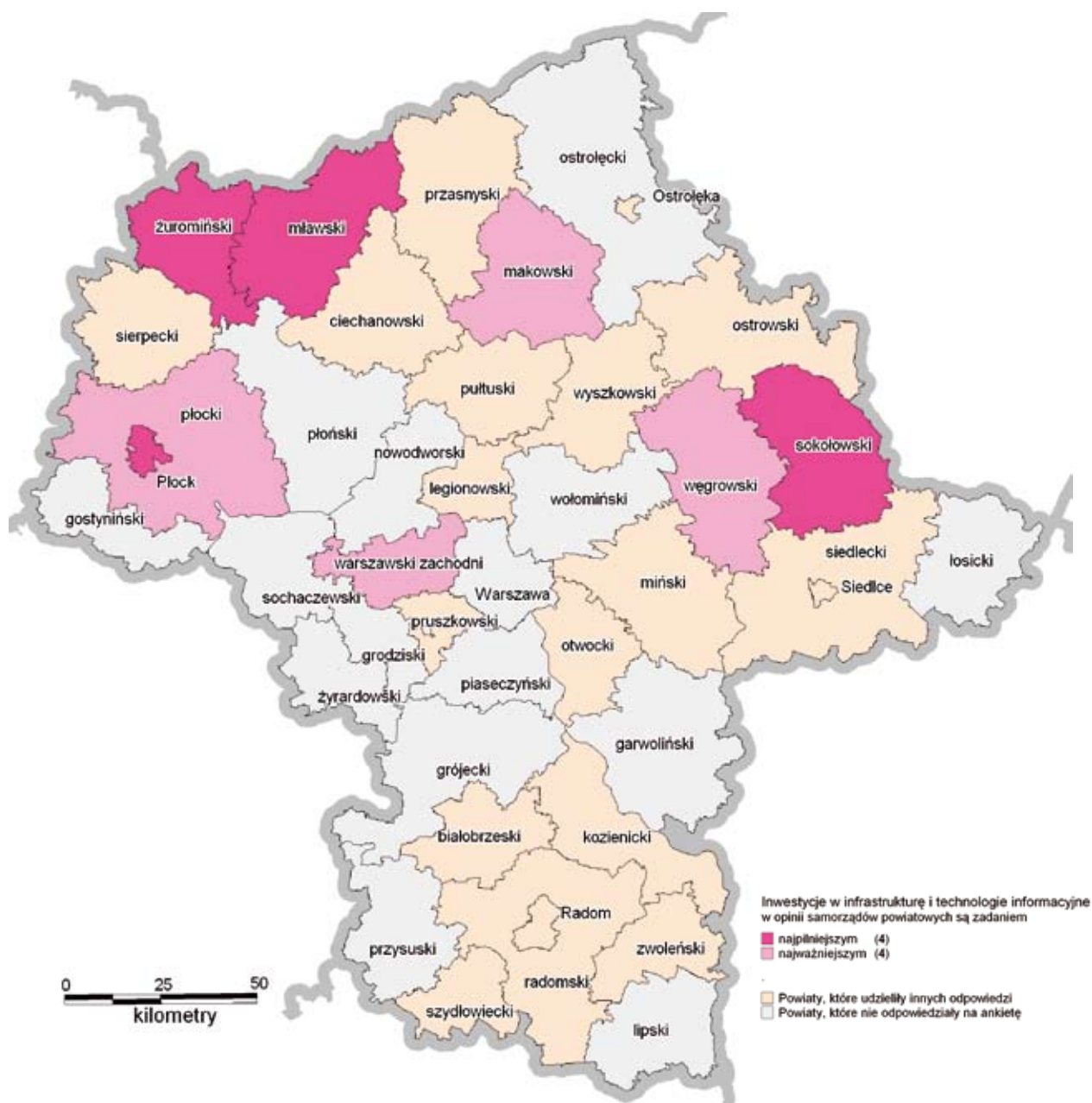
3.12. TERENY PRZEZNACZONE POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Inwestycje na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą oraz przedstawienie oferty tych terenów stanowi zadanie priorytetowe dla 36 ankietowanych gmin, przy czym mniej niż połowa – 15 gmin – traktuje to zadanie jako najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.22). Wspomniane gminy są zlokalizowane głównie na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza. Większa ich koncentracja znajduje się w powia-

tach: makowskim, sierpeckim i garwolińskim.

Na potrzebę prowadzenia inwestycji na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą wskazały w ankiecie tylko 3 powiaty (Mapa 3.23). Dla powiatu sierpeckiego inwestycje te są zadaniem najważniejszym i najpilniejszym. Zaś powiaty: żuromiński i przasnyski wymieniły to zadanie w ankiecie wśród zadań najważniejszych.

Mapa 3.21. Inwestycje w infrastrukturę i technologie informacyjne – w opinii samorządów powiatowych

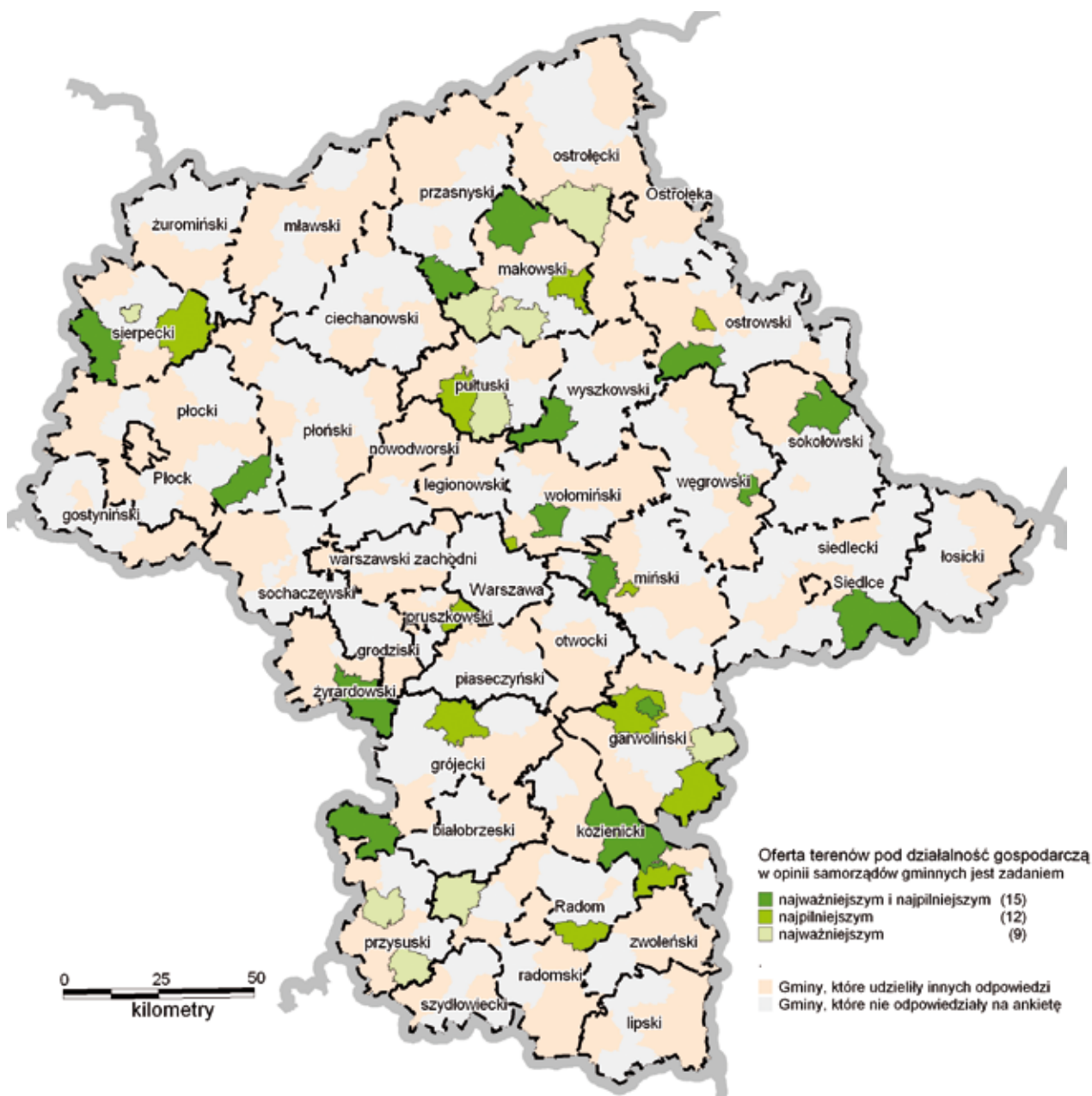

3.13. INFRASTRUKTURA OŚWIATOWA

W opinii 69 gmin inwestycje w infrastrukturę oświatową są bardzo istotnym zadaniem, a połowa z nich jest zdania, że są one najważniejsze i najpilniejsze zarazem (Mapa 3.24). W przestrzeni Mazowsza można wyróżnić kilka obszarów, w których skoncentrowane są gminy wskazujące w ankiecie na priorytet infrastruktury oświatowej. W Obszarze Metropolitalnym Warszawy zadanie

to zaznaczają gminy położone w następujących pasmach: nowodworskim, wołomińskim, sochaczewskim oraz wokół Mińska Mazowieckiego. Na obszarach pozametropolitalnych priorytet infrastruktury oświatowej wskazywały w ankiecie przeważnie gminy usytuowane w okolicach Ostrołęki, Garwolina i Warki.

Mapa 3.22. Oferta terenów pod działalność gospodarczą – w opinii samorządów gminnych

12 ankietowanych powiatów opowiedziało się za rozwojem infrastruktury oświatowej. Jednostki te znajdują się przeważnie we wschodniej i północnej części regionu, a tylko 3 z nich wskazały w ankietach na inwestycje w infrastrukturę oświatową jako zadanie jednocześnie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.25).

3.14. INFRASTRUKTURA SPORTOWA PRZY SZKOŁACH

Część gmin i powiatów na Mazowszu przywiązuje szczególną uwagę do rozwoju infrastruktury sportowej przy szkołach. W opinii 29 gmin rozbudowa tej infrastruktury jest zadaniem najważniejszym bądź najpilniejszym, a 1/3 spośród nich uważa, że inwestycje w tego rodzaju infrastrukturę są zadaniem najważniejszym i najpilniejszym zarazem (Mapa 3.26). Gminy, które wskazały

Mapa 3.23. Oferta terenów pod działalność gospodarczą – w opinii samorządów powiatowych

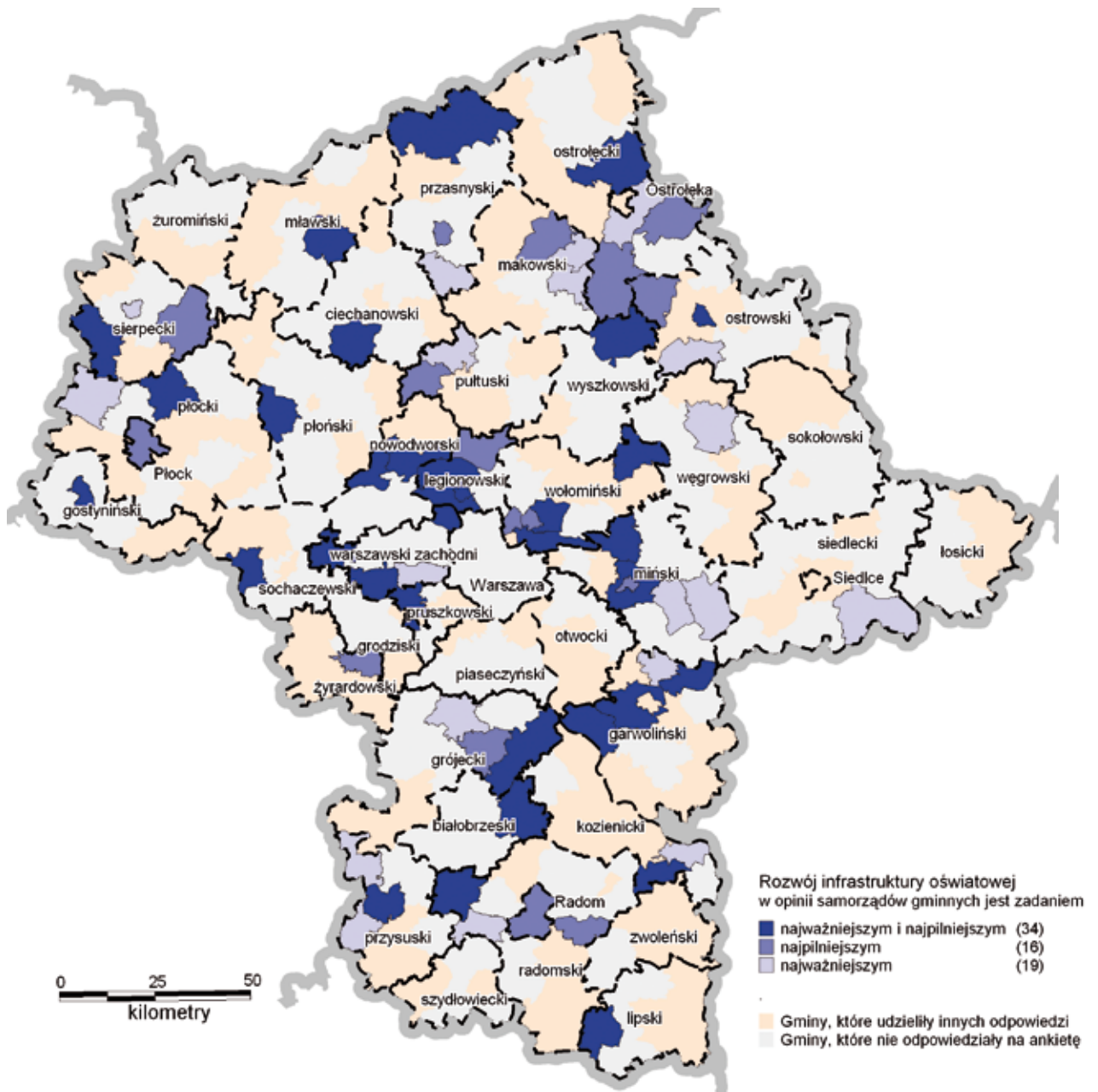
w ankietach na rozbudowę obiektów sportowych przy szkołach są usytuowane przeważnie na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza, w różnych subregionach.

Potrzeba rozbudowy obiektów sportowych przy szkołach została zaznaczona w ankiecie tylko przez 4 powiaty: pułtuski, ostrowski, miński, zwoleński (Mapa 3.27). 3 pierwsze z wymienionych powiatów uważają takie zadania za jednocześnie najważniejsze i najpilniejsze.

3.15. INFRASTRUKTURA SPORTOWA

Inwestycje dotyczące rozwoju infrastruktury sportowej, związanej z rekreacją, zaznaczyło w ankiecie 50 gmin z województwa mazowieckiego. Mniej niż połowa spośród nich – 21 jednostek – uważa, że inwestycje takie są najważniejsze i najpilniejsze zarazem (Mapa 3.28). Większość jednostek, które wskazały w ankiecie na ten priorytet znajduje się na obszarach pozametropolitalnych

Mapa 3.24. Rozwój infrastruktury oświatowej – w opinii samorządów gminnych

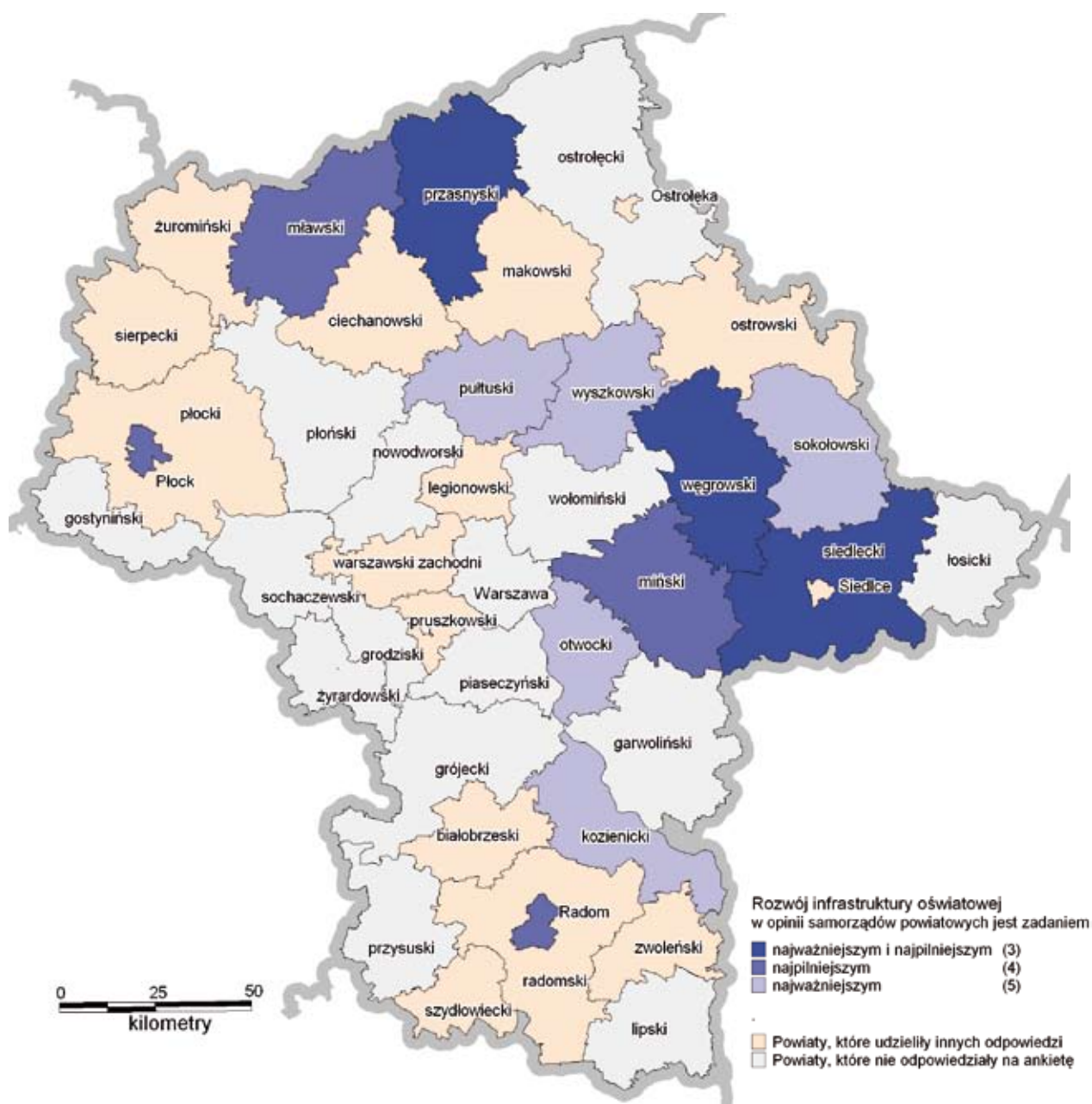
Mazowsza. Pewne skupiska tych gmin można zauważyć na krańcach północno-zachodnich i północnych regionu oraz na krańcach południowych i południowo-wschodnich.

Poza samorządami gminnymi również 7 samorządów powiatowych zwraca uwagę na problem rozwoju infrastruktury sportowej związanej z rekreacją. 5 z nich (powiaty: białobrzecki, makowski, przasnyski i szydłowiecki oraz miasto

Siedlce) zaznaczyło w ankiecie to zadanie jako najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.29). Pozostałe 2 powiaty (miński i sokołowski) wskazały jako zadanie najpilniejsze.

Zgodnie z wynikami opracowanymi na podstawie badania ankietowego w zakresie infrastruktury sportowej, 26 gmin przywiązuje szczególną uwagę do budowy ścieżek rowerowych. Dla ośmiu gmin jest to zadanie najważniejsze

Mapa 3.25. Rozwój infrastruktury oświatowej – w opinii samorządów powiatowych

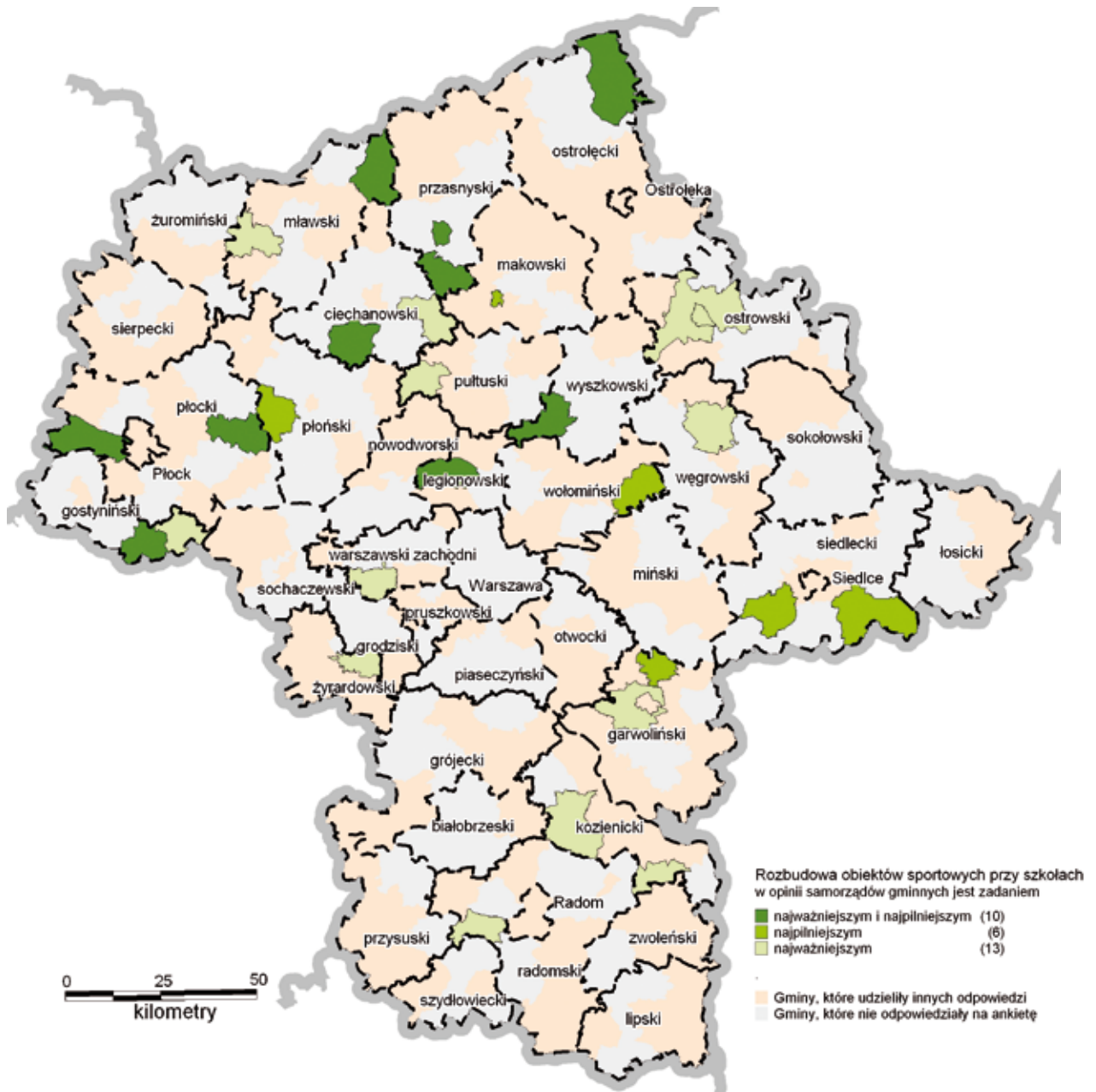

i najpilniejsze jednocześnie (Mapa 3.30). Gminy, które zaznaczają budowę ścieżek rowerowych są położone głównie na obszarach pozamiejskich Mazowsza. W przestrzeni regionu można zauważyć, że pasmo gmin wskazujących na rozbudowę ścieżek rowerowych znajduje się na odcinku położonym między gminami – Warka i Mrozy.

3.16. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA

Za rozwojem infrastruktury turystycznej opowiada się 37 gmin na Mazowszu, przy czym połowa z nich uważa inwestycje z tym związane jako zadanie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.31). W przestrzeni Mazowsza można wyróżnić kilka skupisk gmin wskazujących na ten priorytet, tj. w pobliżu ujścia Narwi i Wkry, w okolicach Wisły – na odcinku od Młodziesz-

Mapa 3.26. Rozbudowa obiektów sportowych przy szkołach – w opinii samorządów gminnych

na do Nowego Duninowa, pomiędzy Ostrołęką i Brokiem. Poza wymienionymi obszarami, wybrane miasta na Mazowszu wskazały w ankiecie na priorytet infrastruktury turystycznej, np.: Siedlce, Ciechanów, Legionowo, Sochaczew, Węgrów, Ostrow Mazowiecka, Przasnysz, Sierpc, Żąbki, Zielonka, Józefów, Mszczonów, Pionki.

Zagadnienia związane z rozwojem infrastruktury turystycznej zostały zaznaczone w ankiecie

przez 6 powiatów województwa mazowieckiego. Wśród nich tylko 2 ankietowane powiaty: przuszkowski i białobrzescki wskazały to zadanie jako najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.32). W pozostałych powiatach (położonych na północnych peryferiach Mazowsza), które wskazały ten priorytet, zagadnienia infrastruktury turystycznej są zadaniem najważniejszym.

Mapa 3.27. Rozbudowa obiektów sportowych przy szkołach – w opinii samorządów powiatowych

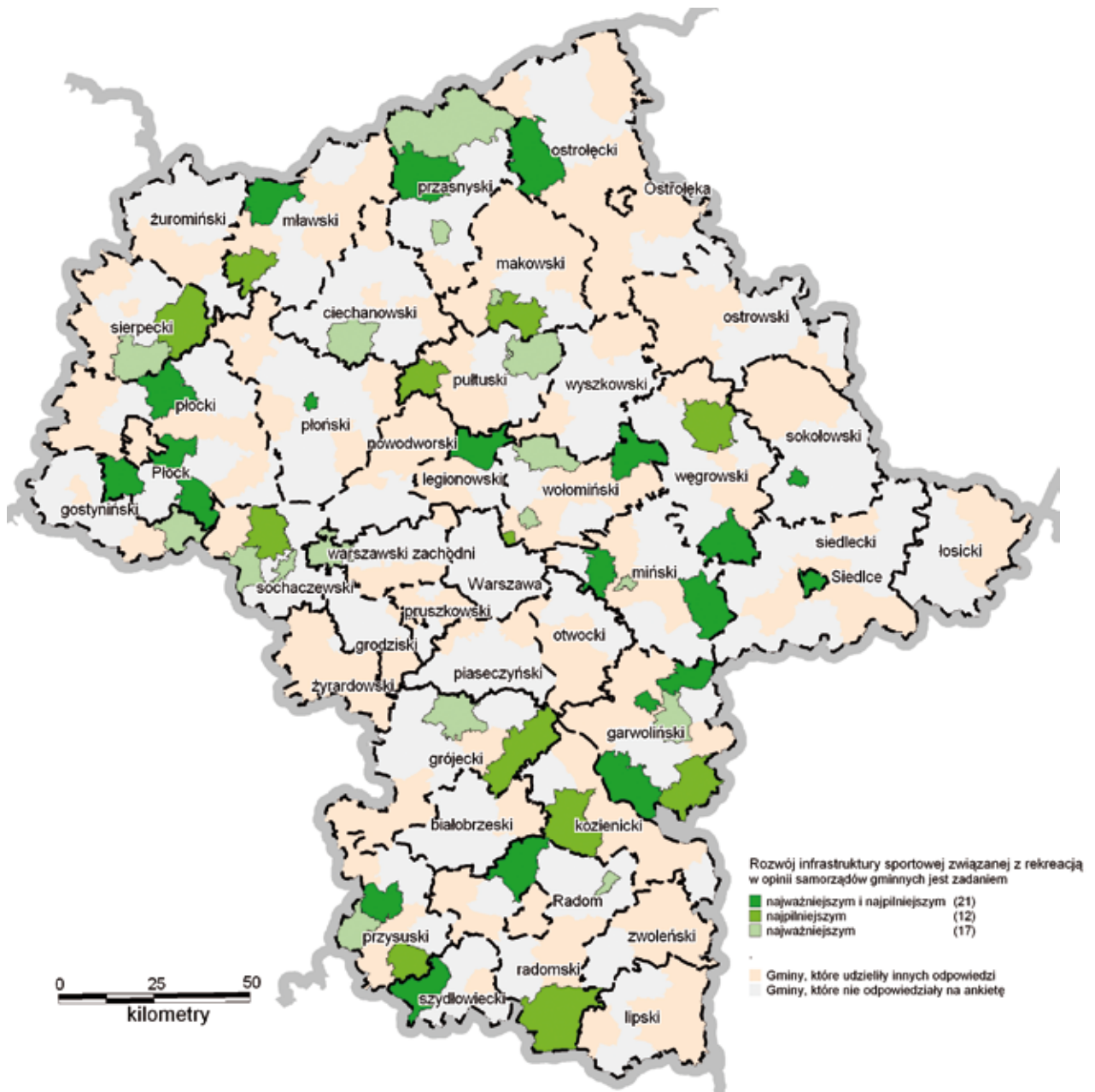
3.17. KULTURA

Rozwój infrastruktury kulturalnej został wskazany w ankietach jako priorytet przez 33 gminy w województwie mazowieckim, w tym mniej niż połowa – 12 gmin – uważa, że kultura jest zadaniem najważniejszym i najpilniejszym (Mapa 3.33). Gminy opowiadające się za rozwojem kultury znajdują się przeważnie na obszarach pozamiejskich Mazowsza, zwłaszcza w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części regionu.

3.18. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA

Poprawa jakości infrastruktury ochrony zdrowia jest priorytetem zgodnie z opinią 56 gmin Mazowsza, a nieco więcej niż połowa – 29 gmin – jest zdania, że zadanie to jest zarówno najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.34). Gminy, które zwróciły w ankiecie uwagę na priorytet infrastruktury ochrony zdrowia są położone przeważnie we wschodniej części Obszaru Metropolitalnego Warszawy, w powiatach: wołomińskim, legio-

Mapa 3.28. Rozwój infrastruktury sportowej związanej z rekreacją – w opinii samorządów gminnych

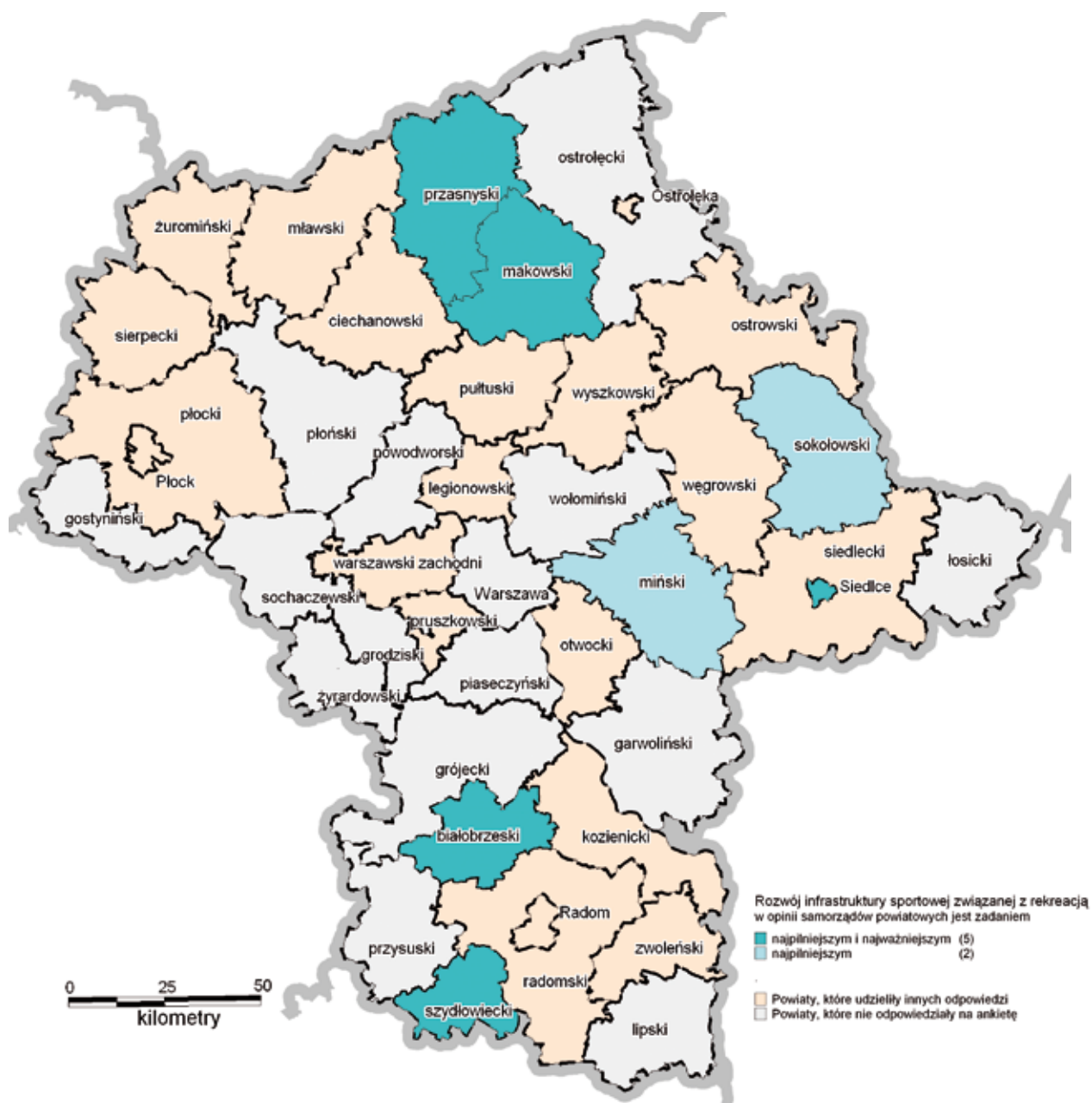
nowskim i mińskim. Poza tym terenem – również w powiatach: garwolińskim, pułtuskim i żyrardowskim.

Na potrzebę poprawy infrastruktury ochrony zdrowia wskazało w ankiecie 16 powiatów. Połowa z nich zaznaczyła poprawę infrastruktury ochrony zdrowia jako zadanie jednocześnie najważniejsze i najpilniejsze (Mapa 3.35). Powiaty opowiadające się za priorytetem infrastruktury ochrony zdrowia są zlokalizowane przeważnie we wschodniej i południowej części regionu.

3.19. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Odpowiadając na ankietę, 24 gminy zwróciły uwagę na poprawę bezpieczeństwa publicznego (Mapa 3.36). W przestrzeni regionu nie zostały wyodrębnione większe obszary składające się z gmin, które zaznaczyły w ankiecie ten priorytet. Spośród 24 gmin, tylko 10 jednostek uważa, że poprawa bezpieczeństwa publicznego jest zadaniem najważniejszym i najpilniejszym.

Mapa 3.29. Rozwój infrastruktury sportowej związanej z rekreacją – w opinii samorządów powiatowych

4. PODSUMOWANIE

W zapisach *Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa*¹⁶ wskazane jest, że samorząd województwa, prowadząc politykę rozwoju, kreuje warunki rozwoju gospodarczego oraz powstanie nowych miejsc pracy. Realizacja polityki rozwoju dotyczy rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej o znaczeniu woje-

wódzkim. Jednocześnie ustawodawca wskazuje następnie na konieczność podejmowania działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli, wspierania rozwoju nauki i współpracy pomiędzy nauką i gospodarką, która sprzyja postępowi technologicznemu i innowacyjności. W zakresie zasobów przyrodniczo-kulturowych ustawodawca nawiązuje do potrzeb kształto-

¹⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.

Mapa 3.30. Budowa ścieżek rowerowych – w opinii samorządów gminnych

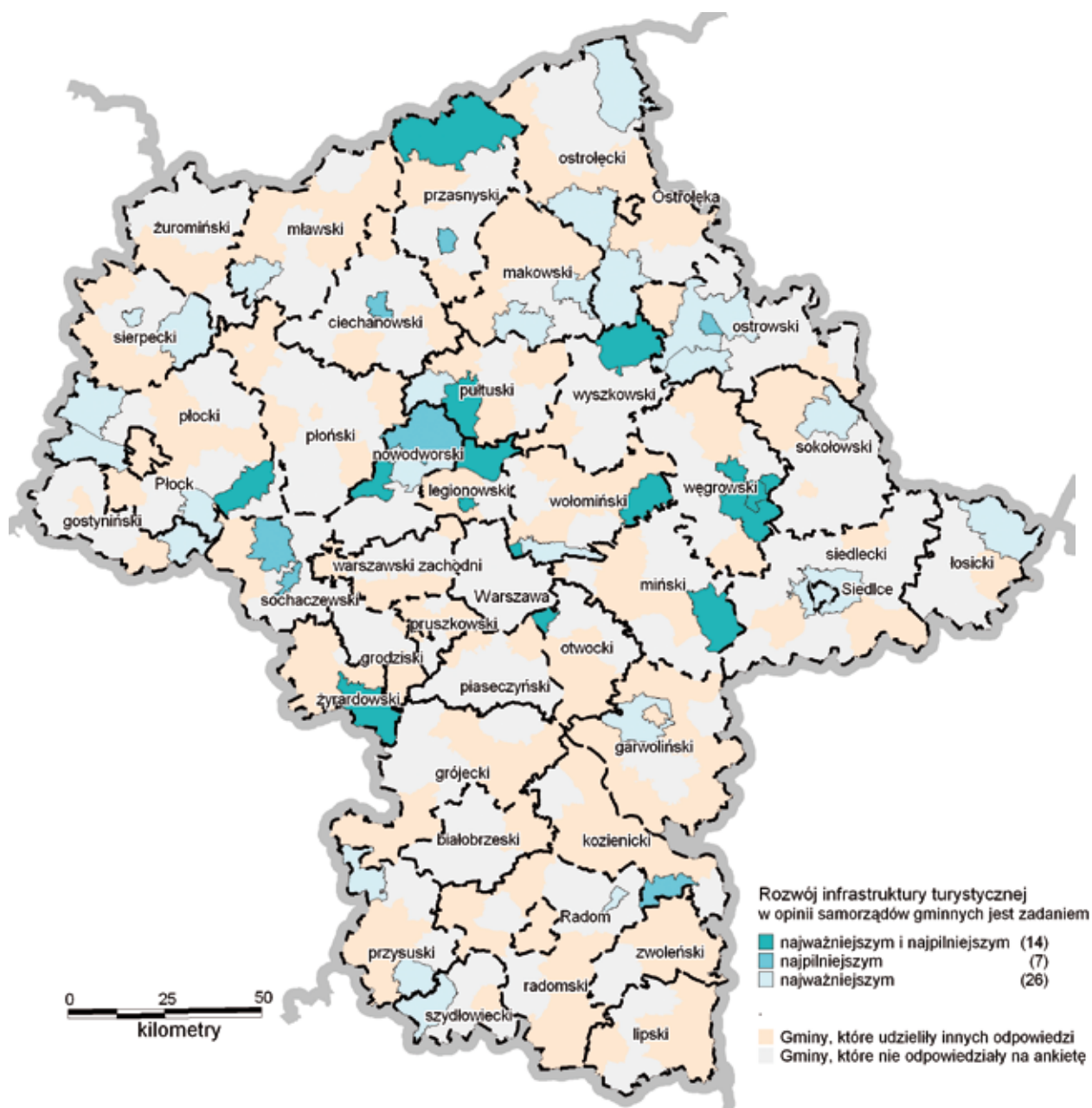

wania środowiska naturalnego oraz korzystania z zasobów, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Samorzady gminne i powiatowe, wskazując w ankiecie na zadania kierowane pod adresem samorządu województwa, największą uwagę przywiązują do infrastruktury drogowej. Nieco mniejsze znaczenie ma dla nich rozwój trans-

portu kolejowego na Mazowszu. Jak dowodzą wyniki badań, stan infrastruktury drogowej jest największą słabością nie tylko na Mazowszu, ale również w skali ogólnokrajowej. Choć są prowadzone liczne inwestycje dotyczące dróg, to pod względem tempa zmian poprawa następuje bardzo wolno w porównaniu z regionami europejskimi. Przykładowo, tylko 4 projekty

Mapa 3.31. Rozwój infrastruktury turystycznej – w opinii samorządów gminnych

dotyczą dróg wojewódzkich, spośród wszystkich projektów realizowanych w oparciu o Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013. Wymieniając zadania ukierunkowane na rozwój województwa, samorzady gminne i powiatowe zwróciły istotną uwagę również na potrzebę poprawy innowacyjności gospodarki Mazowsza, zwłaszcza w zakresie poprawy dostępności do infrastruktury i techno-

logii informacyjnych. Niewystarczający postęp w poprawie dostępu do tego rodzaju infrastruktury stanowi obecnie największe zagrożenie, które stwarza bariery dla rozwoju przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego, głównie na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza. Priorytetem w polityce regionalnej powinno być zwiększenie nakładów na infrastrukturę informacyjną, która zapewnia efekty mnożnikowe w sferze innowa-

Mapa 3.32. Rozwój infrastruktury turystycznej – w opinii samorządów powiatowych

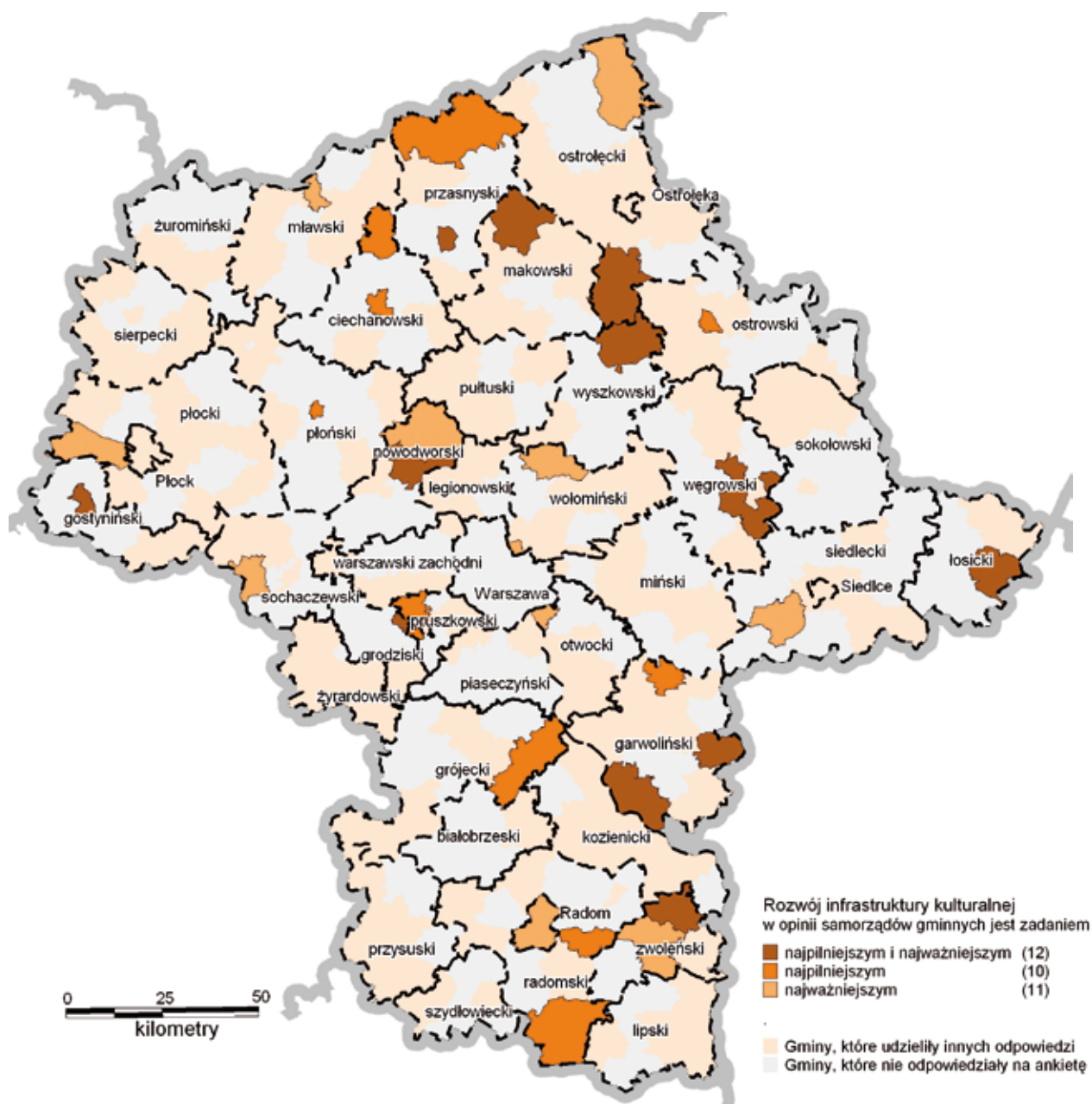

cyjności, głównie na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza. Dla samorządów gmin i powiatów istotne znaczenie mają również zadania przeciwdziałające zagrożeniom przyrodniczym. Samorzady wskazują przede wszystkim na potrzebę prowadzenia inwestycji, które zapobiegą powodziom w otoczeniu dużych rzek regionu oraz podtopieniom na obszarach z nieuregulowanymi stosunkami wodnymi.

W ustawie o samorządzie powiatowym¹⁷ ustawodawca pod adresem powiatów wymienia szereg kategorii zadań o charakterze ponadgminnym. Wynikają one m.in. z innych ustaw, a w swoim zakresie zawierają wiele tematów, np. zagadnienia edukacji, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, dróg publicznych i transportu zbiorowego, kultury, geodezji,

¹⁷ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.

Mapa 3.33. Rozwój infrastruktury kulturalnej – w opinii samorządów gminnych

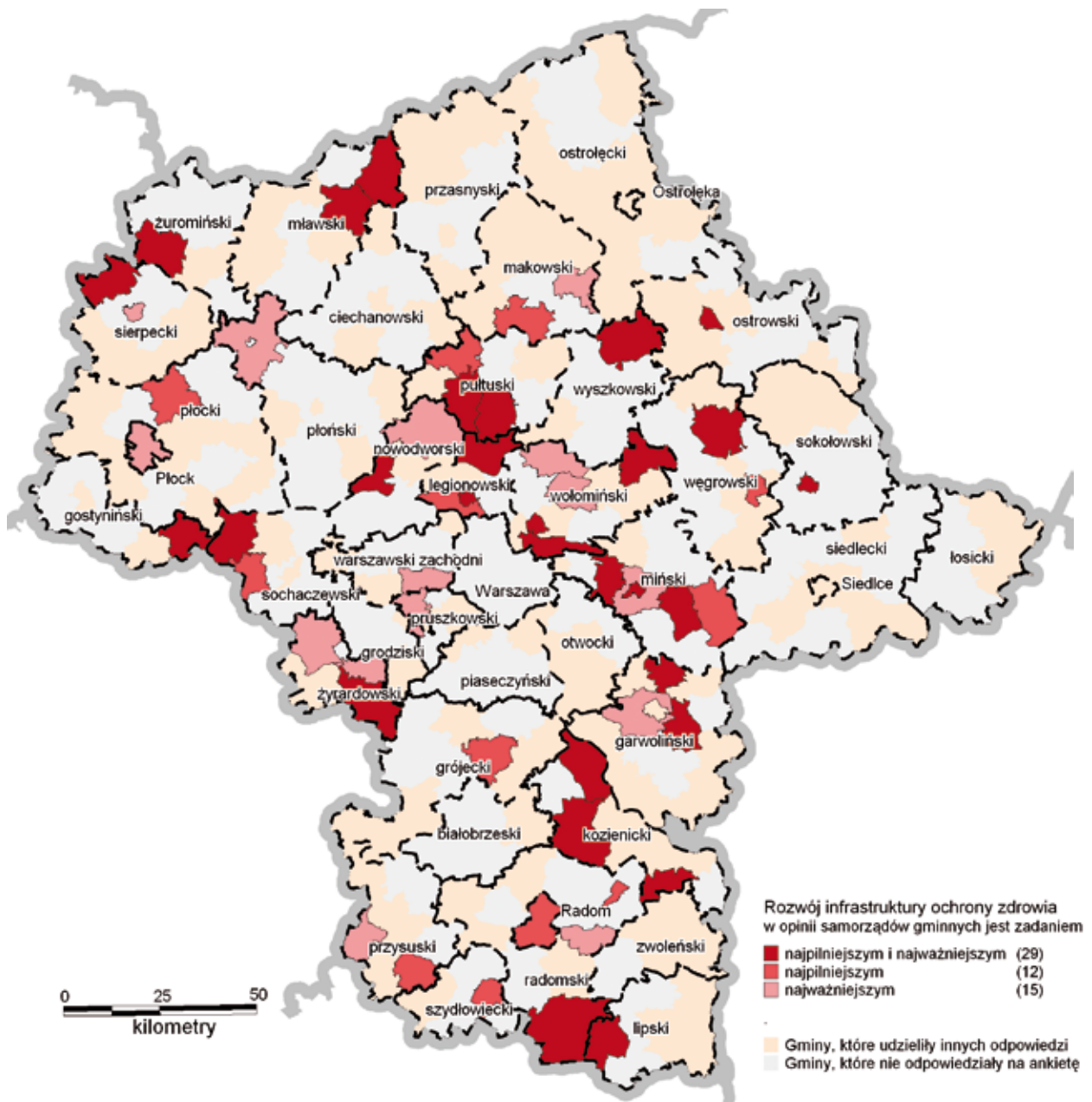

gospodarki wodnej i ochrony środowiska. Również podejmują problematykę przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Część z tych tematów jest traktowana jako zadania priorytetowe przez powiaty i gminy, które w ostateczności mają na celu poprawę konkurencyjności i zapewnienie trwałego rozwoju.

Gminy i powiaty podkreślały w ankiecie, w odniesieniu do samorządów powiatowych, po-

trzebę budowy spójnej komunikacji i zapewnienia dostępnej sieci dróg powiatowych, która połączy ruch z dróg lokalnych, położonych w powiatach. Sieć ta ułatwi przemieszczanie się pomiędzy miastami powiatowymi. Celem uzupełniającym tych przedsięwzięć powinna być poprawa bezpieczeństwa na tych drogach, która uwzględni potrzeby społeczeństw lokalnych. Istotną wagę samorzady przywiązują też do infrastruktury ochrony zdro-

Mapa 3.34. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia – w opinii samorządów gminnych

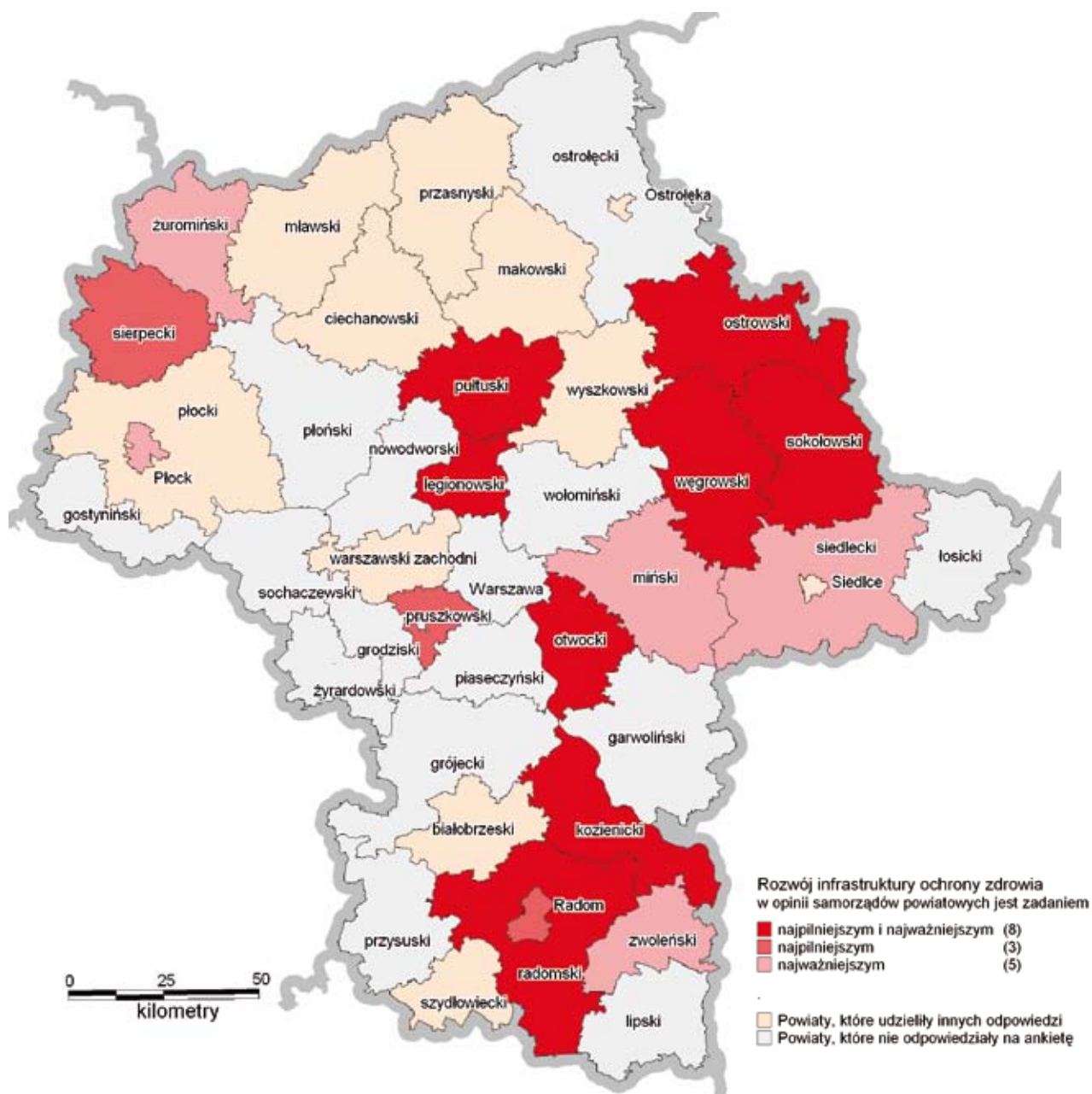
wia, zwłaszcza do konieczności modernizacji i doposażenia szpitali powiatowych. W kwestiach związanych z ochroną zdrowia niezbędna jest poprawa finansowania działań inwestycyjnych ze środków publicznych, z wykorzystaniem środków europejskich. Samorzady gmin i powiatów zwracają też uwagę na potrzebę inwestycji w infrastrukturę oświatową w powiatach. Infrastruktura ta stanowi jeden z podstawowych warunków

zmian na obszarach pozametropolitalnych Mazowsza, w kierunku rozwoju kapitału ludzkiego i edukacji. Równocześnie jest jednym z podstawowych czynników sukcesu wśród czynników endogenicznych, które powinny być wzmocnione poprzez inwestycje.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym¹⁸, podstawowym zadaniem własnym gminy jest

¹⁸ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.

Mapa 3.35. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia – w opinii samorządów powiatowych

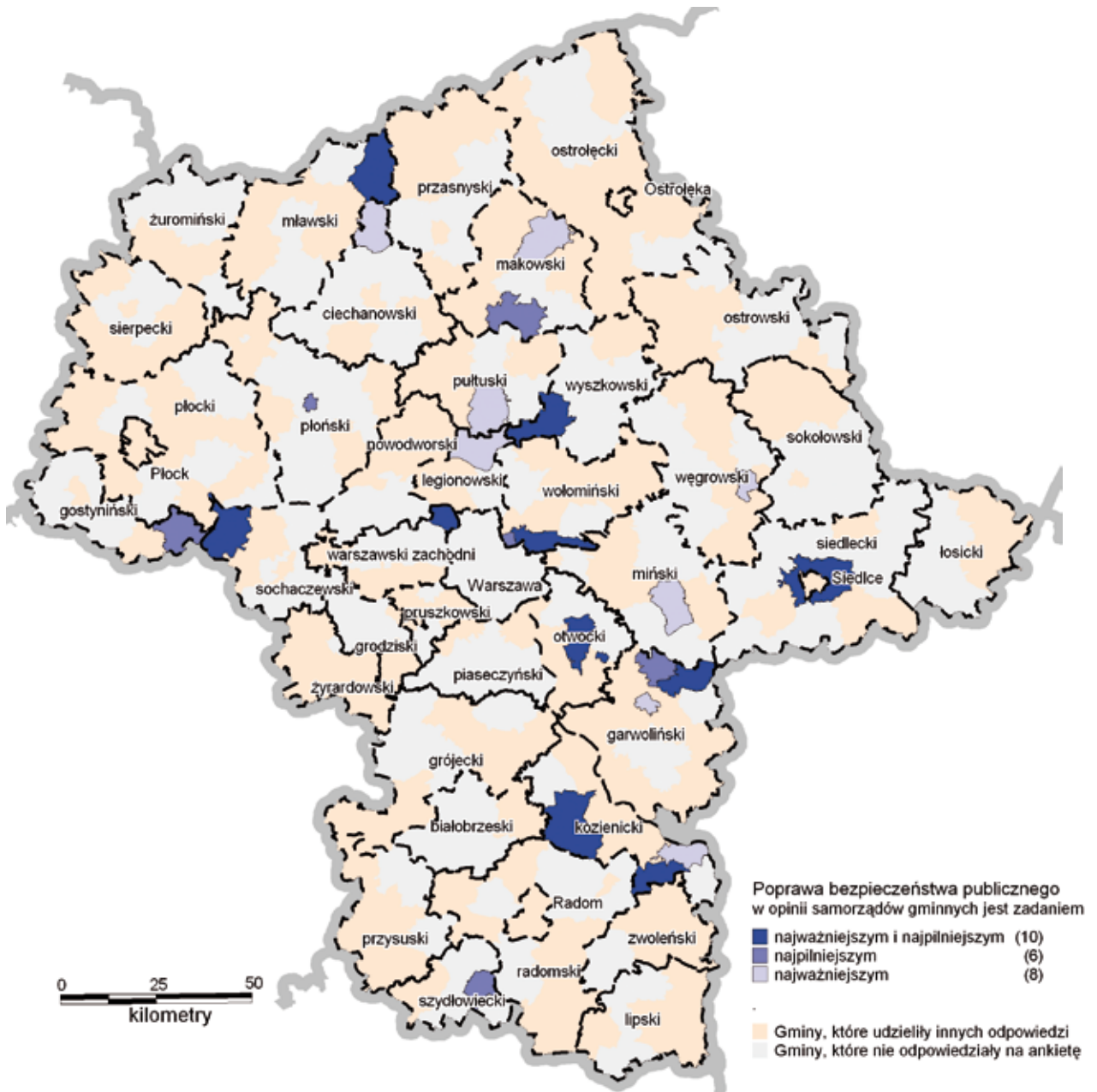

zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców. Zadania własne gminy obejmują szereg spraw, w tym w zakresie: sieci drogowej w gminie, ładu przestrzennego i ochrony środowiska, gospodarki wodno-kanalizacyjnej, sieci energetycznej i telekomunikacyjnej, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, edukacji, kultury, turystyki i rekreacji oraz promocji gminy. To tylko wybrane zagadnienia

będące w kompetencjach samorządów gminnych. Wyniki ankiet dowiodły, że priorytety w gminach koncentrują się na wielu innych kwestiach, które nie zostały enumeratywnie wskazane w ustawie.

Najważniejsze miejsce wśród zadań własnych, w opinii gmin, zajmują: infrastruktura drogowa oraz gospodarka wodno-ściekowa. Zgodnie z ich zdaniem, rozwój lokalnej sieci drogowej powinien

Mapa 3.36. Poprawa bezpieczeństwa publicznego – w opinii samorządów gminnych

przyczynić się do poprawy połączeń transportowych obszarów wiejskich z lokalnymi centrami wzrostu w gminie lub powiecie. Poza tym gminy zauważają, że przemiany na obszarach wiejskich i w małych miastach będą dokonywać się wraz z dopływem kapitału. W tej kwestii gminy dużą wagę przywiązują do budowy urządzeń infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Od tych inwe-

stycji zależy nie tylko poprawa poziomu życia na tych obszarach, ale też poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

5. ZAŁĄCZNIK

FORMULARZE ANKIET DLA POWIATÓW I GMIN WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Ankieta skierowana do powiatów

Proszę o wpisanie odpowiedzi na poniższe pytania.

Jakie 3 najważniejsze zadania należałoby zrealizować dla rozwoju:

Państwa powiatu:

1. 2. 3.

województwa mazowieckiego:

1. 2. 3.

Realizację jakich trzech najpilniejszych(!) zadań należy obecnie rozpocząć, by umożliwić dalszy rozwój:

Państwa powiatu:

1. 2. 3.

województwa mazowieckiego:

1. 2. 3.

Ankieta skierowana do gmin

Proszę o wpisanie odpowiedzi na poniższe pytania.

Jakie 3 najważniejsze zadania należałoby zrealizować dla rozwoju:

Państwa gminy:

1. 2. 3.

Państwa powiatu:

1. 2. 3.

województwa mazowieckiego:

1. 2. 3.

Realizację jakich trzech najpilniejszych(!) zadań należy obecnie rozpocząć, by umożliwić dalszy rozwój:

Państwa gminy:

1. 2. 3.

Państwa powiatu:

1. 2. 3.

województwa mazowieckiego:

1. 2. 3.

